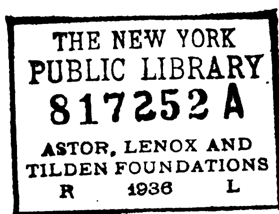

ELSA

Norrköping 1879, M. W. Wallberg & Comp. Boktryckeri.

I.

När man för två hundra år sedan lemnade Stockholm inom broarna, för att gå öfver till södra malmen, möttes man först af en hundra fot bred, forsande ström, den så kallade södra qvarnströmmen. På venster hand hade man stadens qvarnhus, grå och oansenliga, der borgerskapet kunde få mala sin säd, "om de det ville"; till höger sluttade stranden sakta ned mot vattnet. Här var vattningsstället för åkarne på Kornhamnstorg. En smal träbro med låga räcken ledde öfver till motsatta stranden. Här gick vägen mellan ruskiga mångelskestånd, fiskblötarebodar och slagtarhus, "der syltan bereddes" och der "gröna kryddor" kunde få köpas. Hundra steg från bron skars vägen af på nytt genom Södersluss, en smal vattengraf, der fartyg varpades igenom från Saltsjön åt Mälaren eller tvärtom. En likadan bro som den öfver qvarnströmmen, men gjord att vinda upp, förde öfver till motsatta stranden, der vägen fortsatte uppför sluttningen mot Söderport.

Söderport var en låg, fyrkantig byggnad af sten med tegeltak. Genom en täckt gång var porthvalfvet förenadt med det strax till venster derom liggande Södertorn, eller, såsom det äfven kallades, "södra rundeln". Dess fasta murar voro rundt om försedda med skottgluggar och uppburo en åttkantig öfverbyggnad med hög spira. Ännu längre till baka i tiden hade Södertorn varit en vigtig länk i stadens försvar, såsom va-

rande det yttersta utanverket mot söder, men nu var det mycket förfallet och tjenade blott till uppehållsort för den del af stadsvakten, som skulle uppbära accisen af landtfolket, när det ville färdas med sina alster genom porten. De murar, hvilka på sidorna gingo ned till stranden, voro äfven delvis nedrasade, och hade ej den djupa skansgrafven legat der bakom, skulle nog mer än en vandrare gått vakt förbi.

Öfver skansgrafven ledde en hög vindbro till den öppna, sluttande plan, som nu kallas Södermalmstorg, och vid hvars södra sida låg det nyss färdigbygda stadshuset, en byggnad, som, om än icke fullt så prydlig, som Dahlbergs Svecia gifver vid handen, likväl var nog ståtlig för att tillskynda borgerskapet kunglig tillåtelse att få urtappa ytterligare några åmar spanskt vin i stadskällaren. —

Det var en kall decemberqväll år 1674. I vester vordo de röda töcknen allt tätare. Dagen flydde och skuggorna föllo djupare. På Söderbro, der nyss en flock accis vägrande bönder varit i färd med druckne stadsknektar, och derifrån vida omkring hörts skrän och svordomar, syntes en och annan fotgängare brådskande ila förbi. Uppe på backen vid Söderport var bommen nedfäld, och knektarne, som höllo vakten der, hade samlat sig under muntert glam kring en väldig stockeld, på hvilken en kopparkittel svängde af och an i röken.

En kortväxt man, med bredskyggig filthatt på hufvudet och klädd i vid pelsbrämad kappa, hade en stund åsett deras upptåg. Han tycktes vänta någon från staden. Men en god trefjerdedels timme gick till ände och hans min vardt all missnöjdare. Han lät sina blickar noga öfverfara det vida snöfältet nedanför, ända bort emot Kornhamn, och då den väntade icke heller syntes från detta håll, svepte han kappan tätare kring lifvet

och aflägsnade sig ned för strandsluttningen, längs den gamla muren. Det var strängt förbjudet att taga denna genväg, och tidigare på qvällen skulle det inte dröjt länge, innan han haft lyfta bardisaner i hälarne efter sig. Men det aftagande ljuset hade minskat nitet hos väktarne. De nöjde sig med att tillropa honom några mustiga varningar, och då detta icke hjelpte, utan han fortsatte sin väg utåt isen, började de, utan att göra sig vidare omak, på nytt sitt glam kring den kokande kitteln.

Det som nästa gång tog deras uppmärksamhet i anspråk var en qvinna, som kom springande uppför backen. Hon rusade rakt mot bommen, utan att låta hejda sig af postknektens tillrop. Här lutade hon sig flämtande mot räcket. Hennes kinder blossade. Svart rikt hår böljade i vild oordning kring den i nacken nedhängande taftshufvan.

— Låt mig gå i fred! — utbrast hon, när knektarne sprungo fram och ville föra henne till elden. — Tron I väl att jag gjort något?

Hennes bruna ögon glänste. Det låg i dem både djerfhet och tillförsigt, och de småmysande skäggiga knektarne, städse redo att lemna Silenus för att dyrka Venus, sågo helt förbluffade på hvarandra.

— Hvart vill du då, dufvan min! — frågade en af dem, hvilken att döma af den urblekta fjäderbusken i hatten var deras anförare. Han stälde sig bredbent framför henne och smackade belåtet röken ur sin långa holländska pipa. — Så visst jag heter Petter Menlös lär sådan nattfogel som du icke flyga hem till eget bo.

— Och så visst jag heter Elsa Larsdotter — svarade hon — lär I veta lika godt som jag, hvart jag flyger, mäster Tistel.

— Skam flå mig bussar, om jag inte tror, att det är

vackra Elsa, som de gjort så förnäm och grann med skinn på hufvan kan tänka. Nå vi äro ju riktigt grannar, jäntan min, för stugan syns ju derborta mot skyn.

Hon såg honom käckt i ögonen och tillbakavisade temligen hårdhändt hans ömhetsprof.

— Kanske I vill inbilla mig — sade hon skrattande, under det att hon strök håret tillbaka under hufvan, — att I icke sett mig förr för allt det öl I druckit ur der uppe hos far? Men släpp mig fram nu, skall I ha mång tack mäster Tistel. Välkommen se'n när vi fått julbrygget färdigt!

Hon nickade fryntligt åt honom och ville fortsätta sin väg. Men mäster Tistel var mindre böjd derför. Hasta med mak, gör god sak, tänkte han alltid. Hon låg icke i sjön, der hon nu var. Dessutom var qvällsvarden snart färdig, och sedan bussarne fått sin grynvälling, skulle han följa henne ända fram till förstugudörren.

Medan de gnabbades härom, kommo tvenne kavaljerer uppför backen. Den ene var reslig till växten och bar gardets fälttecken, den andre, något mindre, höll sig några steg efter och tycktes vara den förres tjenare. När de hunnit fram till elden, gick den förstnämnde rakt mot Elsa och aftog artigt sin hatt, i det han sade:

— Diable! Vi äro ju riktigt uttröttade af denna jagten. Hvarför fly så snabbt, när man sårat så många hjertan.

— Låt mig gå med fred, Ers nåd — I hör att jag inte vill följa Er.

— Hon är hederlig mans barn Ers nåd — inföll mäster Tistel ödmjukt — och är icke hållen till dåliga lekar.

— Hvad nu krabat! återtog kavaljeren, häftigt af-

brytande honom — har röken slagit dig i synen, gamle gråskägg, efter du inte kan känna igen hvem jag är... Hör på bussar! — han vände sig om till de förvånade knektarne, som slutit en krets omkring dem — hàr ingen af er lust att värfva dessa karoliner till sin pung?

Han svängde en grön sidenbörs af och an i luften. Det var mången slumrande njutning, som låg deri, värd att eftersträfva. Sorlet, som följde på hans ord, gaf ock tillkänna deras beredvillighet, och det torde blifvit ganska svårt för mäster Tistel att upprätthålla sin myndighet, om icke föremålet för det utsatta priset befriat honom från denna farlighet.

Medan allas ögon riktades mot de klingande guldstyckena, tog hon ett djerft hopp upp på den låga muren, och innan någon kommit att tänka på att hålla henne qvar, hade hon redan halkat utför den nedfallna grafbranten, der mjuka drifvor mildrade fallets våldsamhet. När knektarne kommo fram till kanten och lyste med rykande eldbränder ned i djupet, var hon redan ett godt stycke ute på isen. Snön hindrade likväl hennes flykt, och hon hade icke uppnått stranden, då hon hörde sina förföljare hack i häl efter sig. Snön var här djupare. Krafterna började svika henne, och hon såg framför sig den branta strandsluttningen.

— Du ser vackra tärna, att du fåfängt söker undslippa mig — ropade kavaljeren, när han upphann henne — der ute komma män, som på min vink skola föra dig hvart jag vill.

Hon svarade ingenting, men blicken gaf tillkänna, att om än motståndet vore gagnlöst, var det icke uppgifvet.

— Jag brinner af kärlek till dig — fortfor han. — Följ mig, och paradiset har icke burit skönare frukter än dem, som du skall få plocka.

— Jag har ingenting begärt af Ers nåd, — svarade hon och stötte honom tillbaka!

— Diable, så skall du ändock följa mig.

Han fattade henne om lifvet och sökte släpa henne med sig. Men för honom allena var bördan för tung.

Ute på isen hördes emellertid stadsknektarnes skrål allt närmare. Han ropade åt dem att skynda sig. Då kände han i detsamma en kraftig hand läggas på sin skuldra, och när han förvånad vände sig om, stod mannen i den bredskyggiga hatten framför honom.

— Släpp flickan monsieur! — sade denne häftigt. — Hon är icke för någon gardesbuss.

Kavaljeren log. Det var tydligen icke första gången han mött denne man såsom sin rival under nattliga kärleksfärder.

— Sådan dygdeprest ni blifvit min grefve — sade han gäckande — eller kanhända äfven ni vill skjuta på mitt villebråd?

— Monsieur!

— Kan hända min plit kan få lära Er en bättre lek?

— Allons!

I ett nu lågo deras kappor på snön. Värjorna blänkte i månskenet, och de stälde sig skyndsamt en garde mot hvarandra. Att döma af den ifver, hvarmed stötarne vexlades, var det icke blott ett stundens hugskott, som satte klingorna i rörelse.

Elsa hade emellertid icke förr känt sig fri från sin förföljares omfamning, än hon skyndade derifrån. Aldrig hade hon fortare klättrat uppför den branta stranden. Först när hon stod öfverst på berget, ett kort stenkast från sitt hem, såg hon sig tillbaka. Der nere på det glittrande snöfältet såg hon mörka skepnader röra sig åter och fram under häftig ordvexling. Hon tyckte sig äfven urskilja sin räddares gestalt, der

han stod ensam, anfallen från alla sidor. Hvem kunde han vara, som så ädelmodigt tagit en fattig flickas försvar. Han hade sett så fin och förnäm ut. Hans stämma hade klingat så underbart, på en gång mild och befallande. Så hade ingen förnäm man tilltalat henne förr. Hon nästan ångrade, att hon visat sig så rädd och icke hellre stannat qvar.

II.

Inne i stugan flammade elden muntert på den breda spiselhällen. Elsas far, Lars Mickelsson, eller som han i dagligt tal kallades Lars Skeppare, satt på en pall vid elden, sysselsatt med att spänta torrvedsstickor. Hans gråa, yfviga hakskägg tydde på en ålder snarare öfver än under sextio år. Lång tid hade ock förflutit, och många resor hade han färdats öfver Östersjön, innan han kunnat köpa egen stuga. Men trägen och sparsam hade han varit i sin ungdom och mannaålder och var derför nu en burgen man. Om man fick tro hvad grannarne sade, afundsjukan är likväl skarpsynt, hade han samlat nog med blanka karoliner på kistbotten för att, om så tarfvades, köpa ännu en stuga till på berget.

Hans sträfva, väderbitna anlete uttryckte godmodighet och tillförsigt, der han satt och sorgfälligt ordnade stickorna i olika stora knippen. I smått, sade grannarne, kunde ingen vara noggrannare än Lars Skeppare, i det stora deremot kunde det dock hända, att icke allt gick efter hans vilja.

Dörren öppnades och en häftig väderil kom elden att slå högt upp i rökfånget. Det var en äldre, grof-

växt qvinna med kraftiga anletsdrag, som steg in öfver tröskeln.

— Är det du, mor, som är ute igen och drar in blåsten? — frågade han och höll upp handen mot eldskenet.

— Ingen af grannarne ha' sett henne se'n aftonringningen — svarade hon i missnöjd ton. — Gud vet hvar hon i dag kan hålla hus!

— Så får du väl trösta dig, mor. Hon har väl icke längre hem än bort. Elsa är nu gamla jäntan och går nog flott för klippor och skär.

Mor Greta tyckte emellertid icke aldeles detsamma. Det fans många värfvare i staden och förnäma kavaljerer äfven, som icke hade ondt af sitt samvete sedan det blifvit mörkt. Men hon var van att lägga band på sin oro. Utan tålamod och undergifvenhet hade hon icke kunnat draga sin lott fram genom lifvet.

Men det puttrade och kokade i den stora kopparkitteln öfver elden. Hon skakade betänksamt på hufvudet, hvilket kunde betyda: kommer dag, kommer äfven råd, och började derefter med en qvistig gren röra om innehållet i kitteln, då och då ökande detsamma med några näfvar mjöl ur en blåmålad låda, som stod bredvid henne på spiselhällen.

Länge dröjde det dock icke förr än hennes tankar återvände till dottern. Hvar kunde Elsa vara så sent, tänkte hon. Ung och vacker, som hon var — i hennes sinne var hon nu den vackraste i staden — kunde hon lätt råka ut för frestelse. — Hon var dock värd ett bättre öde än att i alla sina dar sitta under fattigmans tak.

Detta tillägg, som yttrades högt, kom gubben att häftigt brumma till.

— Så du talar, Greta! — sade han och såg upp

från sitt arbete. — Är det icke tillräckligt godt att i dessa onda tider ha tak öfver hufvudet och icke behöfva svälta ihjäl?

— Alltid vränger du mina ord, — svarade hon snäsigt. — Nog har mången förnäm karl sett sig kär i fulare tös än Elsa.

— Låt dem då ta henne till sig och mata henne med russin och pepparnötter, — sade han, — så får du se, om hon blir lyckligare för det. Mins du flickan, som syster din skulle fostra upp åt den förnäma grefvinnan. Gick det inte långa veckolängder, innan hon fick en plåt en gång för besväret. Nej mor, en ann' kan vara så god som en ann', och en narr är, Gud straffe mig, den, som löper efter de förnämas fåfänglighet.

— Elsa är en god och snäll flicka, Lars, fast glitter och fagert tal lyser för henne, men så är ungt folks sed. Icke har jag annars märkt något ofåt hos henne. Och inte duger det för hvem som helst att snacka med henne om kärlek, det såg både Gudmund Spetsmakare och halte Sven hos salig prosten.

— God och snäll tycker du hon var, kan tänka, när hon band ett eldkol i svansen på mor Lenas svarta katt? Men jag säger dig, att kommer hon hem en gång till, när det är nedmörkt, skall jag lära henne hvar daggen faller, så stor jänta hon är, ja, om hon än vore aldrig så hård — för djefvulen i våld!

— Jesus, Lars, så du svär! — utropade mor Greta förskräckt. — Tänk på, att det är stora böndagsafton i afton.

— Nå än se'n, qvinna. Jag är väl ingen prest.

— Hon kommer nog snart — svarade Greta lugnande — kanske råkade hon någon af flickorna från

vakstugan. De löpa der hos Klockar-Jonas både bittida och sent.

— Svarta Malin och Fingerlisa! I vakstugan hålla de bön och sjunga psalmer, kan tänka, för att hålla satan och hans trolldom från stad och land, och presterna prata en hel hop galenskap, men den elake skrattar åt dem allihop, ty han har redan makten i deras hjertan.

— Styr din tunga, karl! — sade Greta allvarligt. — Den elake kan vara här fortare än du tror. Mins du ej hvad som hände bryggaren Seipel, när han svor på sista böndagsafton? ... Bet han icke tungan tvärt af?

— Hände det dig, mor, komme nog döden tvärt.

Hon såg på honom utan att svara. Men i blicken låg något, som kom honom att icke fortsätta sitt skämt. Han böjde sig ned och lade nya stickor till de andra i bundtarne.

— Gud bättre dig, Lars! — sade hon efter att en stund ha sett på honom.

Det dröjde länge, innan någon af dem nästa gång bröt tystnaden. Väderilarne foro tjutande genom skorstenen och yrde upp askan högt i spiseln.

— Elsa är icke hård, som du säger, — sade slutligen mor Greta, i det hon lyfte kitteln af elden. — Här om dagen gret hon ju och lipade fasligt, när katten der — hon pekade på en stor gråhvit katt, som malde i spiseln — gjorde sig illa. Hon fick riktiga anfäktelser deraf, och är hon än kavat vid dagsljus, är hon rädd i mörkret som ett barn.

— Töväder biter aldrig på mig, mor, — sade Lars buttert. — Jag är för gammal, så mycket du vet, för att inte begripa, att qvinnan skrattar, när hon kan och gråter när hon vill.

Det bultade nu på dörren, och ändtligen inträdde den länge väntade. Hon hade varit nere i staden hos åldermannen Grijs, sade hon. Der hade varit mycket stök och det hade dröjt, innan hon hade fått sitt ärende uträttadt. Garnet skulle dock komma, bad åldermannen helsa, så snart fartyget gått upp på strömmen. När hon gick derifrån, hade hon på jerntorget mött en ung, artig kavaljer, som bedt henne följa med sig hem och spisa qvällsvard, och då hon icke svarat på hans fråga, hade han sökt tvinga henne att följa sig. Hon hade emellertid slitit sig lös och sprungit ned till vakten samt derifrån öfver isen.

Det var en mycket underlig historia, tyckte mor Greta. Men efter som det var stora böndagsaftonen, fick udda vara jemnt den gången. Mor Greta tyckte emellertid, att det gjorde Elsa godt att en gång få se, hvart de förnäme kavaljererne ville med all sin artighet. Nästa gång skulle hon dock akta sig att komma hem, sedan det ringt till aftonsången i Maria.

Lars ville äfven tillägga några varnande ord. Men nu stod icke Elsa längre svarslös. Med en knyck på nacken förklarade hon, att det var så likt far att gnata och gnälla på allt hvad hon gjorde, och det var derför icke underligt, om hon icke ville stanna inne ensam med honom så lång qvällen var.

Så slutade den dagen.

III.

"Sopa, raka, smörjehorn
"Sänder jag dig till resedon."

I vårdagjemningens däfna skymning tyckte man sig förr i tiden se något besynnerligt dallra i luften kring högt liggande föremål. För en liflig inbillning aftecknade sig mot de bleka, oroliga skyarne i norr underliga flockar af djur och menniskor, hvilka på qvastkäppar, ungsrakor och allehanda likadana primitiva fortskaffningsmedel voro på färd till Blåkulla, "den ledes" ohyggliga boning. De sågos tydligast, när de drogo förbi det spetsiga kyrktornet ned i dalen eller lägrade sig på dess tak såsom en flock kajor för att skafva malmen af klockorna. Stora kors ritades på dörrarna till ladugården, på det att icke dessa säregna färdemän skulle bortföra gårdens ungboskap, tjärtunnor påtändes, eggjern sattes i gödselhögen och gamla muskedunder afskötos, allt för att bortskrämma "trollpacket".

Samhället bäfvade för den grufliga trolldomssynden, hvilken kom plötsligt likt en smittosam sjukdom öfver folk, så mycket förfärligare än äfven den svartaste pest, som han sträckte sina verkningar långt utöfver det timliga lifvets gräns. Verldsliga och andliga myndigheter uppbjödo all kraft, för att hejda satans raseri. Särskilda domstolar inrättades och vakstugor höllos på flere ställen inom landet, der presterne, under bön och psalmsjungning sökte afvärja "hans" illistiga anslag och "grufveliga raseri".

En sådan vakstuga hölls hvarje afton hos klockaren i Katrina, mäster Jonas Lång, hvilken derför fått uppbära många loford af stadens presterskap. Stugan

var stor och rymlig samt egnade sig väl för ändamålet. Hon var utröjd så när som på några bänkar längs väggarne, hvilka upptogos af barn och qvinnor. Högst få män voro tillstädes, och de som voro der, utgjordes nästan uteslutande af fäder till de barn, som anfäktades.

Det var i skymningen, men magister Bengt, hvilken skulle hålla bönen, var ännu icke kommen. Han hade flera sådana vakstugor och brukade äfven på vägen mellan dem besöka sådana hushåll, som lidit mest af den svåra hemsökelsen. Under tiden berättade de närvarande hvad de fått veta om trollpackets tilltag. Det var i synnerhet en äldre qvinna, med liten hopkrympt växt och skrynkligt anlete, som dervid i synnerhet förde ordet. Hon beskref i lifliga färger, hur Blåkulla var inredt, både ut- och invändigt. Hur "han" kom som en förnäm kavaljer och frågade, om de ville gå på gästabud, äfvensom hvad "han" tog sig för "när han spelade med svansen under bordet" o. s. v., allt till mycken uppbyggelse för barnen. Vid det entoniga ljudet af hennes stämma retades deras inbillning. Den ena rodnaden efter den andra uppsteg på deras kinder, medan de i häpen förvirring stirrade mot den berättandes fula, motbjudande anletsdrag.

Plötsligt reste sig en af de äldre flickorna, med vackra anletsdrag och ståtlig växt, från sin plats och ropade häftigt åt klockaren:

— Se dit, fader Jonas, se hur hon sticker in nålen efter svarte Gudmunds Brita!

Det nämnda barnet, en flicka af omkring sex års ålder, for förskräckt upp från bänken, och de andra stirrade i andlös spänning mot den utpekade fläcken på väggen.

— Du såg nog miste Lisa — sade klockaren, sedan han andäktigt läst sitt fader vår två gånger. —

Hit vågar nog ingen sig, så länge vi hafva vår hederlige magister Bengt att stöda oss till.

— Nej far, nej far — återtog flickan — Nu ser jag henne åter, om I bara hade en yxa ville jag dräpa henne.

Barnen började nu också att se något märkligt röra sig i fogningen mellan stockarne, och i deras uppjagade inbillning vardt det snart ett stort hufvud, som försökte sticka sig in. De skreko derför och greto öfverljudt. Några kastade sig ned och läste böner och psalmer, andra fattade i klockarns kläder och bönföllo om att han ej skulle lemna dem.

Flickan, som först fått syn på trollpackan, hade emellertid fattat en stor yxa och rusat mot det ställe der hon sade sig hafva sett trollnålen. Här började hon nu af alla krafter att hugga i de murkna stockarne.

— Sågen I om jag träffade? — frågade hon och lät sin arm utmattad sjunka till sidan.

— Nej, nej, inte ännu! — skreko barnen på en gång. — Hon drog nålen tillbaka strax du kom.

En stund förflöt under tystnad.

— Nu kryper hon fram igen! — ropade en liten gosse och smög sig förskräckt bakom bänken.

— Ja, ja der är hon! — ropade flere af barnen.

Lisa, eller som hon vanligen kallades Fingerlisa, för sina vackra händers skull, skyndade att på nytt göra bruk af yxan, och ändtligen började barnen att skrika högt af glädje.

— Der fick hon! Der ligger hon och låter! — ropade de om hvarandra. Och verkligen låg det någonting svart under bänken, som rörde sig oroligt åter och fram. Klockaren läste sina böner och fick ändtligen mod att nämare undersöka föremålet för deras förskräckelse. Men det var endast en knippa dref, sådan

som öfverallt stack fram mellan stockarne. Det var sannolikt, att trollpackan förvandlat sig på detta sätt, när hon fann dem påpasslige och gudfruktige. Barnen hade nämligen tydligen sett, att Fingerlisa råkat hufvudet på henne, och på yxan upptäcktes äfvenledes verkliga menniskohår.

Medan de grufvade sig häröfver, öppnades dörren och Elsa steg in.

— God afton! — helsade hon glad — är någon här som vill följa med på gästabud?

De närvarande sågo förskräckta på hvarandra utan att svara.

— Hvad I se'n högtidliga ut! — fortfor hon. — Henrik Sporrmakare har gille i qväll, och der kommer att gå muntert till, med öl och spelmän. Kom du Lisa, träffar du Petter Linväfvare — tillade hon skrattande och tog henne under armen — samt många andra raske gossar för resten.

— Nej tack, Elsa. Det är icke rätt att dansa nu; magister Bengt säger, att det är vår lättfärdighet, som är största orsaken till den elakes raseri.

— Lättfärdig kan han vara sjelf. Men inte tänkte du på synd, när du ville narra till dig gröna sidenkoftan af mig härom dagen.

Fingerlisa rodnade öfver denna beskyllning.

— Hvem har sagt, att jag ville narra dig? — frågade hon och fäste en ursinnig blick på Elsa.

— Känd sak är så god som vittnad — fortfor Elsa kitsligt — men du ska' ej vara så afundsjuk på mig Lisa, ty du får nog hvilken förnäm kavaljer du vill.

— Och du är ett elakt frö — inföll nu klockaren och grep Elsa i armen — aldrig gör du annat än retas och stiftar ofred. Vore bättre af dig att gå ordent-

ligt på våra bönestunder, än att löpa trakten öfver på gillen och fläng.

— Jag tigger ingen om lof att gå hvart jag vill — svarade Elsa stolt och slet sig lös.

— Akta dig barn — återtog klockaren varnande — högmod går förfall.

— Ja, är någon högfärdig, så är vackra Elsa det — inföll nu Fingerlisa. — Härom dagen svor hon på, ska' I veta, att hon ej ville gå i brudstol annat än med en förnäm adelsman... Derför, kunnen I förstå, vill hon vara olika oss alla andra!

— Nu ljuger du Lisa — sade Elsa uppbrusande, under det de kringstående började skratta.

— Ljuger jag, min tös?... Nej du, skeppar Lars stuga ligger för långt ifrån mig, för att jag skulle kunna den konsten. Men, seså, trösta dig vackra Elsa, nog får du bröllop utan barnsöl.

Barnen började nu att skratta med full hals.

— Alltid skall jag träffa dig, du otäcka, — sade Elsa med ett flammande ögonkast. Med tårfylda ögon och blossande kinder skyndade hon mot dörren. På tröskeln vände hon sig häftigt om: — Akta dig — ropade hon ursinnig — akta dig, när vi råkas ensamma.

När hon vände sig om, var hon nära att knuffa omkull den lärde magister Bengt, som med handboken under armen, långsamt och högtidligt kom för att predika mot den lede och hans onda anslag mot församlingen.

En stund derefter hördes klockaren med entonig, snörflande stämma upptaga en af de brukliga psalmerna mot trolldom. Magister Bengt höll derefter ett mycket uppbyggligt tal om satans välde, samt bad dervid den Högste skydda alla renhjertade mot "hans" svåra pina och trollpackornas hiskliga oväsen. Sedan ännu en

psalm sjungits, gick magister Bengt åter sin väg, och de ifrigaste gjorde sig i ordning att vaka öfver de barn, som sade sig varda förda nattetid till Blåkulla. För att förkorta tiden, började de äldre qvinnorna å nyo att berätta historier om troll och spöken. En berättelse, som slog mycket an, handlade om en ung piga, som vardt gift med en prins. Och dervid gick underligt till. De närvarande lyssnade med särdeles andakt till de underfulla beskrifningarna på jättar och tomtar, som voro henne till hjelp. Och när berättelsen var slut, gaf den anledning till mycket tal, förnämligast om den vackre prinsen, som pigan gick ut för att råka i verlden.

— Men hur kunde hon veta hvar han fans och hur han såg ut? — sporde en af de mindre flickorna nyfiket.

— Åh, det var inte så underligt — svarade gumman, som förde ordet, med hemlighetsfull min. — Hon hade, förstås, förut gått i årsgång.

— Gått i årsgång, hvad menen I dermed, mor Karin? — frågade Fingerlisa förvånad, — det har jag icke hört.

— Kors, veten I icke det, vackra Lisa. Jo på julaftonen, innan det blir dager, går man till skogs, säger man. Men man får hvarken tala ett ord eller se sig till baka, ej heller se på någon eld, eller äta, eller dricka eller höra tuppen gala. När man så, när solen gått i skog, går på kyrkvägar, ser man så många likfärder, som skola komma under året, och på åker och äng ser man hur årsväxten blir, äfven ser man om eldsvådor skola tima, och hvilka som skola rida med brudfölje under året.

— Ha'n I sjelf gått i årsgång mor? — frågade Fingerlisa, ännu mera nyfiken.

— Icke jag, men nog vet jag den som gjort det, och det har slagit in hvartenda grand, ska' jag säga.

— Annars kan man ock erfara mycket, — inföll klockaren och strök sig om hakskägget, — om man, när månen är i första nyet, tar fram psalmboken, och medan man oafvändt ser på honom, slår upp tre ställen. De psalmer, man då får upp, visa hvad man kommer att möta under året.

— Så lär man ock kunna lägga tyg på logen, — sade Fingerlisa lågmäldt.

— Den synden skall du akta dig för, barn, — sade klockaren, tystande henne.

— Så I talen, fader Jonas! Hvad är väl det för synd deri? När halmen är uttröskad, tar man — hon sänkte rösten till en hviskning — af sig lintyget på qvällen och lägger det på halmen i logen. Om man då ser efter nästa morgon och finner ärmarne hopvikna öfver bröstet, betyder det, att man dör under året, men är blott en ärm uppviken, blir man gift med den man vill ha... och är det uppviket nedtill blir man vigd utan prest... ha!... ha!... Kan tänka, vackra Elsa hade det viket ända upp till linningen.

Ett fnissande och småpratande uppstod nu, som tycktes aldrig vilja taga slut.

En ung man med ljust hår och öppet, ärligt ansigte hade inträdt, under det hon talade. Han hade sett sig omkring, liksom han skulle sökt någon. När Fingerlisa slutade gick han fram till henne.

— Du borde blygas, Lisa — sade han, då det vardt något tystare — att utskämma en så hederlig qvinna. Men du har alltid varit hennes afundsman.

— Hör på, Anders Barberare! — ropade Fingerlisa, alltjemt skrattande. — Han tror väl ej, att I re-

dan äro fästefolk, han och vackra Elsa. Men rosa inte fisken, innan den står på disken.

— Han tror mer än du, — svarade Anders, rodnande — han tror, att du har en sned tunga, Lisa. Men låter du henne löpa för fort, fins nog den som kan stäfja dig. Du har nog icke allt rent för egen port.

Han aflägsnade sig härpå, efter att hafva frågat klockaren, om han visste hvarthän Elsa gått, men tills solen gjorde molnen ljusa öfver Djurgårdslandet, fortfor man i Jonas Klockares stuga att berätta sagor om troll och spöken.

Anders Barberare — barberare var den tiden det samma som fältskär — hade känt Elsa i många år. När hans föräldrar lefde, hade de varit Lars skeppares närmaste grannar. Men det var egentligen först på sista tiden, som han kommit att se närmare på henne, ty han var nu snart utlärd i sitt yrke, kunde börja tänka på att vara sin egen mästare, och ville då gerna hafva en hustru med.

Hvarken mor Greta eller Lars, visste han, hade något emot om denna blefve Elsa. Mor Greta hade till och med sagt honom, att han snart borde sjunga ut med hvad han hade på hjertat. — Flickan — hade hon sagt — följde ju honom med ögonen, hvart han gick, som hade hon velat äta upp honom lefvande.

Han hade äfven tyckt sig märka någonting ditåt hos Elsa. Men hennes ögon voro icke att lita på, sade grannarne och klandrade henne mycket, derför att hon ej velat gifva sitt ja åt Gudmund Åkesson, som var en så hederlig karl och hade flere stora gårdar på malmen. Men Gudmund var dock både ondsint och ful, och halte Sven hos prosten, som friat efter honom, var icke mycket bättre. Så egenkär var han, att nog borde han få henne lättare än dem, tänkte

Anders, och för hvarje dag som gick började han mer och mer tycka, att Elsa passade till hustru åt honom. Hade han råkat henne denna qväll, skulle han bestämdt tagit mod till sig och sagt henne det.

IV.

Det var en varm dag. Derför hade Elsa flyttat ut väfstolen på gräsbacken utanför stugan, der det var skugga under det höga päronträdet. Här fick spolen löpa raskt undan mellan väfslagen, under det hon ömsom hvisslade, ömsom sjöng.

Solen hade gått ned bakom grannens tak. Det var kallt, att sitta längre ute utan tröja i blåsten. Hon böjde sig derför ned för att upptaga den, då hon såg hönsen komma kacklande och pipande med uppspärrade vingar genom inhägnaden. Efter dem kom grannens stora katt, försigtigt smygande sig fram mellan trädstammarne.

Med ett hopp stod hon på marken och, gripande den första sten hon fick tag uti, skyndade hon efter honom. En vild hetsjagt började, som slutade dermed, att spetsmakarens Janne ilade upp i närmaste träd.

Elsas öppna barm häfde sig våldsamt, och stora svettdroppar lackade från pannan, medan hon andtruten undersökte trädet från alla sidor, för att utfinna bästa sättet att fånga sitt byte. Derpå började hon att kasta till måls. Men afståndet var långt, och Janne satt der uppe helt lugn, betraktande henne retsamt med sina gröna, gnistrande ögon. — Måtte den lede ta' dig! — ropade hon utmattad och måttade ett sista kast mot honom. Hon såg, att han vacklade. Det prasslade sakta

i löfverket, och i nästa ögonblick låg han för hennes fötter.

Hon böjde sig ner öfver honom. Han gaf intet tecken till lif. Stenen hade råkat midt i hufvudet. Så illa hade hon icke velat, tänkte hon, och smekte och klappade honom, samt sökte få honom att stå. Men han sjönk åter tillsamman mellan hennes händer. Tårarne stodo henne i ögonen. Så illa, hade hon icke velat honom.

Ett prassel i buskarne kom henne att vända sig om. Det var Anders Barberare, som gick öfver täppan. Han hade kanske sett henne gråta, tänkte hon förargad, och torkade bort tårarne med lintygsärmen. Hvarför skulle just han komma så olägligt.

— God afton, jungfru Elsa! — helsade han vänligt och räckte henne handen.

— Frid till baka Anders! — svarade hon likgiltigt. — Så sent I ären ute.

Hon skyndade att taga på sig tröjan och satte sig derefter åter i väfstolen samt började ifrigt syssla med väfven. Han hade emellertid följt efter och satte sig på pallen bredvid, samt började att med ett ledigt väfspröt slå framför sig i gräset.

— Hvad skall Matts Spetsmakare säga, när inte gamle Janne kommer åter? — sade han slutligen, då hon inte syntes hågad att bryta tystnaden.

— Åh, han får säga hvad han vill.

— Men det var inte rätt af Er jungfru att slå honom så hårdt!

— En katt?

— Gamle Janne var ett snällt djur.

— Han bet ihjäl två kycklingar i förgår, och det var icke snällt.

— Matts Spetsmakare kommer nog att hämnas.

— Det må han!

— I ska' ta' Er i akt jungfru, grannarne vilja Er inte väl!

— Vilja de inte? — Men I är mycket mån om mig, kan man höra!

Hon lät spolen hvila och fäste sina bruna ögon med ett sällsamt leende uttryck på honom. Han såg åt annat håll.

— Farväl jungfru! — sade han liknöjdt och reste sig.

— Farväl! — sade hon och såg icke på honom, när hon svarade.

Anders talade härefter en stund med de gamle inne i stugan. När han gick, tyckte han sig se genom inhägnaden, hur Elsa följde honom med ögonen. Grannarne ha rätt, tänkte han. Hon vill endast hafva roligt med karlarne utan att gifva dem något igen, — fast mig skall hon inte fånga.

Några dagar förflöto, innan han ånyo besökte Lars Skeppares stuga. Men han hade lofvat gubben att hjelpa honom med fisket, och detta löfte måste han hålla.

När de gåfvo sig i väg, hjelpte Elsa dem att bära ned näten i båten samt att länsa den från vatten.

— Så tyst I ha'n blifvit, junker — sade hon leende, då de skulle stöta ut båten.

— Tron I att det nappar bättre, jungfru, om man pratar och grufvar sig?

— Det fån I försöka — svarade hon stolt och vinkade med handen till afsked.

Det var sent när de återkommo. De hade haft god fångst, och det dröjde länge, innan de hunnit bära allt samman uppför berget. När Anders skulle gå, sade Lars med en nick åt Elsa:

— Du kan följa honom flicka och ro öfver till

Kornhamn, så slipper han väsnas derborta vid bommen. Knektarne äro fulla så här dags, och det kan lätt bli krakel.

Hon steg upp och följde honom tigande. Äfven under öfverfarten hade de intet att säga hvarandra. Vattnet kom i månlysta vågor och sqvalpade sakta mot båten och det var detta, som tycktes taga deras tankar i anspråk.

När de hunnit öfver till andra stranden, krokade Elsa fast båten vid en påle och tycktes vänta, att hennes följeslagare skulle hoppa i land. Men i det stället gick denne öfver till hennes plats i fören af båten.

— Mins I den der qvällen jungfru, när I slog grannens katt? — frågade han och sökte hennes ögon.

— Hvarför skulle jag inte det?

— I såg då så underligt på mig?

— Gjorde jag? blef junkern stucken kan hända?

Hon sänkte hufvudet och lekte med handen i vattnet.

— Jungfru Elsa! Nu måste jag säga det rent ut. Jag håller Er så kär.

Hon såg häftigt upp och drog sig förskräckt till baka.

— Nej Anders, så I talen! — sade hon.

— ... Och många gånger har jag tänkt, jungfru, att fråga Er, om I ej ville bli mitt äkta vif. När året är ute, kan jag börja som egen mästare. Jag har godt om gynnare. Mäster Schultz är gammal, och om I bara ville, skulle det nog gå bra för mig.

— Nej Anders!

— Då skulle allt gå så lätt. Jag skulle arbeta för fyra. Vi kunde köpa Matts Spetsmakares lilla stuga ...

— Nej Anders!

— Säg blott jungfru, att I vill hålla mig kär. Jag kunde hoppa i sjön, om I inte sägen det?

— Kunde du?

Han såg så varmt och innerligt på henne. Men hon stirrade tankfullt framför sig. Hennes händer föllo långsamt åt sidan. Der borta vid Söderport hördes stadsknektarnes sorl och rop, när de aflöste hvarandra för nattvakten. Plötsligt reste hon sig upp.

— Det är sent junker! — sade hon. — De vänta mig åter der uppe!

— Elsa! — ropade han lidelsefullt och ville hålla henne qvar.

— Nej nej, fråga mig icke mer.

— Du vill då inte svara mig. Men grannarne ha nog rätt, som säga, att du är en besynnerlig flicka, Elsa.

— Hvad ha grannarne sagt?

Hon såg förvånad på honom.

— Jo de säga, att du är en flöjel, som blott vill leka och aldrig fästa dig. Men du har handlat orätt med mig. Du har visat mig något, som du aldrig menat. Dina ögon ha inte talat sanning Elsa. Om du visste hur mycket jag håller af dig!

— Så sade äfven Gudmund Åkesson, och han gifte sig strax efteråt med svarta Malin!

— Ja, du har haft många friare Elsa!

Han såg en stund utåt vattnet. Derpå reste han sig upp och hoppade i land.

— God natt Anders Barberare! — sade hon vänligt och stötte ut båten. Men han låtsade inte höra henne. — Akta dig för vackra Greta på "Hvita stjernan" — ropade hon efter honom. — Hon är kär i dig!

Nu vände han sig om och ämnade svara, men hon var redan ett godt stycke ute på fjärden. Han såg en lång stund efter henne. — Hvad jag var dum — sade han halfhögt — som nämnde det. Grannarne ha nog rätt. Hon vill endast fjäsa och flina, men aldrig all-

var. Fast inte skall hon se, att jag tar mig något deraf som de andre.

Med denna föresats fortsatte han vägen till sin bostad.

Nästa lördagsqväll var han emellertid äfven ute med Lars och fiskade, och äfven då följde Elsa honom ned till båten. När de kommit utför branten, gjorde han sig i ordning att hjelpa henne att skjuta ut båten. Han var lika glad, tänkte han, om hon följde med eller ej. — Då kom det sig, liksom af en händelse, att hon råkade luta sig något nära intill honom, och mera behöfdes icke för att denna tanke skulle visa sig vara osann. I nästa ögonblick hade han slagit sina armar kring hennes hals.

— Hvad jag håller hjertligt af dig Elsa, — hviskade han och smekte henne ömt.

— Är du ond på mig? — frågade hon sakta. Han tyckte sig se, huru hennes ögon skimrade.

— Inte kan man vara ond på den man håller kär! — svarade han.

— Nej be mig ej om någonting, Anders — sade hon förskräckt — jag kan ingenting lofva dig!

— Inte vill jag heller tigga din kärlek!

— Jag tyckte det var så synd om dig, om jag gjort dig illa!

— Tyckte du? — Det låg hån i tonfallet. — Men det var ju mitt fel, jag borde sett mig bättre för.

Hon slet sig häftigt lös från honom. — Jag vånne den lede toge mina ögon, — sade hon och höll händerna för ansigtet.

Han ville kyssa henne, men hon vek häftigt till baka.

— Farväl Anders! — ropade hon och skyndade

uppför backen. — Du kan låta båten vara på andra stranden tills i morgon. Då skall jag hemta den.

— Är detta ditt sista ord, Elsa!

— Ja!

— Farväl då!

— Farväl!... — Hon vände sig om ännu en gång. — Vi få se om ett år, om kärlek består — ropade hon skrattande och försvann bakom krönet.

...består! — upprepade ekot ute från fjärden.

Under den närmaste tiden härefter undvek Anders så mycket som möjligt Lars Skeppares stuga. När han någon gång kom dit, talade han med Elsa endast om likgiltiga ämnen. Han ville fortfarande vara hennes vän och råda henne till allt godt, tyckte han, ty hon behöfde råd, så många afundsmän som hon hade. Men aldrig skulle hon få höra ett ord om kärlek mera från hans läppar. Sämre fästman kunde hon få än honom, och hade hon ratat honom en gång, kunde detta vara nog.

Elsa å sin sida tycktes förstå hans tankar. Hon ville icke mera följa honom till båten. Det var bättre, sade hon, om denna var qvar på andra stranden öfver natten, ty lätt nog kunde hon råka illa ut på återfärden, då hon var alldeles ensam. Detta tyckte äfven mor Greta, och derför vardt det äfven så.

V.

Det skymde redan, när det kungliga jagtföljet gjorde sitt intåg ner för Hornsbacken. Det var ståtligt att skåda för det fattiga folket, som trängde sig fram mellan de torftäckta kojorna. Muntra fanfarer klingade.

Hästarne frustade. Hvilka bandprydda manar och guldsmidda betsel! Kavaljerer med stora fjäderbuskar i hattarne, skämtande och skrattande med damer i långa, hängande klädningar, öfversållade med guld- och silfverblommor.

Nyfikenheten hade drifvit äfven Elsa dit ned, för att åse ståten. — Hvad jag gerna ville vara i hennes ställe, tänkte hon, och såg upp mot en ung dam, som red förbi på ett hvitt sto. — Hon behöfver ej vänta på bröllopet, om någon vinner hennes tycke.

Hon strök håret ur pannan och vred taftshufvan mera på sned. Hon visste, att det klädde henne bättre. Hon kunde nämligen icke undgå att märka, att kavaljererna sände henne månget förstulet ögonkast, när de redo förbi. Men hvad betydde väl, att hon icke var lika ful som svarta Malin, när hon ändock hade så ledsamt. — Anders Barberare var visserligen en god gosse och hade aldrig gjort henne emot, men han var lika fattig som hon, och Jonas Klockare hade nog rätt när han sade, att om sorg och nöd väter gift mans bröd, blir det kärlekens död.

Så följde hennes tankar hvarandra, medan hon drömmande såg efter det lysande tåget.

När hon vände sig om för att återtaga sin väg, såg hon vid sin sida en förnäm man med pelsbräm på kappan och fjäder i hatten.... Hur han kommit henne så nära, utan att hon märkt honom, kunde hon icke förklara. Det var med en viss skygghet, som hon betraktade honom. Men hvad såg hon? Det var ju han, som räddade henne från de efterhängsne kavaljererne nere på isen. Nära ett år hade sedan dess gått till ände.

— God afton, vackra Elsa — helsade han vänligt. — Du är stadd på hemfärd kan jag se, och denna gång utan friare?

Hans röst klingade så sällsam och underbar. Hon ville tacka honom för hans ädelmod sista gången de råkades, men hans mörka ögon voro fästa på henne med ett så egendomligt uttryck, att orden dogo bort, innan de ännu hunnit uttalas. Hon kände sig nästan ängslig till mods.

— Du ser på min bindel — återtog kavaljeren och höll upp sin arm, som låg i en svart binda. — Det är ett minne af vårt sista sammanträffande. Länge kaptenen vid gardet, som ville åt dig, fick nog också sin jacka uppsprättad, men det fans flere måsar ute på isen än jag anade.

Han gjorde här ett uppehåll och såg henne vänligt i ögonen. Hon såg blyg ut. — Efter jag kom att råka dig nu i afton — återtog han med sällsam darrning på rösten — kan du följa mig dit ned åt staden.

— För hvem tar mig Ers nåd? — sade hon häftigt och rodnade.

— Nå blif icke ond, vackra Elsa — sade han skrattande. — Jag ville icke såra dig med mitt förslag. Jag tyckte blott, att det var en sällsam likhet mellan dina vackra drag och en förnäm dams, hvilken jag gerna ville skulle intressera sig för dig.

— En förnäm dam? Ers nåd skämtar!

— Om jag såg rätt nyss, skulle du ingenting ha emot att rida på vackra hästar, eller hur?

Hon såg undrande på honom. Ville han gyckla med hennes fattigdom? tänkte hon.

— Det man inte kan få, tjenar ej att eftertrå. — sade hon och sänkte åter ögonlocken.

— Hvem vet hvad lyckan kan skänka, — sade han med ett hemlighetsfullt leende. — Du är så vacker, min flicka och har så mycket medfödt behag, att om

lyckans gudinna vore en karl, skulle du bestämdt vara hans första älskarinna.

— Ack Ers nåd, lyckan bor ej i fattigmans stuga.

— Der kan hon trifvas lika väl som under guldstickad kjortel — sade mannen, alltjemt med samma egendomliga leende.

Några borgare närmade sig nu ner i backen. Han tog upp en stor silfverklocka ur fickan och vände sig mot ljusskenet, som föll från fönstret bakom dem.

— Det mörknar redan — sade han brådskande. — Derför farväl!

Han drog en ring från sitt finger och tillade, i det han gaf henne den:

— Du tycker om sådant glitter och har åt minstone alltid roligare deraf än jag.

— Nej Ers nåd! ... — Hon visste icke om hon kunde mottaga den eller ej. Men så granna stenar hade hon aldrig sett förr. Hvad de skimrade vackert i ljusskenet! Hon såg tveksam, än på gifvaren, än på gåfvan.

— Din tacksamhet visar, att du har godt hjerta, — sade han och tog henne i hand — och jag vill ytterligare öka gåfvans värde. Om du behöfver en vän, skall du icke glömma denna ring. I Bollhusgränden, på venster hand från brinken, ligger ett smalt hus med gafveln åt gatan. De kalla det för tyske grefvens hus. Gå in der i porten och klappa på andra dörren till höger. Visa ringen för den som öppnar, och om det är möjligt, skall du få den hjelp du söker. Och nu farväl! —

Hon stirrade tankfullt efter honom, tills han försvunnit i mörkret. ”Tyske grefven” hade hon hört omtalas såsom en mycket farlig och ondsint menniska, hvilken fått sitt tillnamn af de stora rikedomar, som han skulle roffat till sig under de föregående krigsåren i

Tyskland. Men kavaljeren hade sett så vänlig ut... och hvilken vacker ring hon fått! Hon måste gå närmare till fönstret för att se hur den skimrade i ljusskenet. Hon vände honom på alla sidor. Ett fnissande och skrattande bakom henne kom henne att häftigt vända sig om. Det var idel bekanta ansigten hon såg. Der stod svarta Malin, der Fingerlisa, der Annika hos hökarens. Och alla skrattade och gjorde miner åt henne.

— Jo det lönar sig att vara vacker, kan man se, — sade Annika, en lång bleklagd jänta, och försökte qväfva sitt skratt.

— Vacker flicka, vacker gåfva! — tillade svarta Malin och torkade sig om munnen med en betydelsefull åtbörd.

Elsa kände sig på en gång förlägen och ond. Hvad hade de att göra med de gåfvor hon fick. Men hon var icke van att tåla sådant skämt. Det hade hon visat mer än en gång förut.

— Hvad du är afundsjuk, svarta Malin, — sade hon och höll upp ringen för den som sist talat, en tjock, svartmuskig flicka med grofva drag och skelande ögon. — Det skulle nog vara något för dina krokiga fingrar, kan tänka. Men du kan hafva nog af långe Gudmund du, som jag ratade.

— Tvy trå mig för slikt — svarade den tilltalade föraktligt och spottade tre gånger framför sig — med mig får den elake ingen makt.

— I morgon är ringen blott ett torrt löf, ska' du få se — inföll Annika. — Gjorde du som jag, kastade du honom genast i strömmen.

Fingerlisa hade under tiden betraktat ringen. Hennes vackra anlete färgades af en liflig rodnad. Ifrån att skratta och skämta som de andra blef hon plötsli-

gen tyst och allvarsam, och hennes röst hade en bitter skärpa, när hon inföll:

— Vi gå i vakstugorna hvarje afton och bedja den allsmäktige skona oss från trolldom och satans frestelse, och så löpa våra egna grannar efter honom, som flugor efter smör. Hur många gånger har du rest vackra Elsa? —

Vid denna fråga tårades Elsas ögon. Att tro henne vara så förtappad, att hon reste till Blåkulla, hade ingen förr gjort.

— Hvad tron I väl om mig? — sade hon häftigt. — Tron I kanske, att jag icke kan mina stycken så väl som I?... Men akta dig Lisa, det är inte första gången jag hör din onda tunga löpa.

— Akta mig och hvarför det? — frågade denna med ett tillgjordt skratt. — Tror du, att jag inte såg dig i går qväll, så vacker du är, när du satt som en kråka på postmästarens tak. Du är en gemen trollpacka du, så mycket du vet.

Äfven hon tycktes hafva tårarne i ögonen.

Dessa ord rågade måttet af Elsas tålamod. Ursinnig öfver den lidna skymfen, och icke heller glömsk för det som hände i vakstugan hos Jonas Klockare, rusade hon mot Fingerlisa och fattade henne i håret, och innan de andra hunnit hejda det, hade hon slagit sin fiende under sig på gatan. Malin och Annika stodo helt försagda vid denna kraftyttring. Aldrig hade de trott Elsa om sådant, hon som ansett sig alltför fin och förnäm för att besöka deras vanliga dansnöjen och gillen. Men i nästa ögonblick ingrepo äfven de i striden. Dock, Elsa hade äfven hjelp att vänta.

— Blyg's I inte flickor att kasta Er allesamman öfver en enda — hördes nämligen i nästa ögonblick

mor Gretas stämma öfver skriket, och skuffande undan den ena hit och den andra dit hjelpte hon Elsa att resa sig. — Är det skick och seder att slåss så här midt på allmän kyrkväg.

— Åh tyst I, mor Greta — ropade Fingerlisa, i det hon flammande af vrede strök sitt hår ur pannan. — Gå hon hem till sitt, gråsugga. Vi behöfva ej hennes förmaningar.

— Du borde skämmas att gifva gammalt folk öknamn, — sade gumman barskt, — men akta dig, du, ty så mycket du vet, vackra Lisa, att skönt kan bli grönt och fett magert.

— Ja akta dig Lisa! — ropade nu de andra flickorna skrattande. — Den ena trollpackan stjelper icke den andra, och flåsar den gamla på dig, får du lungsoten. Nej se bara hur hon fräser!

— Jag skall rifva ögonen ur dig, för det ordet — sade Elsa och ville på nytt rusa emot henne.

— Bry dig icke om hvad de säga, — sade mor Greta, och förde Elsa med sig. — När man är dålig sjelf, vill man ock, att andra skola vara det. Sådana pigor äro intet umgänge för dig.

Men de hade sårat henne, tyckte Elsa, så djupt, att hon aldrig kunde glömma det. Den ena tåren efter den andra rullade utför hennes kinder. Hade ej mor Greta varit, skulle striden derför lätt kunnat uppläga på nytt, oaktadt fiendens öfvermakt. Men nu förde mor Greta henne med sig med stadig arm derifrån.

Fienden ansåg sig må hända äfven för svag för att fortsätta striden mot två motståndare, af hvilka mor Greta, så gammal hon var, icke var att leka med. Ljudet af hästtramp från gränden bredvid kom dem äfven att tänka på vakten, som i hvarje ögonblick kunde komma. De drogo sig derför flinande och småskrattande

hvar åt sitt håll och läto Elsa och mor Greta ostörda gå derifrån.

När Elsa inkom i stugan, fick hon uppbära många hårda ord af mor Greta. Elsa var icke flicka, sade denna, att löpa ute efter de förnämes glitter. Mor Greta synade härefter ringen mycket noga, medan Elsa utan att svara drog sig trumpen bort i en vrå.

Det var en enkel guldring, med en liten skimrande sten, i hvilken var inristadt ett sirligt vapen. Han var alldeles gjord för Elsas finger, tyckte hon, och det var icke underligt om Fingerlisa var afundsjuk. Hon var det alltid, när Elsa fick något. Men nu skulle hon nog få betala henne derför.

Medan hon småpratade härom, till hälften för sig sjelf, inträdde Fingerlisa. Hon hade tårarne i ögonen och gråten i halsen. Hon bad Elsa så mycket att hon skulle förlåta henne, hvad hon sagt. Det var ej något ondt menadt dermed, bedyrade hon snyftande. Hon hade endast velat varna Elsa. Hons åg emellertid så hemlighetsfull ut, när hon yttrade detta, att mor Greta i stället för att, hvilket hon föresatt sig, dugtigt banna henne, vardt allt försonligare och nyfiknare samt slutligen lofvade henne både råmjölk, när kon nästa gång skulle kalfva, och annat godt, om hon talade om hvad hon visste. Men Fingerlisa var svår att öfvertala. Om det vore sant, sade hon, att man sett Elsas skepelse fara omkring i luften qvällstid, kunde olyckan snart vara framme. Och utom vaka och bön kände hon då ingen bot för trolldomen.

Men de utlofvade gåfvorna växte med den stegrade inbillningen, och slutligen kunde Fingerlisa icke längre motstå mor Gretas enträgenhet. — Så syndigt det än vore, som hon sade, kunde hon icke neka till att om-

tala för henne hvad hon viste. — Och nu berättade hon, hviskande, att den förnäme kavaljeren icke varit någon annan än den lede sjelf, som velat fresta Elsa att blifva hans brud, och ringen var fästegåfvan som han gifvit henne. Så länge de icke hade några trollbarn med hvarandra, var det emellertid ingen fara å färde, och han hade ingen makt öfver henne. Men för att vara riktigt säker, borde hon dock lägga ringen i askmörjan. Vore han i behåll, när solen gick upp nästa dag, hade den lede gifvit Elsa en verklig ring, och då kunde hon nyttja honom hur hon ville, ty då hade vår Herre största makten i hennes hjerta. Men låg der i stället ett stycke näfver eller en rostig jernbit, när nästa sol lyste på spisen, då var trolldomen uppenbar, och hon borde genast låta skrifta sig.

Mor Greta tackade henne för detta råd. Lisa var dock en god och hjelpsam flicka, sade hon, som i grund och botten ville grannarne väl, fast hon i bland hade ondt af sin tunga. Derför skulle hon ha tack. Men det var möjligt, att den lede kunde återkomma i en annan skepnad, och derför måste äfven bot upptänkas. —

Fingerlisa ville nu gå. Hon hade sagt så mycket hon visste. Blott man icke "fördes", försäkrade hon, vore Guds makt större än den ondes. Men hade man gått öfver tredje tröskeln i Blåkulla och sett de store ormarne, då kunde ingen mensklig makt vidare hjelpa.

Fingerlisa hjelpte nu mor Greta att lägga ringen i askan samt tog derefter en yxa från väggen, som hon satte i sophögen utanför dörren.

— Ingen mensklig makt, säger du — frågade mor Greta tankfull, när hon återkom — och ingen af våra prester heller?

— Endast den gudfruktige kaplanen i Lund, säger man, lär få bugt med honom, — svarade Fingerlisa och ville taga afsked. — Men det är långt dit. Han bor, sade klockarn, i en kyrka, som är djupt under jorden, och derifrån kan man gå ned i Blåkulla alla dagar.

— Han kan då säkert hjelpa mot trolldomen? — frågade mor Greta ifrigt.

— Så säger åt minstone Jonas Klockare. Det var så, att en ung bondflicka blifvit förd till Blåkulla, berättade han i går, och hennes fästman, som höll henne mycket kär, hade, när den lede anfäktade henne alltför hårdt, gått till den gudfruktige kaplanen, samt bedt honom för gods och guld hjelpa honom att få till baka hvad han hade kärast på jorden. Detta lofvade honom äfven prestmannen, men blott på ett vilkor förstås, och det var att han tog på sin ed, att jäntan icke sjelfmant bjudit sig åt den lede, utan att det varit denne som frestat och förledt henne. Han vore annars maktlös, sade han, och den som oträngd toge hans kraft i anspråk, skulle bli evigt fördömd. Men fästmannen var blind, stackars gosse, och han trodde bara godt förstås om sin fästeqvinna. Allt hvad hon sagt, tänkte han, var endast bibelord. Derför svor han och bedyrade med de svåraste eder, att det var den lede sjelf som var enda skulden till hennes synd. Presten gjorde då som han bad honom om och svor fram den lede. Med ett hiskligt tjut och vrålande kom denne i dagen, men då begaf sig inte bättre, än att det var jäntan sjelf, som af fåfänga griller och högfärd sökt hans bistånd och icke alls den lede, som frestat henne dertill, och slutet vardt derför så ömkligt någon kan tänka sig det, ty när jäntan vardt helbregda från synden och hin ondes

anfäktelser, då vardt den stackars gossen i stället en krympling för lifstiden.

Fingerlisa tog nu afsked. Hon hade berättat allt hvad hon visste om den gudfruktige prestmannen, sade hon och kunde icke dröja längre borta från sin gamle far, då det redan var nermörkt. Men om de behöfde hjelp någon annan gång, skulle hon icke lemna dem utan. Tack vare Jonas Klockare kände hon både ett och annat, som icke borde vara utan allt gagn i de svåra tiderna.

Elsa hade under hela tiden Fingerlisa talat med moder sutit tyst i sin vrå, och hon tog ej emot hennes hand, när hon sade farväl. Dylika berättelser och kanske ännu sällsammare hade hon hört mången gång i vakstugan, men aldrig hade hon dock hört något så galet, tyckte hon, att någon straffats, om han velat rädda sin nästa från trolldom, när han sjelf ingenting gjort.

— Det var Fingerlisas vanliga lögner — sade hon när denna gått — och det ska' I icke tro på, mor.

Denna fann dock Fingerlisas tal både naturligt och riktigt. — När man vill bedraga vår Herre, ser du mitt barn — sade hon andäktigt — får man nog lida sitt straff. Nu hade den elake verkligen vunnit af vår Herre en själ, och denna måste förgås, om ej någon annan lemnades i stället.

Elsa gick denna qväll tidigare än vanligt in i sin kammare och när Lars inträdde med dagens fånget på ryggen, sof hon redan. Han hade emellertid hört omtalas af några grannar uppträdet ute i gränden, och ville gerna säga Elsa ett och annat ord.

Han brummade och svor fasligt. Men när han var i detta lynne, lät mor Greta alltid honom hållas. Hon styrde nämligen i det stora både säkert och förstån-

digt; och då han icke handlade, utan endast ordade tyckte hon det kunde göra det samma, om han väsnades eller ej.

VI.

Följande morgon, då Elsa inträdde i stugan, satt hennes far i lifligt samspråk med en storväxt, groflemmad karl med rödfnasigt, uppsväldt ansigte och knäfvelbårar. I skymningen kunde denne varit skräckinjagande nog, men vid dagsljus föreföll han, med all sin krigiska hållning, alltför beskedlig och narraktig, för att vara farlig, och om icke lukten efter det sista ruset afhållit derifrån, skulle helt säkert hvilket barn som helst känt sig frestad att leka med hans röda hakskägg.

Hans drägt inbjöd äfven på sätt och vis dertill. Den utgjordes af en kort rock af rödt kläde med guldränder i sömmarne, gula sämskskinnsbyxor och röda strumpor. Oaktadt dessa bjerta färger var den likväl på långt när ej så lysande, som man skulle tro, ty de många fläckarne framtill läto den röda färgen skifta väl mycket i brunt, och guldränderna voro på de fleste ställen bortnötta eller urblekta.

Men mäster Hvittlock var stadens förste skarprättare och som sådan alltid en man, värd att betrakta. Han var nu ute för att skaffa sig en ny medhjelpare, ty dagen derpå skulle åter en trollpacka brännas, och en af hans drängar hade qvällen förut druckit för mycket öl samt till följd deraf ramlat ut för krogtrappan och brutit halsen af sig.

Lars Skeppare var emellertid föga nöjd med be-

söket. Så granne han var, plägade han icke gerna umgänge med mästermannen.

Medan de talade, började Elsa göra upp eld i spiseln. Hennes hjerta klappade af lätt förklarlig oro. Skulle ringen ligga qvar? Eller hade hennes mor redan tagit bort honom? Stället var orördt, såg hon, der hon sett dem lägga honom qvällen förut. Hon strök en gång, två gånger, för hvarje gång allt djupare, tills hon slutligen nådde sjelfva hällen. Men ingen ring syntes till. Allt hon fann var några rostiga spikhufvuden.

— I kommen då icke med i morgon, fader Lars? — sade mäster Hvittlock och fattade sin, med en röd fjäder prydda hatt.

— Inte för allt guld som glimmar... Fråga Jonas Wärme eller någon annan, som bättre behöfver dalern.

— Han är för vek i kroppen. Det är icke alla, som kunna se justitiesvärdet blott och bart utan att krokna, ska' jag säga. Och — om I tror att det ingen heder är dermed — ska' jag säga, att det står i den heliga skrift, att öfverheten fick svärdet. — Höga magistraten sade ock i går, att det var ett hederligt och aktningsvärdt yrke.

— Huru som helst, lär I ej få mig på slik förrättning — sade Lars Skeppare bestämdt. — Om de stackars qvinnorna kunde hålla sin mun bättre och inte löpte i husen med sqvaller om sin nästa, ginge det dem bättre.

— Är I då förryckt i hela kroppen? Tron I att höga hofrätten och alla riksråden, ja sjelfva kungen skulle låta bränna dem, den ena efter den andra, om de voro oskyldiga. Säg icke om det ordet, så att någon hör det, ty det kunde bekomma Er illa.

— Åh, Gud ske lof, alla mina grannar veta nog, att jag är fri från slikt djefvulstyg.

— Om I ären det — här sänkte han rösten — heter det likväl icke alldeles så om andra här i huset.

Elsa trodde sig se på deras miner, att de talade om henne, och utan att veta hvarför, rodnade hon upp till hårfästet samt skyndade ut.

— Tala nu ur skägget — sade Lars häftigt, då hon var borta — eller vid alla djeflar och trollpack ska' jag icke få fram det.

— Nå, nå, inte så häftigt! — sade mäster Hvittlock saktmodigt. — I går var det icke en, utan fulla tjoget, som sågo Er vackra dotter flyga af med de andra till Blåkulla. Ville ej säga något ondt dermed — tillade han, då Lars' blickar mörknade allt mer — det kunde ju endast varit hennes hamn man såg.

— Så? Man såg hennes hamn? — utropade Lars vredgad. — Det säger jag dig, mäster, så granne du är, kom ej till baka med slikt prat, ty det är intet kram för min marknad.

Mäster Hvittlock tycktes icke heller vara hågad derför. Han hade endast menat väl, tyckte han. Det kunde ju vara nyttigt att höra hvad grannarne pratade om, så att man kunde hålla sig på sin vakt. Men högfärd går för fall, och mången hade förr en gång fått ångra att de icke lydt hans råd.

Han tog nu afsked, lemnande gubben att i ro fundera öfver hvad han sagt.

— Hvad går åt er, far, i dag? — frågade Elsa, då hon en stund derefter inträdde och såg, hur han följde henne med forskande blickar.

— Du borde gå mera i dina sysslor, barn, och springa mindre kring torg och gränder — sade han vresigt. — Du hade då inte ondt af djefvulens anfäkfäktelse.

— Käre far, hvad menen I väl?

Hon rodnade och såg ut, som hon fullkomligt väl hade förstått, hvartåt han syftade.

— Åh, inte värdt att du ställer dig så oskyldig. Nog vet jag, att du i går hade kommers med någon af de förnäme kavaljererna der nere i staden.

— Käre far, inte kunde jag veta, att det var så farligt att svara en menniska, som talade så vänligt som han gjorde.

— Man får icke tro alla, som hafva söt mun och äro vänliga i ansigtet. Men gör du om det en gång till, ska' jag... Han höjde armen.

— Det må far! — svarade Elsa trotsigt. — Aldrig tvingen I mig till något.

— Herre Gud, hvad tänker du på, Lars? — utropade mor Greta, som i det samma inkom. — Och tänk bättre på hvad du säger, Elsa, att du icke retar far!

— Hvar har du trollringen? — frågade gubben häftigt. — Gif mig den!

— Den tog mor — sade Elsa med en knyck på hufvudet.

Mor Greta skyndade bort till spiseln. Hon hade icke velat se efter ringen, medan mäster Hvittlock var derinne, och förrän han kom hade icke solen börjat skina dit in.

— Herre min skapare! — ropade hon och slog samman händerna. — Jäntan hade rätt. Se bara far, endast en bit näfver ligger der.

Elsa sade ej ett ord. Hon hade sin egen tro derom, tyckte hon. De ville endast skrämma henne.

— Så mycket du vet, Elsa — sade Lars, sedan de undrat åter och fram öfver ringens försvinnande, och alla tre bedyrat vid allt hvad heligt var, att ingen ta-

git den — så mycket du vet, inte kommer du i brudstol förr än förståndet fått växa ut på dig.

— Far gör som han vill — sade Elsa kallt. Men derpå, liksom hon skulle ångrat sig, tog hon mor Greta om halsen och kysste henne häftigt samt skyndade in på sin kammare.

— Gud ska' veta, att hon blifvit både hård och egenvillig på sista tiden, — sade mor Greta förvånad och såg efter henne, — men tvång biter mindre på henne än flinta på stål. Måtte blott vår Herre skydda henne.

— Så långt det räcker — sade Lars tviflande. — Men nog ska' ondt gry ut med ondt, — återtog han strax derpå. — Fast mins du mor, när du ville tvinga henne att gå i de nya käsgorna och hon i stället sprang barfota i snön hela Guds långa dagen?

— Mins nog det, och hade inte du den gången lagt dig ut för henne, far, hade nog stora bönboken till sluts kommit fram. —

Den tid som följde efter dessa händelser var icke lycklig för Elsa. Mor Greta hade aldrig varit så sträng och noggrann, som hon nu blef. Ofta var hon till och med obillig i sina fordringar. Men ondt gry, sade hon, skulle ut med ondt.

Både Lars och Anders Barberare, hvilken nu mera sällan besökte dem, försökte väl understundom stämma mor Greta till mildare känslor. Men deras försök strandade för det mesta mot Elsas egen styfsinthet. Anders tycktes hon icke ens tåla, och den enda som hon numera kunde sägas sällskapa med var Fingerlisa, hvilken, allt sedan den qvällen, då hon bad Elsa och mor Greta om förlåtelse, fått ett märkbart insteg i den förras tankar. Både mor Greta och Anders märkte hur detta växte för hvarje dag. De räddes derför, men kan-

ske handlade de icke klokt, när de öppet sökte motverka denna vänskap.

En qväll möttes Anders och Elsa i stugudörren. Hennes ögon voro tårade, och han frågade deltagande, hvad som kom åt henne.

— Åh det är inte alltid så lätt, Anders, att vara glad här i lifvet, — sade hon suckande.

— Har mor varit sträng nu igen?

— Inte mer än vanligt. Det är inte så lätt att vara till lags för stränge herrar.

Lars Skeppare hade lyssnat till hennes svar och reste sig nu häftigt från pallen, der han satt.

— Jag vånne den elake toge dig, trollunge — sade han uppbrusande. — Du drar synd och skam öfver hus och hem, och när jag tager mig an din sak, klagar du lika fullt, derför att jag, för böfveln, vill ha skick och reda här. Men så mycket du vet, får jag höra ett gny mer om något trolleri eller om förnäme kavaljerer, ska' jag ta' presten med mig och sätta eld på stugan öfver dig och sedan gå sjelf så långt vägen räcker.

— Jag tycker, att far kan tala mera ömt till mig — sade Elsa lugnt och såg honom i ögonen. — Jag har ju intet ondt gjort.

— Har du inte bragt den onde in i vårt hem till grannars och någrannars spott och smälek, kan tänka? Men akta dig!

— Tror nog att far vill plåga mig. Far tyckte jag var för glad nyss...

Lars Skeppare hade närmat sig henne medan hon talade. Svaret jagade vreden upp i hans ansigte, och han knöt handen åt henne.

— Derför ska' du få svida, djefvulsbarn — utropade han — så sant jag heter Lars Mickelsson!

— Nu ären I för sträng, fader Lars — sade An-

ders medlande: — Ingen har ju talat något ondt om Elsa på sista tiden.

— Om ingen vill kännas vid mig här — sade Elsa vårdslöst — torde nog finnas oskylde, som kunde komma mig till hjelp.

Lars Skeppare stirrade förvånad på henne. Så skarpa ord hade han aldrig förr fått till svar. Men hon var nu mer för stor jänta att få bugt med. Han såg ondt på henne.

— Det ordet ska' du få ångra, flicka! — sade han kärft och gick ut, hvisslande på en gammal sjömansvisa.

Från den stunden var Elsa mindre till lag äfven för honom, och sällan gick någon dag, då hon icke fick gråta bittra tårar. Än hade han hört af grannarne, att hon gått i sällskap med någon förnäm kavaljer öfver slussbron, än att hon kommit för sent hem från vakstugan.

Äfven Anders började till slut fatta misstankar om Elsas dygd. Han trodde väl ännu icke, att hon menade något illa, men hon hade vid flere tillfällen talat osanning för honom, och lögn ur en ung flickas mun, tänkte han, bådade intet godt. Dess utom sällskapade hon allt ifrigare med Fingerlisa. Han visste icke hur det kom sig, men han betraktade nämligen Elsa, oaktadt hennes nekande, fortfarande som sin blifvande fästeqvinna, och han ville derför ej, för sitt anseende inom skrået, att Elsa skulle hafva täta samqväm med en så illa känd flicka som Fingerlisa.

Men Elsa vardt mera motsträfvig, ju mer han och mor Greta pockade på upphörandet af denna bekantskap. Hvarför skulle hon försaka alla sina vänner för hans skull, sade hon. Hon hade ju icke lofvat honom något. Fingerlisa kunde vara lika hederlig som han, tyckte hon, fast hon var fattig, och var bestämdt mycket snällare. Hvad de sagt om henne hade endast va-

rit förtal. Hon motsade henne aldrig, var ständigt glad och vänlig, samt hade gifvit henne månget godt råd, när de andra endast gifvit henne snäsord. —

Det var sent en afton. Anders hade återigen, men förgäfves, bedt henne sluta med sitt umgänge med Fingerlisa.

— Det går aldrig väl om I kifvens så — hade mor Greta slutligen sagt. — Tro mig, den ena måste böja sig för den andra, så är lifvet.

Men Elsa hade då blifvit ond. Hon ville aldrig blifva Anders Barberares hustru, hade hon svarat, om de än skulle tvinga henne dertill, och när Anders gick, hade hon ropat efter honom i dörren, att han icke behöfde komma till baka, om han inte ville det.

Hon var mer än vanligt upprörd. Alla, tyckte hon, ville hennes ofärd. När hon en stund senare vardt ensam i sin kammare, rörde sig hennes oroliga tankar både när och fjerran, och sällsammå bilder från forna tider trängde sig fram i inbillningen.

Hon mindes så tydligt en varm vårdag, då hon följde sin moster till Jakobsdal, för att åse lustbarheterna vid hofvet. Hennes far var på den tiden till sjös, och mor Greta kunde ej lemna sitt stånd vid slussgrafven. Men hennes lilla fostersyster var deremot med. Hvad hon mindes denna väl, der hon sprang med sin mörkblå kjortel och sitt hvita linnelif öfver det ångande gräset.

Löfven hade nyss spruckit ut, häggen blommade, och på det friska gräset vid sjöstranden var ett lysande hoffölje samladt. Der såg hon damer i hängande lockar och spetskragar, kavaljerer i stora, yfviga allongeperuker och skor med röda rosetter.

En öppning var gjord i gärdesgården vid skogsbrynet. Jägare i gula kyllerrockar och med stora fjäd-

rar i hattarne drefvo hjortarne utåt fältet, der kavaljererna stodo väntande med lyfta bössor. Hvarje hjort bar nämligen sin dams färger, och kavaljererna skulle täfla om dem genom att döda deras bärare.

Efter hjortarne insläpptes ett koppel räfvar inom stängslet. Hennes hjerta hade klappat af oro. Ack, de sågo så skygge och ängslige ut: Men lakejer med rykande luntor framsprungo nu plötsligt ur skogsbrynet. Eld och rök sprutade fram ur de svärmare, man fastbundit vid de stackars räfvarnes svansar. Ett koppel hundar lösssläpptes. Öfver högt och lågt, öfver diken och gärdesgårdar gick det rasande tåget. När hundarne sökte fasttaga sitt flyende rof, small ett skott ur någon svärmare, som kom förföljaren att tjutande tumla till baka, allt till de förnäma damernas stora fröjd.

Elsa mindes vidare hur hennes lilla fostersyster klappat i sina små händer och sett så innerligt glad ut. Men plötsligt kom der fram en dylik rasande flock och slog omkull dem båda i gräset. Mera häpen än rädd, började hennes fostersyster att gråta, då en förnäm dam, som sett det, gick fram till hennes fostersyster och klappade henne vänligt på kinden. — Hvilket vackert barn — sade hon åt sin kavaljer och smålog så godt samt framtog derefter en vacker gulddosa, ur hvilken hon gaf dem små sockergryn att äta.

Elsa vände sig mot väggen. Hon var trött på dessa minnen, som förföljde henne. Men hennes mosters bild stod allt lifligare för hennes inre. Hvad hon gerna önskade att denna hade lefvat. Men så väl hon som fostersystern voro döda. Hon kände hur tårarne vätte örngottet.

Ett sakta prassel utanför fönstret kom henne att häftigt spritta upp. Någonting liknande ett ansigte aftecknade sig mot den dunkla rutan. Förskräckt rusade

hon upp ur bädden. Men der utanför var allt tyst och stilla. Månen sände ett matt skimmer öfver den lilla täppan, som var täckt med nyfallen snö. De nakna träden, med sina skuggor, stodo orörliga i tystnaden. Dock längst bort i den mörka vrån tyckte hon sig skönja en mensklig skepnad. Såg hon rätt eller liknade den icke till växt och hållning samme förnäme kavaljer, som gifvit henne ringen. Hon tyckte att han nickade åt henne. Men när hon lutade sig fram och öppnade fönstret var han borta. Det var kanske blott en syn, tänkte hon.

VII.

Julen närmade sig. I staden skulle firas ett af dessa ståtliga adelsbröllop, som drogo skådelystna menniskor in till staden långt utifrån malmarne.

Anders Barberare hade lofvat Elsa att följa henne dit ned, sedan mor Greta förklarat hans sällskap såsom vilkor för ett ”utelöpande” så sent på qvällen. Elsa var dock icke nöjd med detta förmynderskap. Hennes oroliga min och häftiga gång, när de vandrade utför Hornsbacken, ådrogo sig också mer än en mötandes uppmärksamhet.

— Akta dig Elsa — sade slutligen Anders. — Om du springer så, kan folket tro, att du vill löpa ifrån mig.

— Följ med då, mäster prest! — svarade hon, utan att vända sig om.

— Nej, gå du så fort du orkar! — Han saktade stegen. — Du lär nog inte komma till bröllopsgården förr än jag.

En stund derefter hade äfven hon saktat stegen, och de gingo bredvid hvarandra.

— Det var snällt af dig, Elsa — sade Anders, när de hunnit ett stycke — att icke längre vara så envis. — Han ville lägga sin arm om hennes lif.

— Hvad tänker du på?... Här... midt på allmän kyrkoväg!... Nej, släpp mig, Anders!

Hon såg nästan ond ut, när hon stötte honom till baka. Han såg på henne förebrående.

— Du blir elak, Elsa, om du icke kufvar ditt sinne — sade han godsint. — Jag vore färdig att dö för dig, och derför bör du icke leka med mitt hjerta.

Men hon hade aldrig lofvat honom någonting, sade hon, och det var långt tills året vore ute, då hon skulle svara bestämdt. Till dess borde han låta henne vara i fred och icke jemt plåga henne med sin enträgenhet. Och derpå skrattade hon på ett sätt, som gjorde hans tankar bittra.

— Om jag ej kan gifva dig diamantringar och gyllenduk — sade han — kan jag likväl hederligt försörja dig.

— Hvem har bedt dig, Anders, om några diamantringar? Vill du icke hafva mig sådan jag är, må du välja en annan — vill du icke följa mig, går jag ensam.

— Hvad du är dig olik i dag, Elsa — sade Anders, och sökte med mildt våld hålla henne qvar. — Så var du icke i ögonen, när du första gången såg mig.

Hon rodnade lätt, men svarade ingenting. Vid hörnet af Hornsgatan stod en liten gosse och lekte med några isstycken.

Elsa råkade ofrivilligt stöta till honom, så att hans granna byggnad rasade omkull.

— Trå dig, du styggetacka — skrek pojken förbittrad efter henne.

Förvånad vände hon sig om vid detta tilltal.

— Nej se på skepparns Elsa! — skrek pojken, öfverlycklig af denna upptäckt, och sprang ett stycke ned åt gatan. — Se bara hur hon flyger åstad med den granne herrn. Faren I till den elakes gästabud, godt folk?

Elsa vardt röd i ansigtet. Ett isstycke, stort som ett äpple, rullade framför hennes fötter. Hon böjde sig ned efter det och vände sig hastigt om mot sin förföljare.

— Här skall du få smaka på gästabud — ropade hon, och slungade isstycket efter honom. Gossen förde handen till hufvudet, i det han gaf till ett skrik af smärta. Isstycket hade träffat med olycksbådande säkerhet, och blodet sipprade ymnigt fram ur ett djupt sår midt i pannan, medan han jemrade sig och skrek af alla krafter.

Anders ville skynda fram till honom, men Elsa höll honom till baka.

— Vill du föra mig i förderfvet — sade hon upprörd — hör du icke, att man ropar på vakten?

Han följde henne motvilligt.

— Du hade nog tyckt om, Anders — sade hon, då de hunnit öfver slussen — om de fått fatt i mig der uppe och fört mig till tukthuset.

— När såg du, att jag ville dig så ondt? — frågade han, ej utan bitterhet. — Men inte skall man bry sig om, hvad barn och dårar ropa.

— De skola få kalla en för hvad som helst, menar du? Men du är bara morsk, när du sitter der hemma i spiselvrån hos far och mor, och fast du bär långvärja vid sidan och skägg på hakan, låter du dem säga på gator och gränder hvad dem lyster om mig, fast du friar och fjäsar i orden, kan tänka.

— Lugna dig, Elsa, aldrig kunde jag tro, att du skulle bry dig om hvad den lille pojken ropade.

— Han kallade mig trollpacka, hörde du; men också du, Anders tror mig nog inte om godt. Du är nog redan led vid mig! — Hon torkade bort de frambrytande tårarne med tröjärmen. Plötsligt stannade hon och vände sig om.

— Farväl Anders! — sade hon.

Han ville hålla henne till baka.

— Nej, låt mig gå — sade hon häftigt — din väg är icke min!

Han talade så mildt och kärleksfullt, som en tjugu års yngling talar till den han älskar. Men hon hatade honom, sade hon. Hon hade aldrig älskat honom och skulle aldrig heller göra det.

— Nej, förr må man bränna mig som en hexa och trollpacka — ropade hon och slet sig lös från honom — än jag följer dig när du brukar våld!

Han följde henne heller icke, när hon rusade uppåt gränden. Han ville visst icke tigga om hennes kärlek, tyckte han. Han skulle nog finna någon annan, som satte mera värde på honom.

Men hur det var, kom äfven han att efter en stund vika af inåt samma gränd, der hon försvunnit. Och småningom vordo hans steg längre och hastigare. Han ville endast följa henne på afstånd, tyckte han, och der borta i folkträngseln skulle hon nog icke få så långt försprång, att han icke kunde se, hvad hon hade för sig.

VIII.

I den smala Bollhusgränden var mycket folk samladt. Bröllop skulle hållas i ett af de nybygda adelshusen, och det var sagdt att både vin skulle löpa och glafven kastas. Ännu voro fönsterraderna mörka och maréchallerna och beckkransarne väntade på sina svarta pålar, hvilka här och der uppstucko ur snön, att den gamle portknekten skulle tända dem. Under tiden gjorde folkhopen sina iakttagelser öfver grändens invånare.

— Ser du, vän Fibiger — sade en spenslig borgare i lamskinnsperuk till sin tjocke granne — tyske grefven vill slå på stort och göra fest med ett vaxljus.

— Har du sett en palt lysa i hornlykta? — sade den tilltalade tvärt.

— Nej du, Jonas, rik man är snål man.

— Han eger några tunnor guld, vill jag lofva.

— Jo det kan du ta' på! Om han ock skulle dämma upp strömmen med bara karoliner, finge han nog öfver.

— Åh kors! ja alla källare i hela huset ska' vara proppfulla af bara rödaste guld, säger man.

Den siste talaren kastade en beundrande blick mot den mörka fönsterraden. Ljuset, hvarom han talat, hade stannat vid ett af fönstren.

— Ser du, der står halte hofmästaren med ljusstaken — återtog han. — Han har nog sett det, om han inte fått smaka't.

Mannen i fråga kunde vara omkring sextio år. Hans ansigte var pussigt och rödfnasigt, med utstående kindknotor och tjocka läppar och omgifvet af gråstripigt hår. Ett hugg, som gått snedt öfver pannan, hade lem-

nat ett bredt ärr efter sig och tryckt ut venstra ögat, hvarigenom ansigtsuttrycket blifvit skelande och osäkert. Hans korta puffjacka af mörkviolett sammet var urblekt och saknade icke heller ljusare stoppningar här och der. Den hvita spetskragen kring halsen var skrynklig och något för trång. Tofssnörena hade synbarligen icke räckt till, utan hängde vårdslöst på sidorna.

Han släckte ljuset, för att bättre kunna urskilja folkhopen nedanför, och lutade sig mot fönsterkarmen. Men ett sakta prasslande in i rummet kom honom att häftigt vända sig om. Det långa rummet upplystes af det flammande skenet från maréchallerna, som nu började tändas. Hans blick föll på den höga sängen med hennes tunga, guldfransade sparlakan och derefter på sandstensspiseln, hvars förgylda listverk och blankskurade eldskärm skimrade i eldskenet.

— Det var nog råttorna igen — mumlade han efter att hafva lyssnat en stund. — Fast, Gud bättre, hvarje gång jag är ensam här käns det något kallt efter ryggen. — Men dö är dö, och alla skola dö — och för resten var det hans nåd, som tog den saken på sig. — Derför kunna de inte göra mig något, om de än då och då låta höra af sig.

En smal ljusstrimma gled långsamt fram öfver gyllenläderstapeterna. Låset vreds om, och ett högväxt fruntimmer trädde öfver tröskeln. Hon höll i handen en dubbelarmad ljusstake af silfver med tvänne halfbrunna, drypande vaxljus, hvilkas röda lågor flämtade i luftdraget.

När hon långsamt skred fram öfver golfvet, syntes hennes smärta skepelse nästan vanskapligt lång i den svarta, tätt åtsittande sammetsdrägten.

— Du skall se väl efter porten i afton, Bertil — sade hon och satte ljusstaken på den svarta dragkistan

vid fönstret — ingen får komma in, som du inte noga betraktat genom gallret.

Hennes röst lät sträf och befallande. Han bugade sig utan att svara och linkade ut genom dörren. En knäppning i låset, och damen var allena.

Hennes ålder kunde vara omkring fyratio år. Pannan var hög, ögonen stora och glänsande. Men leendet, som i ungdomen lekt kring munnen, hade lemnat rum för detta på en gång kärfva och tålmodiga drag, som den tidens porträttmålare med sådan förkärlek vetat förläna sina äldre qvinnoansigten.

En stor foliant i blå sammetspermar och guldknäppen låg uppslagen på fönsterbrädet. Hon satte sig i stolen och började tankfullt vända bladen. Plötsligt reste hon sig. En matt rodnad lade sig i kindgroparne.

— Hur länge skall jag då vara dömd till denna plåga — utbrast hon lidelsefullt — hur länge, o Herre! skall min själ ängslas af dessa gnagande qval. — Och man talar om en rättvis Gud, som styr denna verlden? — återtog hon efter en stunds grubblande.

— Nej en ond, svart ande är det — ja, store Merlin, håller du, hvad du i denna bok lofvar, kan du återge mig hvad jag saknar och förgäfves under aderton långa år sökt, då må du gerna plåga min själ i fördömelsen.

— Fördömelsen? — upprepade hon sakta, liksom detta ord gifvit ny riktning åt hennes tankar.

Hon satte sig åter och lutade hufvudet till baka. Det var längesedan flydda dagar, som åter stodo framför hennes inre. Hon mindes så väl, då hon var ung, var en firad skönhet vid hofvet med friare i dussintal. Och hon hade icke räknat så noga med deras hjerteqval. En barndomsvän, den ståtlige grefve Bjelke hade dock till slut rört hennes hjerta. Visserligen hade äfven han

fått dela samma lott, som alla sina föregångare. Hon var för flygtig, för att på allvar kunna fästa sig vid någon, men den ömhet, hvarmed hon sökte trösta honom, sade hennes ovänner, hade åt minstone liknat kärlek. — Och den gången hade de varit milde.

En dag var bankett på hofvet. Hon var uppbjuden till kontradans. Men en viss olust hade fått makt med henne. Släppande sin kavaljers arm, skyndade hon brådskande ut ur danssalen och ut i slottshvalfvet. Men hvart skulle hon taga vägen? I slottet kunde hon icke stanna. Hennes tankar föllo på kaplanen i Klara, magister Olaus Bergius. Han hade i många år varit husprest i hennes slägt och var känd för en gudfruktig och rättrådig man. Hon beslöt att bedja om hans hjelp och råd.

Qvällen var mörk. Endast några enstaka facklor blänkte genom dimman och gåfvo återsken från de våta stenarne. Hon skyndade öfver Norrbro. Det lyste i de låga vakthusen på andra sidan. Stadsvakten vid slagbommen skulle må hända taga henne i förvar. Hon kände sitt hjerta slå, som hade det velat tränga sig ut genom bröstet. Strömmen brusade doft under hennes fötter. En tung fora hade gått ner på morgonen och ryckt broräcket med sig. — Endast några steg och allt vore slut. — Men då tyckte hon sig höra tonerna af den sista kontradansen. Det var ju endast några ögonblick sedan hon sett beundrande leenden omkring sig och hört ljufva kärleksord hviskade i sitt öra. Och hon påskyndade sina steg. Hon var ännu ung då. Hon hoppades ännu något af verlden.

I riksrådet Lilljes hus lyste det i öfra våningen. Der hade hon och Bjelke lekt som barn. Hon hade varit drottningen, han kungen, omvexlande. Gamla riksrådets fjäderbuske och en skrynklig spetskrage hade

varit deras emblem. — Men nu närmar sig en skrålande flock, med rykande facklor och svärd, som blänka. Hon skyndar sig ännu mera, och uppgifven af trötthet och smärta, sjunker hon ned på trappan till presthuset.

Porten, som slogs igen af en häftig väderil, väckte henne. Hon trefvade upp för den smala trappan, som förde till den gudfruktige mannens studerkammare. Det var ett långt mörkt rum. Midt emot dörren stod ett svartmåladt bord, på hvilket lågo hopade böcker och pergamentsrullar. Vid dess ena ände satt mannen hon sökte. Hans torra, skrynkliga ansigte liknade, ehuru ungt, tyckte hon, de af fukt angripna pappersark, i hvilka han bläddrade. Några bruna hårtestar framtittade under den söndriga och luggslitna kalotten, och under den spetsiga hakan lågo tvänne stora, temligen smutsiga prestkragar. Hon tyckte sig ännu vilja se det inställsamt smilande leende, hvarmed han betraktade henne, då han frågade, hvarmed en så ringa Herrans tjenare kunde hjelpa en så förnäm dam. Hon var förlägen. Det hon ville säga var så enkelt och ändock så tillintetgörande.

— Hjelp mig, magister Olaus, hjelp mig för Jesu skull! — var det enda hon yttrade. Hon var ung då och kunde icke beherska sig bättre.

Det var dock så naturligt, att han skulle fråga, hvilken hjelp hon önskade. Han hade emellertid närmat sig henne. Hon nästan kände huru hans blickar smögo sig girigt utefter det långa håret, som, blött af regnet, föll ner öfver axlarne, och stannade i det fina spetskråset i barmen. Rodnande af vrede mötte hon hans närgångna blickar.

— I ha'n varit upptagen i min slägt, magister Olaus, — sade hon med skälfvande röst. — I ha'n re-

dan såsom djekne ätit mina föräldrars bröd. Och I... Tårarne qväfde nu rösten och hon sjönk ner på pallen vid dörren.

— Du hör då nu till dessa skökor, som i brokiga dukar löpa kring torg och gränder — sade han — och vet icke hvar ensam qvinnas prest bor? Du minnes då inte, att din högborne fader körde mig som en hund utanför sin dörr med slag af sin värja, derför att jag i min ungdoms oerfarenhet trodde mig läsa renhet i dina ögon, höra tro från dina läppar. — Nej, gå bort ifrån mig till satans straff, säger jag. Vik nedför den syndens törnstig, som du valt, till den eviga fördömelsens mörker.

Hon hade icke hört honom till slut. Utan bestämdt mål hade hon skyndat ut igen på de smutsiga gatorna och irrat omkring, tills krafterna slutligen sveko, och hon vanmäktig dignade till marken.

När hon återkom till sans, fann hon sig liggande till sängs i en låg stuga. Elden brann i spiseln, och der bredvid satt en medelålders qvinna och spann. Hon hade henne att tacka för sitt lif. — Och dock hade hon sedan glömt henne och glömt mycket mera af det som sedan hände. —

Hon mindes vidare en vacker sommarafton ute vid Jacobsdal. Hon lyfte upp i sitt knä en liten ljuslockig flicka, som af rädsla för ett koppel hundar fallit omkull och skadat sig. Hvad hon gerna velat trycka henne till sitt hjerta och öfverhölja henne med varma, varma kyssar! Men det mörka anletet bredvid henne blickade så misstänksamt, och hon var svag äfven då. Hon tömde sin ask med sockerpiller i barnets gula redgarnskjortel. Det var sista gången hon såg henne. Sedan dess hade aderton långa år förflutit, och de hade alla räknat tolf månader! —

Hon lutade sig fram mot fönstret och blickade ut öfver den sorlande hopen. Den ena bärstolen efter den andra anlände till bröllopsgården. Damer i vida spetskrås och med tunga guldkedjor om halsen, kavaljerer i broderade rockar, hängande spetshalsdukar och yfviga peruker stego ur, för att bilda skämtande grupper der inne i de klart upplysta högtidsrummen. Sådant hade icke hennes bröllop varit, men hon ville icke tänka på de långa, sorgtunga dagar, som hon måst framsläpa under sitt äktenskap.

— Bertil! — ropade hon.

Det dröjde en stund, innan hofmästaren inträdde.

— Är grefven hemma? — frågade hon, liksom i tankarne.

Han såg förvånad på henne. Hon hade icke på den dag, han mindes, frågat efter sin man. Derpå vände han sig mot dörren, som hade han velat göra sig närmare underrättad, innan han svarade.

— Nej, stanna! — Hon betraktade honom skarpt och återtog derpå kort och häftigt:

— Du minnes, Bertil, den der qvällen...? Hon hade drunknat, sade de...? men du var inte viss derpå...? du har sedan blifvit vissare...? du har sökt och sökt utan att finna...? ah, men misstro och hat har du satt i bröstet på mig!

Hon höll upp ett ögonblick och lade handen på bröstet, som hade hon derigenom velat mildra smärtan, hon rönte.

— Ve mig ringa man — svarade han saktmodigt — om jag ådragit mig Ers höga nådes hat. Men hvad jag gjorde, skedde ju blott på Ers höga nådes egna bud.

Hon närmade sig honom på ett steg nära och såg honom forskande i ögonen.

— Och du vet ingenting? — sade hon. — Du vet ingenting ännu?

— Nej Ers nåd, vid vår Herres hårda död och pina, ja om jag än skulle svettas blod och vatten.

Det lyste till i hans kalla ögon. Men det syntes att han var van att uthärda hennes af misstro skärpta blickar. Det var icke heller första gången, han hört samma frågor från hennes skälfvande läppar, som han sett, när hennes högborna hufvud långsamt sjunka ned mot bröstet.

IX.

Medan Anders Barberare fortsatte sin väg genom den sorlande folkhopen, i hopp att der återfinna Elsa, hade hon genom en sidogränd närmat sig bröllopsgården. Gästerna voro nu samlade der uppe och försågos med riklig välfägnad, hvilket äfven kom folket utanför till godo.

När Elsa kom fram, skulle glafven kastas. Bakom de små blyinfattade rutorna flammade vaxljus och facklor. Pukor rördes och trumpeter smattrade, medan bruden, strålande af ungdom och fägring, trädde fram till fönstret. Detta öppnades, och i täta moln utströmmade den varma luften.

Vid brudens högra sida stod den gamle gråskäggige fältherren. Han höll glafven lyft i högra handen. Skaftet var lindadt med långa taftband i brudgummens färger, svart och gult, och spetsen var af blänkande silfver. Riddare, med sträfva, väderbitna anleten, röda af vinet, med yfviga peruker och betänksamma miner lade sina händer på glafvens fäste samt bekräftade med öflig ed den morgongåfva, som bruden fick af sin brudgum, hvarefter de nedlade glafven för hennes fötter.

Pukor rördes och trumpeter smattrade och under folkets bifallssorl uppläste brudens främste marskalk glafvenbrefvet, som innehöll beskrifning på morgongåfvan, hvilken utgjordes af två hela sätesgårdar samt halfparten af hvad hennes man kunde ärfva eller förvärfva, så väl i löst som fast. När han slutat läsningen, fattade han glafven i ena ändan och kastade honom ut bland folkhopen.

En liflig täflan uppstod nu om hvem som skulle öfverkomma den silfverbeslagna spetsen. Äfven taftbanden voro eftersökta och de sönderrefvos ganska ifrigt till små remsor, hvilka sedan fästes på hattar och mössor, allt till brudens heder.

Under denna täflan hade Elsa förts af folkträngseln högre upp i gränden. Helt oförmodadt stod hon framför det hus, hvarom den förnäme kavaljeren talat. Hon såg på några stegs afstånd den låga mörka porten, hennes tankars ständiga föremål. I bröllopssalen dansades nu kronan af bruden, och allas hufvuden voro riktade dit upp. Elsa tycktes tveka. Hon såg ingen i portgången. Men hon kunde ju se efter, tyckte hon, om det fanns, såsom han sagt, någon dörr på höger hand. I nästa ögonblick var hon försvunnen i den mörka portöppningen.

Hon trefvade en stund i mörkret utefter muren utan att finna någon dörr. — Men hon hade icke längre sin talisman, ringen, tänkte hon plötsligt. Hennes hjerta slog häftigt. Må hända när allt kom till stycket var det den lede sjelf, som gifvit henne ringen. Hon ville genast skynda derifrån, då i det samma tvänne starka armar omslöto henne bakifrån. Hon gaf till ett rop af förskräckelse och dignade ned på golfvet. När hon återfick medvetandet, fann hon sig i ett, af många vaxljus upplyst rum, uppfyldt af bössor, falkbjellror och allehanda jagtredskap. Framför henne stod den för-

:me kavaljeren, som gifvit henne ringen. Han var denna gång klädd såsom kavaljererne vid hofvet, med spetskrage och yfvig peruk. Hon kunde nu närmare betrakta hans anlete. Det var icke alldeles så som hon förestält sig det samma. Kring munnen låg ett visst egendomligt småleende, som hon icke förut hade märkt.

— Gudomliga cherub — sade kavaljeren med smäktande röst, när hon förvirrad såg sig omkring. — Du sökte paradiset utan att finna vägen. Men guden Amor märkte din vånda och underrättade mig derom.

Han ville lägga sin arm om hennes lif, men hon drog sig förskräckt till baka.

— Var icke rädd min vackra dufva — forfor han och såg så slö och likgiltig ut, som han skulle hafva talat till sin stora hund, som sträckte sig på mattan vid dörren. — Sitt ner här ett ögonblick blott, och låt oss läppja på detta vinet. Hvad önskar du af mig, efter du söker min hjelp?

— Ack Ers nåd... Det var ingenting... Nej låt mig gå nu — afbröt hon sig — mitt sällskap är ej för så förnäme kavaljerer.

Han föreföll henne så olik, tyckte hon, mot hvad han varit den qvällen, han gaf henne ringen. Men han menade kanske icke illa, tänkte hon strax derpå, och så, hur det var, förtrodde hon honom mycket af hvad hon hade på hjertat. När hon slutat, klappade han henne vänligt på kindbenet.

— Diable! — utropade han — om du ej är den skönaste af alla qvinnor på jorden.

Men hans ögon fingo i det samma ett så egendomligt uttryck, tyckte hon, och hans röst darrade så sällsamt. Hon drog sig förskräckt ur länstolen.

— Diable! Så lugna dig då, mitt vackra barn —

återtog han, skrattande åt hennes rädsla. — Jag vill dig, parbleu, intet ondt.

Hon fäste sina stora, bruna ögon frågande på honom utan att svara.

Blågrå, flandriska krus, små silfvertumlare och brokiga ölkannor af bayersk fajans täflade om platserna på den konstsömmade bordduken. På en hög dragkista af vackert Nürnbergskt arbete, som hade sin plats på motsatta långväggen, stod en ankare, omgifven af ölstop och tennmuggar. Han fylde tvänne af bägarne och räckte henne den ene.

— Och nu din älskares skål! — utropade han. — Vi dricka den i gammalt spanskt...!

Han höjde sitt stop och gnolade:

”Drick drufvans saft,
Du hemtar kraft —
Ty döden flyr
När vinet styr! —

— Ers nåd gör mig orätt — sade hon tvekande, utan att smaka på drycken — jag ber Ers nåd, låt mig gå!

— Bah! Inga predikningar min vackra tärna! Skål i stället för herrar Locenius, Merenius, Abedenius och hvad de alla heta, som fylla våra själar med gudomlighetens spis. — Vid den heliga jungfruns otvättade linne, som katolikerna säga, ska' du inte först dricka ärligt med mig, innan jag hjelper dig mot skeppare och tross. En tärna, som ej kan tömma en mugg spanskt i botten, är icke värdig att tagas om hakan af en ärlig hofbuss.

— Låt mig gå Ers nåd! — upprepade Elsa, denna gång temligen bestämdt.

— Åh, för böfveln! Ingen blygsamhet, sade råd-

mannen, satte sig i borgmästarinnans knä. Hvem sökte du derute, vackra barn, om inte mig?

Han lutade sig öfver henne.

— Ers nåd! — Hon ville rusa upp, men han strök i det samma med ett slag af sin arm ljusen från bordet, så att det vardt kolmörkt i rummet. En tystnad uppstod för ett ögonblick, under hvilken man hörde hur någon sökte vrida om låset till yttre dörren. Derpå hördes ett hest skratt.

— Vackra foglar, starka galler!

— Släpp mig, Ers nåd, för Jesu skull!

Nu föll äfven bordet omkull och vinet sqvalade ned ur de kullslagna kärlen. Den stora rapphönshunden sprang tjutande efter väggarne. Ankaret med ölet föll med skräll i golfvet, och ölet fick göra sällskap med vinet. — Då hördes plötsligt ett hiskligt brakande och dån, åtföljdt af ett rassel, likt det som uppkommer vid snöras från höga tak. Derpå vardt det tyst.

När halte Bertil en stund derefter inkom med ljus och facklor, fann han grefven liggande afsvimmad på golfvet. Och på platsen, der den stora dragkistan stått, såg han strax bredvid sin herre ett mörkt, djupt hål. En del af väggen hade rasat ned. Så mycket kunde han vid första undersökningen märka, att öppningen förde till källrarne under huset bredvid, och djupt der nere hörde han sorl af röster och såg han facklor blänka.

X.

Äfven Göran Grijs, den välaktade åldermannen inom krämareskrået, ärnade snart göra bröllop för sin

dotter, den blyga Brita. Men flere af hans skepp hade seglat i qvaf under hösten. Hans förmögenhet hade derigenom smält betydligt ihop, och bröllopet hade uppskjutits den ena veckan efter den andra.

Hade fader Grijs redan förut varit snål, vardt han nu en riktig girigbuk. Han gned det slitna runstycket lika ihärdigt, som den fullvigtigaste karolin. De medel han valde, för att återställa sin förmögenhet, sade hans grannar, voro dock icke alltid af bästa slag, och när ölmuggarne tömdes på ”Hvita korpen”, kunde man äfven få höra, att den onde, som på sista tiden gjort sig så mycket omak öfver allt i staden, icke heller varit utesluten från fader Grijs spekulationer i lin och hampa.

Det fanns emellertid en punkt, om hvilken grannarne sväfvade i dunkel, och denna var hans val af måg och arftagare. En gammal försupen qvartermästare, vid namn Haasenkampf, var nämligen dertill utsedd, hvilken troligen på många år icke på en gång haft i sin byxsäck så mycket som två daler kopparmynt. Sällan kunde man se ett trognare kompaniskap än mellan qvartermästaren och åldermannen. Sent och bittida voro de till samman, medan fästmön icke oftare såg sin fästman än när hon bjöd honom på körsbärsbränvin eller mumma.

Åldermannen hade äfven åsett dagens högtidligheter. Med en djup suck hade han sett, hur vinet flödade och hört den glada musiken. Så präktigt kunde han icke nu mera fira sin dotters bröllop. Han lemnade folkträngseln och vek af om hörnet nedåt den mörka gränden.

En stund senare vandrade han oroligt åter och fram i ett höghvälfdt rum, eller kanske rättare sagdt källare.

Han var lång och mager, hade stubbigt, grått hakskägg, krokig näsa och bar en utnött lamskinnsperuk på hufvudet. Rummet hade icke mycket bohag. Ett

svartmåladt bord midt på golfvet, med tvänne trefotsstolar, en på hvardera sidan om det samma och ett högt skåp, längst bort i halfdunklet, utgjorde hela inredningen.

På bordet stod en gammal söndrig kopparlampa, spridande ett matt sken öfver de mögliga väggarne. Jemte lampan funnos der några sällsamma ting, hvilka man icke gerna gick förbi utan att närmare skärskåda. Om hvartannat och delvis täckta af en trasig grön slessingduk sågos några förmultnade dödskallar, tänder af möss och andra mindre djur, bitar af likkistplåtar, fogelskelett, färgade pergamentsremsor o. s. v. samt, ordnade i en rad, några burkar af simpelt krukmakaregods, hvilkas innehåll sorgfälligt undandrogs nyfikenheten genom öfverspända pergamentskapslar.

En blick på denna arsenal, och grannarne skulle haft lösningen på gåtan i sin hand! Mäster Haasenkampf kunde nämligen göra guld, åt minstone trodde hans blifvande svärfar så. Ja, denne hade till och med blifvit så fast öfvertygad derom, att han icke blott satt sin dotters ära i pant för hemligheten, utan jemväl offrat allt redbart guld- och silfvermynt, han egde, derför.

Mäster Haasenkampf hade emellertid endast lyckats tillverka mindre qvantiteter af den ädla metallen, men det hade varit under ogynsamma förhållanden, som de arbetat. "Gröna Lejonet" jemte några andra missnöjde jordandar hade nämligen till dato motstått deras besvärjelser, och först när äfven de blifvit instängde i deglarne, kunde några storartade resultat vinnas.

Men då, när lifvets underbara vätska skulle strömma fram i kristallklar glans ur den glödheta degeln, då skulle allt, som åldermannen pekade på, förvandlas till guld. Endast en droppes utfällning, och trä, sten, me-

taller, kläder, hvilket föremål som helst, skulle förvandla sig till större eller mindre guldklimpar. Alltid något, påstod Haasenkampf för hvarje gång.

Men misstron ligger nära till hands, när man spelar höga spel, och mäster Grijs spelade med allt hvad han egde. Om han än var öfvertygad om möjligheten af att genom konstiga experiment kunna frambringa ädla metaller, var han ty värr icke lika fast öfvertygad om sin blifvande mågs ärlighet. Ty hvem sade honom väl, att denne, när han slutligen lyckats muta eller besegra de motsträfvige jordandarne, icke skulle behålla skatten för egen räkning. Han skulle dock veta att taga säkerhet af honom. Han hade fast beslutit att samma afton tvinga honom att svärja en ed så bindande, att han ej skulle våga bryta den.

Ett slag på porten kom honom att häftigt spritta till. Den han öppnade för var en medelålders, storväxt man, med krokig näsa, blek hy och glest, grått hår. Han hade stora, rödbruna knäfvelborrar och bar en nedfläckad, trasig uniformsrock af samma snitt, som det nyvärfvade Lichtonska regementets.

— Kan försäkra Er, svärfar — hväste den inträdande med hes röst, när han efter att hafva helsat slog sig ned vid bordet — att det, skam till sägandes, var en smula trefligare på ”Hvita korpen” här midt öfver.

— Derför låter du mig vänta, för si förstås, fulla timmen — svarade åldermannen misslynt. — Men händer det en gång till —

— Se så, för millioner haubitzer, ingen prestelåt. Du vet, gamle linmånglare, hvad jag gjort för dig, och får du den ondes dukater i dag eller morgon, tycker jag det kan komma på ett ut.

— Du har druckit för mycket i dag, Gerdt — återtog åldermannen allvarsamt. — Hvad vi nu skola före-

taga kräfver alla våra sinnen. Vi göra derför klokast, om vi uppskjuta det till nästa nytändning.

— Förstås, de der silfvergösarne äro icke med, kan tänka. Kan hända käre bror redan tröttnat — men säg bara till! För millioner haubitzer, Gerdt Haasenkampf är icke den, som trugar sin konst på någon.

Han reste sig upp för att gå, men åldermannen tecknade åt honom att sätta sig.

— Nå ja, efter du ber mig derom — återtog han — vill jag icke vara motsträfvig! — Han upptog en lermugg ur fickan. — Men då skall du äfven tömma en mugg spanskt med mig, ty inte duger det att vara torr i kroppen, när man skall ta' ett tag med satan.

Mäster Grijs var icke synnerligen böjd för denna inledning, men var det hjelpt med så litet, tyckte han, ville han ej neka.

— Du får hålla till godo med min — sade qvartermästaren, då han såg att åldermannen letade bland muggarne, utan att finna någon tom. — Merkuria står ju i den och salvan i den andre. Skål då gamle linmånglare — ropade han — och klingade med en af dödskallarne.

Åldermannen ryste vid detta skämt. Så öfvermodig hade hans kompanjon aldrig varit.

— Hör på — återtog Haasenkampf efter en stund — har du alla kycklingarne med dig?

Mäster Grijs nickade jakande.

— Allesamman?

— Det var omöjligt!

— En sådan gnidare! Hur mycket då?

— Hälften är här! — Åldermannen kastade en grön skinnpung på bordet. Kunde det gå för hälften,

tänkte han, vore det så mycket bättre. Vinsten blefve lika stor och risken mindre.

— Fem hundra! För fem hundra daler koppar-mynt vill du vinna fyratio tusen karoliner. Det var rask förtjenst!

— Än de två hundra, jag lemnade i förra veckan och de fyra hundra veckan förut.

— Tror kanske bror att jag stulit dem? Har jag icke förut lemnat till baka allt samman jag fått och det i blanka guldstycken?

— Jo visst, för si förstås!

— Och till och med något deröfver!

— Jo visst! — men jag tänkte, för si förstås — stammade mäster Grijs — att så här i början ... Hm!

— Antingen allt eller intet, käre bror!

— Kan man icke göra början med en del, — jag får vara nöjd med tjugutusen — sade slutligen mäster Grijs efter en stunds tvekan.

— En sådan gnidare, som tänker ockra med sjelfve satan. Men efter jag en gång skall ärfva dig, vill jag icke vara omedgörlig — fast osäkert är, om vi lyckas med så litet!

— Nå, så tag dem då! — ropade mäster Grijs och upptog ur sin gördel en annan skinnpung, som han lade bredvid den förre. — Men nu skall det blifva någonting utaf, för inte ett vitten till betalar jag.

— Hade jag icke vetat att käre bror haft dem med sig, hade jag förtjent att rida på trähästen — sade mäster Haasenkampf skrattande och pekade på ett smalt vidjespö, som var fastsatt i en springa på bordet. — Nyss stod det der som en sprättbåge förbi din näsa och nu är det rakt som en herredräng på söndagen. — Men nu kunna vi börja!

Han upptog varsamt ur fickan en liten två tum

lång menniskofigur af vax och stälde den framför sig på bordet samt påtände en veke, som framstack ur näsan på den samme. Derefter lade han penningarna i en degel, som han nedbäddade bland kolen i spiseln.

— Hör nu på hvad jag säger — hviskade han. — När den lille der är nedbrunnen, tänder jag elden i spiseln och sedan detta skett — han lade härvid ett ituviket pappersark samt en röd penna framför mäster Grijs — skall skriften affattas. På detta papper har nattugglan, utan att någon sett det, spottat tre skärtorsdagsnätter å rad, och denna penna har trollpackan Merkuria skurit af den hvite korpen.

Han gick bort till skåpet, som han uppläste. Sedan han försigtigt sett sig omkring, liksom för att öfvertyga sig om, att åldermannen icke följde honom, öppnade han dörren och kastade en hastig blick dit in. Ett djupt hål gapade emot honom. Det var tydligen nyss utbrutet, ty skåpet var till hälften fyldt med grus och sönderslagne stenar. Mäster Haasenkampf log belåtet.

— De äro qvar der inne allihop — hviskade han.

— Ja, förra natten arbetade de grufligt, för att komma ut — svarade åldermannen lika lågmäld. — Det hördes ända in till nådig grefvinnan, för si förstås. Men grefven var borta — tillade han med ett plirande ögonkast.

— Kan nog tänka det — sade Haasenkampf och plirade på samma sätt med ögonen. — Ty det ser nästan ut, som de varit nära att komma ut i verlden.

Den lille vaxmannen var nu till hälften nedbrunnen och stunden närmade sig, då den onde skulle frambesvärjas. Åldermannen sväfvade betydligt på målet. Det syntes tydligt, att han var allt annat än väl till mods. Det måste heller icke vara en sådan lapprisak

att försvära sig med lif och blod åt den onde, äfven om man derför har utsigt att få 40,000 karoliner i utbyte mot 1,000 daler kopparmynt.

— Det går kanske icke i afton — återtog åldermannen oroligt. — Kunna vi icke uppskjuta det till nästa månad?

Qvartermästaren tömde innehållet af sin mugg.

— För sjelfve satan — sade han med ett öfvermodigt skratt — nu kan man icke mer komma undan.

— Men om icke alla försigtighetsmått äro vidtagna — stammade åldermannen, hackande tänderna som om han plötsligt skulle hafva stoppats ned i iskallt vatten. — Den vördige pastor Bergius berättade här om dagen om en fänrik, som råkade i evig fördömelse, utan att få ens en half daler derför.

— Hur mycket hade han satt in i affären?

— Åh, det var just inte stort, kan jag tro, några daler kopparmynt.

— Nå ja, gnidare och knusslare gå i bland utom turen och då hjelpa inga försigtighetsmått. — Men är det skrifvet hvad jag sagt?

— Ja, ja, käre bror, hvar enda bokstaf, för si förstås. — Men vore det inte så godt att vänta?

— Att vänta? Hvad pocker tänker käre bror på! Gamle uppskofsmakare! Denne källare, som käre bror så länge haft obegagnad under sitt hus, skall innan morgonen vara fyld med guld och ädla stenar; ty nu är konjunkturen som gynsammast. — Se så, nu är det endast underskriften som fattas — återtog han, efter att hafva genomögnat det med röda bokstäfver öfverkluttrade papperet. — Här står ju tydligt att utställaren mot fyratiotusen klingande karoliner lemnar sig med kropp och själ åt Belzebub, underjordens konung.

Han upprepade de sista orden trenne gånger och svängde derunder med vidjan åter och fram i luften.

Mäster Grijs tvekade. Det tycktes som hade han sett, hur golfvet öppnade sig till en gapande, nattsvart afgrund, hvarur blå eldslågor slogo honom till mötes. Men plötsligt, liksom en ny ingifvelse fått makt med honom, fattade han häftigt pennan och ritade ett namn under skriften. Qvartermästaren förvånades öfver den säkerhet, han visade, och förvåningen stegrades ännu mer, då han, i stället för åldermannens välkända bomärke, såg sitt eget namn. Visserligen var han van vid många knep, men att någon skulle komma på den tanken, att förfalska en lånehandling hos menniskornas arffiende, hade han aldrig kunnat drömma om.

— Sapperment! — ropade han förargad och ryckte till sig papperet — om jag icke borde rita af dig sjelf på din egen ryggtafla så svärfar du är för sån't skämt.

Han skyndade att utstryka sitt namn och i stället ditsätta åldermannens. Men nu protesterade denne, skrikande af alla krafter, och när detta icke hjelpte, började han bedja. Tårarne stodo honom riktigt i ögonen och sällan hade qvartermästaren haft ömkligare syn.

De kifvades härom åter och fram. Båda ville hafva skatten, men ingen ville offra sig för att få den. Då uppstod plötsligt ett häftigt buller bakom skåpet. Med en hemsk skräll föll det samma framåt golfvet. Hela muren vacklade och tycktes vilja göra skåpet sällskap. Stora stenar kommo rullande utefter golfvet och efter dem ett moln af dam. Med förskräckelsen målad på sina anleten rusade de båda guldmakarne upp från bordet. Dervid råkade lampan att falla omkull och slocknade.

I nästa ögonblick var åldermannen utomdörren, i hack och häl följd af qvartermästaren.

Aldrig hade åldermannen hemma i sitt eget hus upplefvat ett värre äfventyr.

XI.

— Deras inträde på källaren "Hvita korpen", midt öfver i gränden, väckte icke ringa uppmärksamhet. Åldermannen hade nämligen, då bordet föll omkull, råkat att hälla ut burken, i hvilken qvartermästaren förvarade sin dyrbara skatt af "menniskoblod", och dervid fått åtskilliga märken i ansigtet och på händerna. Detta i förening med hans bleka anlete och förskräckta uppsyn kunde icke gerna tyda på annat än "slagsmål och skandal", en högst nöjsam nyhet för de hederlige stamkunder, som suto der inne kring stora skänkhyllan och drucko mumma. Mäster Biervogel, värden på stället, hade icke heller förr varseblifvit dem, än han var redo att samla nyheter.

— Hvad står på, go' vänner, — ropade han åt dem — vill någon hacka er till korfvar, efter I flåsen så?

— Lagom skämt, mäster Qvickrot, lagom skämt — svarade åldermannen med min af sårad värdighet, i det han satte sig. — Bättre vore, för si förstås, om I saden till åt någon af desse late slynglar till skänkgossar, att tvätta af mig all denna orenlighet.

— Hm! — Mäster Biervogel drog sin mun till ett bredt leende. — Den som blott hade inne så mycket vatten.

— Gått åt i kypringen kan tänka — inföll qvartermästaren skrattande och slog Biervogel på axeln.

— Gått åt? ... Säg om det ordet en gång till! — Mäster Biervogel vardt röd i ansigtet som ett tegeltak och slog sin ludne näfve i bordet, så att fat och stop hoppade om hvarandra. — Säg om det, du blåbuk, och här ska' bli andra bullar, lofvar jag, än bagarns.

— Nå, nå, vän Biervogel! — inföll åldermannen medlande, — det var icke vår mening, för si förstås, att säga något förklenligt, hvarken om detta välkända ställe eller om dess vördige egare. Men det var ju så, för si förstås, att det var käre bror sjelf som gaf första hugget. — Men lika godt! — Tag fram af brygget från i fjol höst och drick oss till en törn, kunna vi vänta medan de hemta vattnet.

— Låter det så, var annan sak, — svarade mäster Biervogel något blidkad och vinkade till sig en af skänkpojkarne. — Qvicka dig ner och hemta upp några stop ur gamla qvigan, — ropade han, — till höger begriper du åsna — återtog han, då pojken tvekade att efterkomma befallningen. — Men hvar ha'n I varit, go' vänner, I ären ju värre tillpyntade än högstsalige kröningshingsten.

Qvartermästaren var icke angelägen att deras hemlighet skulle förrådas. Att hindra detta var dock icke lätt, ty åldermannen hade icke smuttat mycket på ölet, förr än han var redo att berätta allt hvad han bar på hjertat. Hans berättelse var dock så vidunderlig, att det i alla väsentliga delar lyckades qvartermästaren att blanda bort hans tal. Det samma väckte emellertid icke dess mindre ett rättvist uppseende. Tyske greffvens hus hade alltid varit illa kändt, och det skulle vara ovisst tyckte Biervogel, om icke satan en vacker dag flöge bort med hela huset.

De öfrige gästerne hade emellertid flyttat sina stop och muggar allt närmare till deras bord, och när ål-

dermannen slutat sin berättelse, började andre framlägga sina lifsrön till skärskådande. Allmänt ansågs att så väl slagsmål som oqvädingsord, otidigheter, gewonheiter, depositioner och vexationer voro satans tillskyndelse, äfven som gesällernas frimåndagar, spatsergång och annan slik fåfänga; äfvenledes när någon frimästare lade sig i embeten, för att förfalska, förbyta, försnilla eller förderfva deras arbete. Vidkommande sjelfva "trollpackets" förmåga, påstod mäster Fibiger, bagaren med det långa hakskägget och rödbrusiga ansigtet, att han upplefvat flere underliga händelser under sin gesällvandring i främmande land. Att helt och hållet sopa bort ett helt hus ansåg han vara en ren småsak för trollpackorna, och senast samma qväll hade han sett en hel skock af dem flyga bort på postmästarens tak.

— Det ordet ha'n I, sapperment, rätt uti, — hväste qvartermästaren och slog stopet i bordet, så att fradgan stänkte högt omkring honom, — nu mins jag, att jag nyss såg det samma, fast Gud bättre mig om jag icke tror att synen vardt förvänd på mig för ett ögonblick. Bäst vi suto der inne och kalkylerade öfver sista hafrelasten, kom der verkligen, som fader Grijs säger, en trollpacka flygande med buller och bång midt igenom tjocka muren. Och fräste och spottade gjorde hon som en katt och skrek: "trå ta' dig, du krämarråtta!" och då såg jag tydligt hur blodet kom frustande ur näsa och mun på honom och stänkte öfver kläderna. — Derefter gaf hon sig i ett flygande i väg upp på taket här midt öfver.

— Nyss sade bror, — inföll mäster Fibiger, — att det var mörkt der inne som i en säck?

— Ja väl, vän Fibiger, men bror sade sjelf att bror kunde se dem flyga af med postmästarens tak?

— Haasenkampf har rätt, skrek ett halft tjog röster öfver hvarandra.

— Och jag kan tryggt svärja derpå, fast jag ej var med, — inföll en tjock hedersman med trovärdigt utseende, — ty detta trolltyget blir för hvarje dag allt närgångnare. Hände icke i qväll, der uppe på södra malmen, att en af dem slog en stor silfverklimp i hufvudet på Staffan Sporrmakares lille gosse, så att han dog på fläcken, och när folket, som såg det, skulle taga fast henne, kilade hon af som en liten hvit råtta under stenfoten.

— Och när jag sist var på vakt, — inföll den bleklagde Jonas Värme med sin fina diskantröst, — vardt der ett så förfärligt läte och excess af några qvinfolk ute på isen, att vi ej visste lefvande råd, men när vi skulle ta' fatt på dem, luffade de bort som svarte hundar, hvar åt sitt håll.

Man fortfor att grufva sig öfver den tilltagande trolldomen. Hvar och en hade sin historia, den ena öfverträffande den andra. Åldermannen fick derunder tid att åter hemta sig och insåg nu till sin stora förskräckelse, hur nära han varit att förråda sig. Han grubblade åter och fram, hur han skulle lyckas igensopa spåren efter sina experiment. Finge någon veta att det varit han, som framkallat trolleriet, genom att vädja till den ondes makt, hade han att vänta det strängaste straff. Det var nämligen naturligt att redan följande morgon, då saken hunnit blifva känd, skulle trolldomskommissionen gå i författning om undersökning på ort och ställe och träffade man då hans flaskor och öfriga arsenal, vore han förlorad.

Bäst han bråkade sin hjerna härmed, instörtade en af skänkpojkarne i rummet med anden i halsen.

— Skynda, mästare, skynda! — ropade han, —

nu ha de fått fast henne ska' jag säga. Hon är stor som storkyrkotornet och så flaxar hon och skriker, att I aldrig kunnen tro det.

— Togo de henne? Hvem togo de?

— Trollpackan vet jag. Gubben Tistel tog fatt henne i skaftet, just som hon skulle flyga upp på taket.

Sorlet utanför gaf till känna att pojken talade sanning, och, väpnade med käppar, värjor och hvad de först fingo tag i, skyndade gästerna ut genom dörren och ned för den smala trätrappan. I spetsen för dem gick mäster Biervogel med ett gammalt rostigt muskedunder, som för dylika fall alltid stod i beredskap nära skänkhyllan.

Ned i gränden blänkte facklor och bardisanspetsar och hit åt strömmade folket.

— Håll fast henne dugtigt, bussar, — skrek mäster Biervogel på afstånd, fäktande med armarne, som hade han med dem velat hjelpa sina korta ben i deras möda. — Bakifrån är bäst, hören I, — puttrade han, medan han banade sig väg genom folkhopen. — Bakifrån är bäst, säger jag!

Inom den krets, som stadsvakten bildade, stod Elsa. Hennes armar voro bundna på ryggen och fastgjorda vid skaftet af en bardisan, hvars båda ändar hvilade i händerna på säkre knektar. Hela hennes drägt bar tydliga spår af en bitter strid. Den röda tröjan hängde i trasor kring axlarne. Håret var upplöst och svallade i vild oordning kring hennes blottade hals. Att döma af de gnistrande ögonen, skulle det emellertid icke varit rådligt för de närmaste, om banden ett tu tre sprungit af. De både stadsknektarne, som höllo henne, drogo sig också visligen så långt åt sidan, som skaftet medgaf.

— Akta er bussar, — forfor mäster Biervogel and-

truten, i det han skrufvade till rätta sin svarta lamskinnsperuk. — Akta er, säger jag, hon spottar snart, och den hon råkar lefver icke natten öfver.

— Åh, var lugn han, — sade korpral Tistel tvärsäkert; värre folk än hon hafva vi fört till tings — se så, maka er nu i väg bussar.

Elsa såg sig spejande omkring bland den sorlande hopen.

En stund förut, då hon utkommit i gränden, hade tyske grefvens husfolk, som väckts af bullret, när muren rasade, mött henne och hållit henne fast till dess stadsvakten kom. Plötsligt blixtrade det till i hennes ögon. Hon kastade sig några steg framåt.

— Hjelp mig, Anders! — ropade hon, seende honom bland de längst bort stående. — Ser du inte att de vilja åt mig.

Men det tarfvades icke denna uppmaning. Han hade redan märkt henne och med dragen värja sökte han bana sig fram genom trängseln.

— Tillbaka! — ropade korpralen varnande. — Den som med våld vill fria rättens fånge gör edsörebrott!

— Jag vill borga för henne, — skrek Anders utom sig och sökte hålla knektarne till baka. — I kännen henne mäster Tistel. Hon är Lars Skeppares dotter.

Ett högljudt skratt vardt enda svaret på denna erbjudan.

— Jo jo men, Anders Barberare, — sade Tistel och drog munnen upp till ett försmädligt grin. — Hon har nog månge, som vilja borga för henne, den jäntan, kan tänka, men gamle Tistel var ingen gäck.

— Tro honom icke, — ropade Elsa, då Anders stod tveksam ett ögonblick. — Tro honom icke, i Jesu namn!

Hon ryckte med förtviflans styrka i banden. — Det är lögn! — skrek hon, allt ifrigare. — Det är lögn, hvad han säger. Tro honom icke!

Men de kringståendes skratt förtog ljudet af hennes röst, och när Anders på nytt ville hindra knektarne att bortföra henne, lyfte en af dessa sin tunga bardisan och lät honom falla tungt på ynglingens skuldra. Slaget fälde sin man till jorden.

Härmed var Elsas sista hopp ute, och hon lät hufvudet sjunka. Men detta uttryck af undergifvenhet varade blott ett ögonblick. När hon blickade upp och fick se Anders Barberares blodiga anlete på trappstenen, öfverfölls hon af en häftig skakning. Våldsamma krampanfall följde hvarandra och hennes anletsdrag förvredos på ett vederstyggligt sätt, under det att en hvit fradga frustade ut kring munnen.

Långt ifrån att uppväcka medlidande, var detta mer än allt annat, sade folket, som stod och såg på, ett tydligt bevis för, att hon var en farlig trollpacka.

Mäster Biervogel och hans gäster hade emellertid icke på långt när fått sin skådelystnad mättad. De ville sjelfve föra henne till häktet, samt anhålla hos höglofliga magistraten, att hon genast måtte aflifvas, utan dom och ransakning.

— Om man först stänger in henne och håller långa tal med henne, — sade mäster Biervogel, — får hon tid att yngla af sig, och på det viset blir man aldrig befriad från den förskräckliga trolldomssynden.

Andre, der i bland Fibiger, gingo till och med så långt, att de icke ens ville göra denna omväg, utan tyckte det vara bäst, att så godt först som sist steka henne, der hon stod. Mäster Biervogel, tyckte han, hade ved nog, om det gälde, att steka ett helt dussin sådana och ville nog släppa till hvad som kräfdes utan allt

vederlag. Mycket bidrog borgarnes och stadsvaktens ständiga osämja att förlänga grälet, som hotade att aldrig taga slut.

— Ur vägen för svickar och öltunnor — skrek slutligen gamle Tistel, öfver sig gifven, och slog omkring sig med bardisanen — ur vägen, säger jag, eller ska' jag låta tappa Er så, att I bli'n tunnare än flugvingar.

Men den hedervärde korpralen kom icke längre för det.

— Viljen I då äta upp henne lifs lefvande! — fortfor han flåsande. — Tagen då Ert förnuft till fånga, go' vänner... Tänk på stegel och hjul... som den får, som sätter sig upp mot höga öfverheten... puh... här är det jag, go' vänner, som är höga öfverhetens tjenare, puh!

Han fortfor att på detta sätt ömsom förmana, ömsom utdela kraftiga slängar, men utan någon verkan. Och hade icke en stark patrull anländt till hans hjelp, torde mäster Biervogel och hans gäster till slut ändock fått sin vilje fram, att ställa till exekution midt i natten i Bollhusgränden.

XII.

Under sommaren 1676 hade trolleriväsendet gripit vida omkring sig bland hufvudstadens lägre befolkning. En särskild kommissarialrätt måste af konungen tillsättas, hvilken uteslutande egde att upptaga alla trollerimål från kämnersrätterna och dem vidare ransaka och döma. Af ledamöterne i denna rätt var hälften prester, återstående hälften utgjordes af läkare och lag-

karlar. Antalet mål, berättas det, var så stort, att sammanträden måste hållas alla dagar i veckan, utom lördagar, då presterna måste bereda sig för sabbaten. Tack vare denna ifver, hade emellertid under loppet af en månad icke så få trollpackor hunnit dömas från lifvet och afrättats. En af dem, Rumpare-Malin kallad, hade blifvit lefvande bränd, en annan, Tysk-Annika, hade först halshuggits och derefter bränts på bålet; båda till sista stund påstående sin oskuld.

Det var idel sträfva, allvarliga anleten, som omgåfvo det svarta bordet i rättens sessionssal, en trappa upp i stadshuset på Södermalm. Flertalet syntes redan vara öfver sextio år och endast en, den nyligen från sina utländska resor hemkomne doktor Hjärne, egde ännu qvar mannaålderns blick och hållning.

Öfverst bland de andlige satt en lång mager man i svart kalott, under hvilken några hvita hårtestar stucko fram. Det var den nitiske hexförföljaren, magister Olaus Bergius, i synnerhet känd för sin långa och lärda afhandling om satans frukter i och genom qvinnan. Ingen skulle i detta torra, skrynkliga anlete, med sina små, grå ögon och spetsiga haka, kunna spåra den fanatiske ifraren och ortodoxe luteranen. Snarare skulle man af hans ödmjukt krypande min kunnat tro honom vara en tarflig, tillbakasatt huspredikant i något högadligt hus. Det var emellertid han, som hufvudsakligen ledt förhören med den framgång, som ofvan är nämnd.

Långs med väggarna stodo bänkar för åhörarne. Desse utgjordes till största delen af prester. Men äfven flera af hofvets damer samt en och annan af de förmögnare bland borgerskapet hade infunnit sig, nyfikne att höra den märkliga ransakning med trollpackan från Södermalm, hvarom anslag uppspikats dagen förut, ”då klockan slog tolf”, på stadshusdörren.

Sedan rätten på sedvanligt sätt förrättat sin bön, tillsades vaktkarlarne vid dörren att införa den anklagade. Med stadig gång och öppen blick steg Elsa fram till bordet. Hennes stora mörka ögon gåfvo snarare tillkänna förvåning än nedslagenhet.

— Du är anklagad af flere aktade borgare — sade ordföranden — att hafva öfvat trolldom och fört barn till Blåkulla, hvad har du derpå att svara, Elsa Larsdotter?

— Att det är lögn, lika så visst som lögn finnes i verlden!

Magister Bergius betraktade henne ett ögonblick. Hans grå, hvassa ögon tycktes liksom vilja äta sig in i hennes själs innersta. Hon rodnade och såg förlägen ut.

— Vid din själs eviga frälsning — började han med blicken alltjemt fäst på henne — ber jag dig, satans vilseförda offer, att du nu genast bekänner din svåra synd, för hvilken du, så väl af unga som gamla är vorden anklagad.

Hon fäste sin blick stadigt på honom. Så lätt var hon icke öfvervunnen. Klart och redigt omtalade hon, det som händt om qvällen, då hon fasttogs utanför tyske grefvens hus. Hon nekade icke heller till att hon på ett underbart sätt fallit genom muren, då hon velat tillbakavisa hans nåds smekningar. Men aldrig hade hon varit i Blåkulla, påstod hon, — än mindre fört någon dit. — Om det täcktes de höge herrarne i rätten — slutade hon, — att koka henne eller alldeles mala henne sönder och samman, kunde hon intet annat tillstå än hvad hon sagt för sant. Måtte derför Gud trösta hennes arma själ.

Medan hon talat, hade magister Bergius rest sig upp.

— Envisa flicka, — utbrast han, — när hon slu-

tade, — blygs du ej att bemantla din svåra synd med det stora namnets vittnesbörd! Kom ihåg då, att den Gud, du åkallar, kan se in i ditt hjerta lika klart, som du ser genom fönstret der, äfven om djefvulens konster skulle förborga det för oss svaga menniskor!

— Jag vet och tror derpå, nådige herre, men jag har endast tjenat Gud från barndomen, hvilket både grannar och någrannar kunna vitna.

— Ingen tjenar vår herre och satan på samma gång.

— Djefvulen har ingen makt med en kristen, som fått dop och nattvard.

Detta svar fann rätten skäligen misstänkt, såsom troligen ingifvet af den lede. Det var uppenbart att hon icke frivilligt ville bekänna och vitnena inkallades derför. Hon fick emellertid afträda.

Det gälde först att bevisa, huruvida den anklagade varit i Blåkulla eller ej och för den skull inkallades först sådane vitnen, som sagt sig föras af henne till denna satans förskräckliga boning. De som inkommo utgjordes till största delen af barn mellan sex och tio år. Ett diade ännu sin moders bröst, och detta fick, enligt rättens föregående beslut, framföra sitt vitnesmål genom moderns mun.

De fleste af barnen hade en näsvis, "beskäftig" min; endast några få sågo ängsliga och blyga ut. Sedan deras föräldrar aflagt den föreskrifne eden — juramentum calumnæ — med hvilken de bedyrade, vid allt hvad heligt var, att de hvarken af hat eller ondska tubbat någon att klaga på sin näste, började förhöret.

Det första vitnet var Staffan Sporrmakares nioårige son. Han berättade, stammande och oroligt seende sig om åt alla sidor, huruledes han på stora böndagsaftenen öfverfallits af Elsa Larsdotter och så illa slagits

med ett skarpt isstycke, att han varit nära att få döden deraf.

— Var det derför att du icke ville åka med henne den natten? — sporde magister Olaus.

— Nej, icke den gången, men sedan många gånger, — svarade han och såg mycket dum ut. — I natt förde hon mig fyra gånger, på en häst, en karl, en ko och en hustru.

— Och hvart förde hon dig dessa gånger?

— Åh, det var olika!

— Något ställe kan du väl påminna dig? Tänk efter?

— Jo, en gång, min's jag, var Blåkulla i stadsträdgården, och en annan gång på postmästarens tak. De sista gångerna såg jag icke hvart hon for, för då drog hon en stor florshufva för ögonen på mig.

Staffan Sporrmakares son fick nu taga afträde och nästa vitne inträdde. Detta var en liten bleklagd, spenslig flicka af omkring tolf års ålder. Hon hade mycket att berätta och talet flöt som en väl inlärd lexa. Hon hade fått besök af Elsa i stugan, sade hon, och förts af henne öfver en stor sjö, hvilken lyste och gnistrade af idel blå svafvellågor. Der hade hon jemväl sett stora skepp med eldröda master, det ena liggande tätt invid det andra. Blåkulla hade då varit på postmästarens tak.

På magister Olaus' fråga, om hon sett, hvad Elsa gjort derstädes, svarade hon, att hon tydligt sett med sina lekamliga ögon, hur Elsa kröp till den elake och klappade och kyste honom. En annan gång hade den elake frågat om hon ville tjena honom, samt då hon svarat nej, tagit upp stora ris af flätade ormar, med hvilka han och Elsa slagit henne. Till sist vardt hon

omdöpt och fick skrifva sitt namn i svartboken, som var "svartnacka".

En annan halfvuxen flicka vitnade, att hon sutit vid sin sömnad och plötsligt fallit omkull, samt strax bortförts af Elsa. Då hade hennes mor, som var en beslutsam qvinna, tagit fram en nål och stuckit i hennes finger, men utan att hon deraf vaknat, eller känt det minsta, förr än Elsa fört henne godvilligt till baka. Hon berättade vidare, att då hon sista böndagen sökte begå Herrans nattvard, hade hon kommit att falla på knä vid duken strax invid Elsa, och hade hon då känt, hur denna tagit ned sin hand och smort henne på kjorteln med något vått. Sedan hade hon i åtta dagar hvarje natt förts till Blåkulla och fått utstå mången faslig pina och åse både synd och elände.

Det var ju förfärliga saker, som kommo i dagen. Åhörarne sågo också ganska häpne ut. Att så mycken synd kunde finnas i verlden, hade de knappast kunnat föreställa sig, oaktadt presternas idkeliga verop, att hela verlden endast var en stor och stinkande syndpöl.

Sedan alltså den tilltalades brottslighet i allmänhet konstaterats, kom ordningen till de särskilda anklagelsepunkterna. Af dessa intog hennes flykt genom muren till den tyske grefvens hus främsta rummet. Det hade nämligen länge utgjort ett spörsmål mellan de lärde, huruvida en trollpacka egde samma förmåga som den lede att ändra materiens synbara form.

Att detta låg inom möjlighetens gräns, åtog sig nu en liten elfvaårig pojke, vid namn Petter Grå, att bevisa för rättens ledamöter.

Han skelade, och såg så illmarig ut, när han trädde fram till bordet att vid hvarje annat tillfälle skulle han säkert blifvit öfverantvardad åt mäster Holger Skarp, som höll vakten vid dörren.

På frågan, om hvilka konster han fått lära af den elake, svarade han oförskräckt, att han kunde göra väder. Den varmaste sommardag kunde han förbyta till smällkall vinterqväll, sade han. Lilje- och konvaljedoft, fågelqvitter, fjärilslek kunde han inom en handvändning få bytt till snöslask, bjellklang och sidensvansar.

Denna sällsamma omstörtning af fult och skönt, högt och lågt, ungt och gammalt verkstälde han endast med tillhjelp af en liten käpp, fast en käpp likväl, som var smord i begge ändar och dess utom försedd med den elakes namn på midten. Han visade nu äfven, hur han kastade käppen bakåt öfver hufvudet, medan han läste de sju obönerna och blåste i en silfverpipa.

Han frågades af magister Olaus, om han äfven fått lära konsten att bräcka murar.

— Det ska' nådige herrarne tro går lätt — svarade han med en skelande blick på magister Olaus. — Man ska' blott smörja väl under hornet. Jag har ofta sett både hus och stenar dansa.

Detta svar var dock alltför ofullständigt, oaktadt den tvärsäkra ton, hvarmed det afgafs, för att rätten skulle känna sig tillfredställd, och gossen uppmanades derför att visa prof på sina märkliga konster.

Men detta kunde han icke, sade han. Utan att dock på något sätt synas förlägen, förklarade han med den oskyldigaste min i verlden att de nådige herrarne ej kunde få se något af det han lärt, då den elake tagit till baka både hornet och pipan.

— Hvilket horn, menar du? — frågade magister Olaus strängt. — Du har icke talat förut om något horn.

— Jo, det var så, Ers högvördighet — svarade gossen inställsamt, — att för hvarje konst, jag lärde af den elake, dröp han en droppe i ett grönt glashorn;

men genom de fromme presternas böner har hornet nu fallit i sönder... Och den elake tjuter deråt, ska' Ers högvördighet tro. För hvarje sådan bön, låter det så alldeles fasligt och bordet, som han ligger under, blir allt mindre och mindre, och kedjan, som engeln bundit honom med, blir allt tyngre och starkare. Annat var det, tillade han och såg illparig ut, när min lilla hustru lefde.

— När din lilla hustru lefde? — upprepade flere af ledamöterna. — Du är ju blott elfva år?

— Ja, hon var en liten fin, grå get, ska' jag säga, men så snart jag bekände på Elsa Larsdotter, sparkade hon henne till döds.

— Och nu föres du icke vidare?

— Jo, Gud bättre mig, senast förliden natt! Då var stort bröllop i Blåkulla. De både dansade och sjöngo der, samt slogos och refvos äfven. Då satt Elsa i taket som en ljuskrona, med hufvudet ned och fötterna upp. Men jag tror nu att jag får vara i fred, ty till slut slogo de tärning om mig, och då förspeltes jag till Bengt Bagares hustru, som har hela tjoget förut.

Pojken fick nu gå. När han lemnade salen, inkom tyske grefvens hofmästare och begärde företräde för rätten, hvilket äfven beviljades honom. Han förklarade, sedan han mödosamt linkat fram till bordet, grefvens hans herres stora misshag öfver det förargliga tal, som han förnummit, nämligen, att den för trolldom anklagade flickan skulle varit i grefvens rum nattetid. Om han, grefven, vidare skulle få höra slika kalumnier och förtal, måste han gå till hofrätten, förklarade hofmästaren, för att klaga och skaffa sig skydd till sin reputation och anseende, hvilket han velat tillsäga de väl-ädle och högvördige kommissarierna.

Dessa ord gingo rätten djupt till sinnes, och resol-

verades det, att hofmästaren skulle till hans höggrefliga nåde frambära rättens hjertinnerliga försäkran och löfte, att om någon vidare understode sig, att angripa hans höggrefliga nådes karakter, skulle denne få med rätten att göra.

Hofmästaren bugade sig och tackade å sin herres vägnar för rättens högvisa rättrådighet, hvilken denne helt visst skulle hafva i gunstig åtanke.

När han lemnade salen och gick i genom förmaket utanför, kom han att kasta en blick åt fönstret. En äldre qvinna hade rest sig upp från bänken och betraktade honom uppmärksamt. Han stannade, som det tycktes i hög grad öfverraskad af hennes åsyn. Den sjelfbelåtna minen förvreds till ett fult grin och han skyndade hastigt ut genom en af sidodörrarne.

— Hvem var den mannen, Greta? — frågade Lars Skeppare och såg förvånad efter honom.

— Åh kors, han lefver än! — svarade gumman, tankspridd. — Det var ju tyske grefvens hofmästare, halte Bertil, vet jag... — Men hur blek min stackars flicka är — återtog hon och vände sig åt andra sidan, der Elsa stod mellan tvänne vaktknektar. — Stackars mitt kära barn, sådan gruflig synd hon tagit på sitt samvete!

Lars ärnade fråga mera om hofmästaren, all den stund han var i tjenst hos tyske grefven, men nya händelser drogo bort hans tankar.

En skarp qvinnoröst hördes nämligen i det samma gräla med dörrvakten ute i förstugan och strax derefter kom Fingerlisa inspringande, under häftiga åtbörder. Hon var högtidsklädd, i röd kjortel och sidentröja samt hade ett bredt band af gröna glasperlor kring halsen. När hon fick se Elsa stannade hon plötsligt.

— Nej se god dag, vackra Elsa! — utropade hon, hånande — så trägne kavaljerer du för med dig!

— Det har jag nog dig att tacka för — svarade Elsa lugnt — men de ståta nog ock för dig, fast du ljuger.

Fingerlisa såg förvånad på henne.

— Ja, se du på mig, du Flumsa! — sade Elsa häftigt. — Nog vet jag att icke heller du är fri från ondt tal.

Det lyste till i Fingerlisas ögon och hon rusade rätt emot Elsa.

— Det skall du få betala! — skrek hon och ryckte till sig Elsas taftshufva, som hon kastade ut genom fönstret. — Den är ej för dig! Du skall ha en röd, en sådan som de andra...

Vaktknektarne lade sig emellan och skilde dem åt. De skulle snart in för höga rätten, sade de och — borde förstå att bättre skicka sig.

Förhöret hade emellertid fortgått der inne i salen. Namnen, som vitnena fått i Blåkulla, företedde den underligaste samling smeknamn man gerna kan tänka sig. En hette "trå dig", en annan "tvy dig", en "styggetacka", en annan "fulpiska". Och dessa namn hade alla antecknats af notarien med stor noggrannhet i protokollet. Halfvuxna flickor hade berättat huru de födt djefvulsbarn genom näsan eller munnen under olidlig smärta och värk. Men detta innebar icke något orimligt, när man, såsom rättens ledamöter gjorde, tog det öfvernaturliga sjelft till måttstock. Andra vittnen berättade att de förts ända till tjugu gånger på en natt till Blåkulla. Än hade der varit helt få personer, än hade den lede uppvaktats af tio tusen menniskor, än hade samlingsplatsen för dem varit på Storkyrko-tornet, på Tre kronor, under galgen, på gamla kröningsporten vid

Norrbro eller i kajutan på skeppet "Stora kronan", än hade Blåkulla tagit i anspråk hela ladugårdsgärdet. Resan dit hade en af vitnena gjort med fyra eller fem feta trollpackor, en flicka hade åkt dit på en smal bordkrans, en annan på en liten spik, "der knafft fem flugor få rum" skrifver en af rättens ledamöter, "och annan galenskap med, hengiandes, så wäl i hoop som Polycarpus Riddarfinckes historia".

Vitnesmålen hade emellertid i ett fall stämt noga öfverens, och detta var i afseende på Elsas person. Må hända hade tvetalan äfven härutinnan kommit att ega rum, om hvarje vitne förhörts särskildt, men detta hade varit att lemna allt för fritt spelrum för satans list, hvilket naturligtvis rättens ledamöter icke ville låta komma sig till last.

När Elsa hörde vitnesmålen uppläsas, kunde hon med möda göra våld på sina känslor. Många af dessa menniskor, som vitnat mot henne, hade hon aldrig sett, än mindre talat vid, och likväl hade de med ed bedyrat, att hon fört dem med sig till Blåkulla.

— De äro i villfarelse! — ropade hon harmset. — De taga miste om min person och fara efter det som skett på andra orter. — Hur kunna de nådige herrar finna detta vara möjligt, då jag blott har en kropp, som uti fängelse är innesluten, — men de veta nog icke sjelfve om det är en dröm eller ej.

— Hvarför talar du om dröm? — sporde ordföranden förvånad öfver denna slående anmärkning.

— Derför att de säga sig föras endast när de sofva.

— Du snärjer dig med satans list, — inföll magister Olaus, — men den hjelper dig dock föga här. Vet att du här står inför Guds anlete och att han i sin rättvisa vrede kan gifva satan makt att bryta halsen af dig i fängelset, såsom det hände trollpackorna

på Norrmalm, då helvetet skall uppgapa med sina käftar och taga dig emot.

— Vid den evige Gudens namn, som I åkallen, — utbrast Elsa häftigt, — jag är oskyldig.

— Tig hexa! och säg oss först hvilken Gud du menar? — röt magister Olaus.

Hon fäste sina stora bruna ögon på honom.

— Hvem? — frågade hon dröjande, — om icke Gud i himmelen!

Förhöret var slut i hufvudsaken. Det var mer än tillräckligt bevisadt, genom barnens vitnesmål, att Elsa varit i Blåkulla. Visserligen kunde, som hon äfven skickligt påpekat, allt samman endast hafva varit en synvilla för dem, ty satan egde ock förmågan att påtaga sig hvilken menniskas hamn, han ville. Sålunda hade till och med den hederlige borgmästaren Trotzenfeldt angifvits såsom den der en qväll skulle hafva fört en femton års flicka till Blåkulla, och hvilket var bevisligen falskt. Men det gafs ett medel att få visshet äfven härutinnan. Det måste utrönas, om den anklagade mottagit någon fästegåfva af den onde eller ej. Hade det förra egt rum, gjordes hvarje vidare undersökning öfverflödig, ty då var den anklagade gift med satan och hörde i allt fall till hans utvalde.

Elsas föräldrar och Fingerlisa blefvo derför förekallade, såsom de, hvilka bäst borde känna till hennes lefverne.

Fingerlisa fick först aflägga sitt vittnesmål. Hon utbredde sig vidt och bredt om de svåra anfäktelser, för hvilka Elsa hade utsatt henne under några år, ty, sade hon med ett bredt grin, som visade hennes hvita tänder, ”vackra Elsa” har alltid varit som ett trollbarn. Sålunda fortfor hon, ska' nådige herrarne tro, har Elsa en gång fått en trollring af den onde, fast hon sökte

inbilla mig och flere andre af grannarne, att det varit tyske grefven, som gifvit henne den.

Hon hade varnat både Elsa och hennes föräldrar, samt fått dem att lägga ringen afsides i spiselvrån. Om han dagen derpå varit borta, visste hon icke; dock höll hon detta för mycket troligt, ty en gång hade hon varit med, då Elsa skulle gräfva upp en dylik gåfva bakom svinhusknuten och då hade de endast funnit en murken näfverbit, men deremot sett en ful svart hund, som ingen kände, sloka i väg ut ur svinstian.

Medan hon talade hade Elsa flere gånger skiftat färg. De mest orättvisa anklagelser hade hon fördragit med större lugn än Fingerlisas tal. När denna slutat, brast stormen lös.

— Tro henne icke, — utbrast hon, ur stånd att tygla sin lidelse, — tro henne icke, nådige herrar, ty hon är en komperska, som både kan sålla folk och vitna mot hvem hon vill.

Magister Olaus förmanade henne att uppföra sig lugnt och anständigt samt att låta vitnena njuta sin frihet. Men hon slet sig lös med våld från sina vaktare och rusade mot Fingerlisa. Endast med stor möda kunde hon åter bringas till lugn samt åter föras till sin plats. Länge efteråt talade man emellertid om hennes häftiga tillmälen och blixtrande ögon, såsom synnerliga prof på satans anfäktelse.

Fingerlisas bekännelse hade emellertid träffat hennes sårbaraste punkt. Kunde det bevisas att Elsa fått en ring, hvilken sedermera på oförklarligt sätt försvunnit, var detta för sig mycket misstänkt, och då kunde man hoppas att med ihärdighet komma än längre. En andlös spänning rådde derför i salen, när hennes föräldrar uppmanades att aflägga sina vitnesmål.

Lars steg först fram. Han visste ingenting, sade

han, kort och bestämdt, hvarken om någon ring eller någon annan trolldomssynd. Han trodde blott att Gud velat straffa Elsa derför att hon ofta varit olydig. Men om de nådige herrarne, slutade han, hölle henne för en gemen trollpacka, ville han sjelf vara den förste, som skulle sätta henne på vedtrafven och tända elden derunder.

Det kom nu mor Gretas tur att vitna. Det dröjde en stund innan hon svarade på rättens frågor. Hon var både af sina grannar och församlingens prester känd för sin rena vandel och trägna kyrkgång och hennes tystnad tyddes derför endast till godt.

— Säg nu mor, hvad I veten, — sade magister Olaus efter en stund och gjorde sin röst så len som möjligt. — Låt icke intala Er af köttsens räddhåga eller af falska röster i Ert öra, att säga det I ej veten sant vara.

Hon såg honom stadigt i ögonen och berättade kort och afbrutet om Elsas föregående lif. Elsa hade varit mycket ombytlig till sinnes, tyckte hon, i synnerhet på sista tiden, och någon gång äfven både hård och elak, då hon velat förmana henne.

Magister Olaus bad mor Greta tacka Gud, som varit henne så nådig, att hon nu fritt fått bekänna sanningen. — Dock spordes ej, — tillade han, — om I sett ringen, som satan gaf henne, och hvarom denna unga flicka — han pekade härvid på Fingerlisa — nyss vitnat.

Mor Greta hade hit tills med sällspordt lugn aflagt sitt vitnesmål, men vid denna fråga började hennes läppar darra och den ena tåren letade sig väg efter den andre utefter hennes bruna kinder. Allas ögon fästes på henne. Man hade kunnat höra en flugas surrande, så tyst var det.

— Säg om I sett ringen, mor? — frågade magister Olaus ånyo.

En tung suck banade sig väg ur hennes bröst och hon sänkte hufvudet, i det hon sade tyst, nästan för sig sjelf.

— Ja, Gud nåde mig, för det jag så gjorde!

Det sorl, som nu uppstod, var så högljudt, att professerna och vaktkarlarne fåfängt äskade ljud. Genom sorlet hördes Lars Skeppares stämma:

— Du ljuger, qvinna — skrek han och knöt den seniga handen mot mor Greta. — Du ljuger, så sant jag är en ärlig svensk. Men du har alltid behandlat flickan der som ett flarn och ett oting och som hon varit en annans foster och icke ditt...!

Längre kom han ej i sin straffdom, ty nu kommo flere vaktkarlar sina kamrater till hjelp och togo fast de värste orostiftarne samt deribland äfven honom.

— Nå i Jesu namn — skrek han utom sig af vrede, i det han utfördes. — Må vår Herre bevara Era kroppar!

Mor Gretas vittnesmål hade varit afgörande. Hon var, som nämndt, känd af alla såsom en mycket gudfruktig och sanningskär qvinna, och när hon nu tagit på sin ed, att Elsa haft trollringen i sin ego, var saken klar, vare sig nu att ringen, som några vitnen påstodo, förvandlats till en bit näfver eller, såsom andra påstodo, till en rostig jernbit. Till och med de af rättens ledamöter, som hit tills hållit saken något "dubieux och farlig", kunde icke längre vara "så absurde", som de yttrade sig, att de helt och hållet ville förneka trolldomen.

Elsa tillhölls nu för sista gången af magister Olaus att bekänna.

— Vid Gud och Hans evangelium, höge, nådige Herrar — utbrast hon, snyftande i det hon kastade sig på knä — är jag oskyldig!

Det var första gången, man sett tårar i hennes ögon och många af åhörarena grepos deraf djupt till sinnet. Men hennes sak var förlorad. De afgifna vitnesmålen hade större trovärdighet än hennes tårar och anfäktelser.

— Stig upp, du satans förtappade — röt magister Olaus mot henne. — Den höga rätten låter sig icke förledas af sådant löst och fåfängt tal, utan ser den förvisso, att det kan intet annat hållas före än ett satans skrymteri och en djefvulens arglistighet.

Elsa reste sig upp och betraktade honom en stund, utan att säga något. Derefter vände hon sig till mor Greta och sade lugnt, nästan kallt:

— Ack mor, om I vissten hur I faren vill!

Innan hon fick yttra något mera, gaf emellertid magister Olaus ett tecken åt hennes vaktare och hon vardt utförd. Äfven mor Greta och åhörarena tillsades att lemna rummet. De senare ruskade betänksamt på hufvudet, när de ute i förmaket kastade en sista blick på Elsas bleka, vanstälda anletsdrag och ingen hade troligen för mycket guld velat intaga hennes plats.

Rätten var nu allena och det skreds till doms fällande. Ingen enda röst höjdes för Elsas frikännelse.

— Damnat! damnat! — ljöd det entonigt och olycksbådande hela raden i ände, å ömse sidor om det långa bordet.

Sedan hon sålunda var förklarad skyldig till det brott, hvarför hon var anklagad, återstod det endast att öfverlägga "de genere mortis" eller om det sätt, hvarpå hon skulle aflifvas. Härvid uppstodo emellertid så många flere meningar. De fleste ville att hon, "andra complicibus till skräck", skulle brännas lefvande liksom Rumpare-Malin och Tysk Annika, men några tyckte detta dödssätt vara "något cruelt" och föreslogo i

stället, att hon skulle nypas med heta tänger eller gifvas ett eldkol eller rödt jern i handen. Presterna satte sig dock ifrigt emot denna mildring i straffet.

— Man borde — sade magister Carolinus — mera se på Guds namns ära än på hennes olidliga pina, helst hon haft en farlig intension, att förföra andras själar till helvetets eldpina af svafvel. Desslikes borde hon se att satan, som lofvat henne, att ett "subpositium quid" skulle få lida i hennes ställe, vore maktlös mot Guds åkallan. Det vore rätt — slutade han — om hon, som de andre, finge en försmak af svafvellågan och borde hon derför å bålet brännas.

Efter en lång öfverläggning stannade man slutligen vid det beslut, att om den anklagade fortfarande stode fast i sitt hårda sinne, skulle ingen nåd henne vederfaras, hvaremot, om hon kom till sann ånger och bekännelse, skulle man, innan slutlig dom afsades, ytterligare öfverlägga, om och i hvad mån hennes straff kunde mildras. Det uppdrogs åt magister Olaus, att i enslighet och med "godt manér" söka utröna, om hon ej ville frivilligt bekänna, i hvilket fall hon äfven skulle få begå Herrans heliga nattvard, som i annat fall skulle vara henne vägradt. —

Utanför på gatan väntade folket med otålighet, att mästermannen skulle förkunna dagen för exekutionen. På morgonen hade tvänne gemena trollpackor piskats af spögubbarne på Norrmalmstorg, och det kunde icke vara annat än i sin ordning, tyckte många, om dagen slutade med ett bål. Det var derför icke utan knot, som man lyssnade till rättens beslut, enligt hvilket den för trolldom anklagade skepparedottern Elsa Larsdotter ännu en tid skulle hållas till syndabot och ånger.

XIII.

En allmän förskräckelse grep hufvudstadens befolkning, då den ena trollpackan efter den andra började bekänna om satans tilltagande makt. Stadsvakten fick sträng befallning att hela dagen om gå omkring på torgen och vid hamnarne, för att efterhöra om någon svor eller på annat sätt missbrukade Guds namn. Ty, liksom det en gång i forntiden skedde med Sodom och Gomorrha, sade många, skulle det en vacker dag komma ett regn af eld och svafvel öfver den syndiga staden, om icke folket bättrade sig, medan tid var. Presterna vordo också ifrigare än någonsin i sina predikningar. Vakstugorna i de olika stadsdelarne fördubblades. Man gick i processiöner med långa vaxljus genom gatorna, och man anstälde offentliga bönedagar till och med midt i veckan, allt för de oskyldiga barnens skull, hvilka råkat så illa ut för den lede arffiendens garn.

På qvällen, sedan rätten slutat ransakningen för dagen, brukade ofta de ifrigaste af dess ledamöter samlas till enskild öfverläggning. Deruti deltogo äfven utom stående personer, såsom hofrättens ledamöter och stadens borgmästare, med flere betrodde män.

En qväll egde en dylik öfverläggning rum i stadshuset mellan borgmästaren Trotzenfelt, magister Olaus och doktor Hjärne samt någre andre. Den senare hade, som han sade, blifvit allt mera ”dubiös” på sista tiden och magister Olaus hade ansett för sin pligt att bringa honom på bättre tankar. Men klockan hade redan skridit framemot tio, utan att dispyten dem emellan haft annat resultat, än att borgmästaren gång på gång fallit i bullersam sömn. Deras skäl och motskäl bildade

också ett "fram och till baka", som kunnat söfva mången lifligare och vaknare person än den säflige magistratspersonen i fråga.

— Om min käre värdigas tillåta — sade magister Olaus högtidligt, då Hjärne började allt ifrigare förfäkta sin mening — skall jag i två ord bevisa några enkla teser, hvaruttaf skall framgå, att detta trolldomsväsen, hvilket nu, Gud bättre, anfäktar oss, syndiga menniskor, ej är någon fantasi eller underligt tycke, ej heller, som min käre säger, en hetsig feber, som slocknar af sig sjelf, utan att det är ett verkligt satans listiga spel, med förförelse till synd och derpå följande evigt förderf. — Och efter som min käre, såsom en kristen egnar och anstår, gerna, om möjligt, vill låta försoning gälla öfver straffet, äfven för denna satans gemål, som nu sitter fängslad här under oss, torde de vigtigaste skälen, som under ransakningen kommit i dagen, också böra med allvar åter upprepas och skärskådas.

— Tillåt mig först fråga Ers ärevördighet — föll Hjärne nu i talet — hvarför denna unga flicka ständigt kallas satans gemål. Och frågas äfven derhos, hvarför, då barnen säga ja och hon nej, icke den enas nej är lika giltigt som den andres ja?

— Här vitna icke endast barn, utan äfven många till mognare år komne. Här är icke heller blotta vitnesmålet, som talar, utan än mer denna stora nöd, som gör dem både andlig och lekamlig vånda och tvingar dem att tala sanningen.

— Men jag kan ändock icke fatta — invände Hjärne — att detta kan gälla mot en ärlig menniskas nekande.

— Att neka till en synd är infödt hos alla menniskor efter syndafallet och ju ogudaktigare de äro,

dess djerfvare neka de till sina synder, särdeles trollpacket, hvilket, salva venia, inbillar sig att ingen rättvisa biter, när det förlitar sig på satans hjelp och bistånd. — Stundom spörjes väl också att några gudfruktige föras af trollpackor, men detta veta de ej, utan är då allt för dem som ett spökeri af den onde tillställdt, för att väcka split och räddhåga hos rätten.

— Det var då af denna anledning som Galna Brita togs för hufvudet, i stället för den förnäma damen? — återtog Hjärne med ett ironiskt leende.

Denna fråga kom magister Olaus att plötsligt tystna. Det var också en ömtålig sak hon rörde. När de senast dömda trollpackorna brändes hade nämligen barnen berättat, att den elake grätit och klädt Blåkulla i svart, samt valt sig en ny drottning, som var en förnäm grefvinna. Saken hade emellertid förefallit alltför dunkel, äfven för de nitälskande, att dragas inför domstolen, hvilket också snart visade sig obehöfligt, sedan magister Olaus förklarat att allt samman endast varit ett djefvulskt gäckeri, och att den person, som barnen syftade på, icke var någon annan än Galna Brita, som ofta brukade kläda ut sig i de förnämas trasor.

— Den saken är ännu icke slut — svarade också magister Olaus efter en stunds eftersinnande. — När denna flickan bekänner, torde mycket, som nu är oklart, komma i ljuset.

— Och Ers ärevördighet skulle våga att tillstyrka rätten så allvarliga mått och steg; de kunde violera adelns privilegier?

— Vi handla i Guds namn, och för honom finnes hvarken hög eller låg — svarade magister Olaus beslutsamt.

— I hören då, mine herrar — sade Hjärne — att vårt hopp står till denna unga flickas sanningskär-

lek, ty hon kan lätt leda ofördragsamhetens störtflod öfver det bästa och heligaste vi ega.

— Detta är hädelse mot kyrkan! — utbrast magister Olaus, allt ifrigare.

— Må det kallas så — svarade Hjärne stolt — af desse inskränkte teckentydare i vår Herres oändliga vishetstempel. Men min mening står nu fast, och, vill Gud, skall jag ock snart bringa klarhet i denna sak.

Rösterna hade blifvit allt högljuddare under sista delen af samtalet och borgmästaren hindrades derigenom från sina utflykter till sömnens stora förlikningsrätt. Han fann sig derför föranlåten att erbjuda sina bona officia. Hans medlarekall möttes dock af oöfverstigliga hinder.

Hvad den ene påstod vara svart kallade den andre lika tvärsäkert för hvitt. Och dervid hängde de sedan fast envisare, som han sade, än kardborrar i en björnfäll.

Tvisten hade möjligen lätt nog kunnat afgöras, om de, i stället för att söka afgöra den med ord, gått trappan utför och följt en kortväxt man i spåren, hvilken, inhöljd i en vid ryttarkappa och med en slokig filthatt på hufvudet, smög sig fram genom korridoren i jordvåningen.

Utan för dörren, der Elsa satt fängslad, stannade han, och en annan person närmade sig från motsatt håll med en lykta i handen. Denne var en medelålders man, med gulrödt kindskägg och bred mun. Den stora, dinglande nyckelknippan, som han bar i bältet, gaf till känna hans yrke.

Han förde lyktan mot den kommande, och sedan han tyckts hafva öfvertygat sig om, att denne var den han väntade, satte han en af nycklarne i låset och sköt upp dörren.

Der inne var redan mörkt. Elsa hade krupit längst

bort i ett hörn vid fönstret och, tycktes sofva. Mannen i kappan närmade sig henne.

— Vi hålla ord, som du ser — sade han och rörde vid hennes skuldra.

Hon stirrade häpen mot honom.

— Nej, gå härifrån, Ers nåd — skrek hon, då hon i honom igenkände tyske grefven. — Jag vill icke följa Er.

— Kom nu, min sköna ros — återtog grefven i befallande ton. — Ett sådant näste, som detta, passar icke dig. Hos mig väntar, som du sett, både gyllenduk och perlor, samt kostligt vin.

— Hafven I öfverflöd derpå, fins det nog med fattige i staden — svarade Elsa stolt, och sköt honom ifrån sig.

— Hvem håller du mig för, du trollunge? — Han skrattade härvid, så att det gaf eko i hvalfvet. — Tror du mig om att gifva utan att få? Men fresta icke längre vårt tålamod. Mäster Skarp är redan otålig, ty vi äro ty värr icke, såsom presterna säga, imediate förde af den onde, utan hafva endast genom hans gyllene smörja fått vingar och fogelart. Derför är tiden precieus.

Medan han yttrade dessa ord tog han af sig kappan och filthatten, samt lemnade dem åt sin medhjelpare och satte i stället på sig en sådan mössa, som stadsvakterna brukade, då de ej voro i tjenstgöring.

— Vill hon icke lemna sitt bo, den bleka dufvan — sade mäster Skarp med ett hest skratt, i det han närmade sig henne. — Vänta blott när vingarne börja svida.

— Håll ditt näbb, gamle uf! — snäste grefven, argsint — och hjelp hellre till att få henne ut härifrån.

— Hå, hå! — skrattade mäster Skarp och rag-

lade fram emot henne. — Grefven kan man höra är sträng af sig i dag.

Det var tydligt, att den gyllene smörjan redan var af mäster Skarp till stor del omsatt i rusets angenäma bilder. Grefven vardt också allt mera otålig. Den ena eden följde den andre, och det var tur för mäster Skarp, att de icke voro på annan ort. Dessa eder påskyndade emellertid icke det ringaste mäster Skarp, som helt lugnt började hålla tal för Elsa om den fara hon undginge, om hon följde honom.

— Vill kan tänka bli stekt, den lilla — sade han och tecknade förstulet åt grefven — liksom Tysk Annika, hvilken stannade qvar, för att göra Gudi en behaglig gerning, som presterna sade, förstås. Men så höllo de också sedan på i fyra hela dagar att sveda henne, innan hon blef riktigt stekt. Men se så, lugna dig nu, min unge lilla — fortsatte han och fattade Elsa hårdt i armen samt förde henne framåt dörren. — Du skall höra hvad folk säger dig, annars skall mäster Erik komma fram.

— Ack, låt mig stanna, mäster Skarp — bad hon — Låt mig, i Jesu namn, slippa att följa denne herre. Han vill mig endast ondt.

Mäster Skarp såg på henne och log. Det var den gamle gårdshundens blick, när han ser en råtta drunkna i dammen framför sin koja.

— Hå, hå, min vackra dufva — svarade han, skrattande — kanske du tror, att jag går i kolt och icke sett maken till broken förr en gång.

Han lade, medan han talade, kappan öfver hennes skuldror, satte filthatten på hennes hufvud och, förmanande henne vid lifsstraff att iakttaga fullkomlig tystnad, hvad än skulle hända, förde han henne ut i korridoren.

Grefven skyndade före dem.

Han var, som nämndt, klädd såsom stadsvakt och i halfdunklet var detta en ypperlig passer-sedel. De fingo också ostörde lemna korridoren och hade äfven trapporna bakom sig samt skulle just vika af öfver fängelsegården, då en af borgarvakten, som hade sitt vaktställe midt emot stadsvakten, stälde sig i deras väg. Grefven sade fältrop och lösen, men mannen var drucken och tycktes söka tvist.

— När stod det skrifvet i plakatet — skrek han mot dem — att en stadsvakt icke först skall göra honnören för borgarvakten?

Det var ett gammalt tvisteämne, som han syftade på med denna fråga. Mellan de båda hedervärda korporationerna hade nämligen otaliga trätor och slagsmål haft denna tvist om honnören att tacka för sitt upphof. Grefven var emellertid okunnig om denna, de båda vakternas, cause celèbre, och han glömde sig dess utom ända derhän, att han, i stället för svar, gaf borgarvakten en mindre vänlig spark, samt hotade honom med värjan, om han inte fort packade sig undan. Men karlen var hvarken feg eller tillräckligt drucken, för att icke fästa sig vid skymfen.

— Hej, så'n karl! — skrek han och drog sjelf värjan. — Han vill se hur handskmakaren i Arboga sydde förskinn åt stora tjuren!

— Der har du då till både kaskett och förskinn — sade grefven och gaf honom ett kraftigt slag på handen, så att han släppte värjan. Mäster Skarp fattade samtidigt Elsa om lifvet och sökte tränga sig mellan soldaten och porten.

Men hastiga steg hördes nu från korridoren.

— Seså, kamrat — sade grefven, som insåg det farliga i sitt läge, och klappade soldaten på axeln —

släpp oss fram vår väg. Du kan sedan få göra oss sällskap dit öfver på ”Spruckna pipan”, och när du funnit åter din plit, skola vi tömma ett stop eller par för honnören.

Knekten syntes icke obenägen för denna uppgörelse.

Men under försöken att komma förbi de stridande hade Elsa mist hatten. Hennes bleka anlete och långa hår öfverensstämde för litet med ryttarkappan, för att icke några andre borgarsoldater skulle, tack vare det starka ljusskenet från fönsterna i öfra våningen, fästa sig dervid.

— Rasande vacker fogel! — ropade en af dem, med ett grin. — Den vill jag dansa med.

— Seså, ur vägen! — skrek grefven emot dem allt mer otålig.

— Hå, så'n ettervigg! — Nehej, stopp vackert!

De stälde sig i rad framför honom.

— Så ska' jag stoppa Er, för fan i våld! — skrek han och sökte att med några kraftiga hugg komma förbi dem. Men det var icke första gången som de varit med i dylik excess. Borgarne gingo den tiden på stadens fäktskola lika flitigt som någon adlig junker, och icke nog dermed, de anfallne fingo dess utom förstärkning uti en kortväxt borgare, som i samma ögonblick klef in genom porten med bardisanen på axeln.

När denne såg hvarom fråga var, stälde han sig genast på sina anfallne kamraters sida. Det skulle också troligen icke dröjt länge, innan grefven, oaktadt sin skicklighet som fäktare, lidit ett fullständigt nederlag, allra helst som fångvaktaren passat på tillfället och smugit sig undan, innan det vardt fullt allvar af. Men nu skyndade äfven några af stadsvakten till strids-

fältet hvilka, då de i Schlangenfeld trodde sig igenkänna en af sina egna kamrater, genast stälde sig på hans sida.

Striden vardt derför snart i full gång och gården genljöd af vilda rop och svordomar. Båda sidorna fingo efter hand förstärkningar. I trapporna, på gården, öfver allt, der det fans så stort utrymme, att två män kunde fatta tag i hvarandra, kämpades. Det var som om två fiendtliga element plötsligt lössläppts ur sina förvaringsrum, för att förinta hvarandra.

Båda partierna tycktes hafva samma sträfvan, nämligen att drifva sina motståndare till baka i deras vaktstuga. Men då de voro jemnstarka, vardt detta en lika stor omöjlighet för dem, som det är för tvänne lika tunga personer att väga upp hvarandre.

Från bardisanerna öfvergick man derför snart till de långe ryttarepistolerna, och det ena skottet efter det andra smattrade och gaf skrällande ekon från de tysta gränderna utan för.

Bullret trängde äfven upp till de tvistande kommissarierna, och borgmästaren grep sitt spanska rör, för att tillhålla vakterna der nere, att uppföra sig tystare. När han öppnade dörren till korridoren, vardt han emellertid icke litet förvånad öfver att finna denna upplyst af flammande fackelsken, och att se bardisansspetsarne höja och sänka sig öfver trappräcket. Men han var van vid dylika lekar och, snarare rullande än klifvande, skyndade han ned för den branta trätrappan och ut på gården, slående omkring sig med sin långe rörkäpp åt alla sidor.

— Der har du för den slängen, Jonas Värme, — skrek han, pustande, — och der har du till hemkomstöl Joachim Bryggare! Nå hvad är detta för excess och satans buller? — ropade han, då han ändtligen utkom på gården och i den tjocka borgaren med bardisanen

igenkände sin gamle vän och frände, mäster Fibiger, bagaren.

— Åh det är endast stadsvaktens fel, — svarade denne drygt. — Och vi tänkte också fråga vördig borgmästaren om icke det är rätt och billigt att stadsvakten först gör honnören, såsom det står i kungens plakat?

— Visst så, visst så! — sade Trotsenfeld, ännu pustande efter andedrägten. — I tredje paragrafen står det, att derest båda vakterna mötas, stadsvakten först skall göra honnören.

— Ja visst! ja visst! Det ha vi också sagt! — ropade ett tjog röster, — men detta sätta de sig öfver, förstås.

— Nå nå, nå nå, go' vänner, — varnade borgmästaren. — De trilskne skola få sin förmaning, allt efter skadan, som uppkom af deras elakhet — ja, de skola för böfveln få rida på trähästen — och det så att det smakar — men hvem började leken? — den der någon viglar upp till ondt, honom skall dubbelt straff varda tillmätet, heter det.

Man letade bland stadsvakten, men det var uppenbart att de ännu höllo den skyldige gömd mellan sig, för att få straffet mildradt.

När man slutat att leta, vände sig mäster Tistel, hvilken, som kändt, hörde till stadsvakten, till borgmästaren och sade med ett knipslugt leende:

— Nu var det så, att två af oss och en af borgarvakten möttes här nere, och det gör väl ingen hel vakt, som det står i plakatet,

— Två på ena och en på andra sidan, — upprepade borgmästaren, slagen af denna anmärkning. — Nej, då blir för böfveln ingen honnör vid vakt.

— Men, Ers högloflighet, — inföll en af borgarne,

— det som gäller såsom honnör för hela vakten skall väl gälla äfven för delarne. Hur månge skulle annars vara borta i höga magistraten, för att inte denna skulle få sin fulla honnör.

— Annan sak karl, annan sak, — sade borgmästaren, och förde käppknotan till näsan, med högvigtig min, — annan sak, säger jag. Vid rätten har hvar och en lika anspråk på vördnad, som hela rätten. Jag till exempel, — här blåste han upp sig alldeles otroligt, — har samma anspråk på honnören, som rätten sjelf, förstå'n I det go' vänner?

— Och om Ers högloflighet alltså skulle möta tvänne af kämnersrätten, — inföll nu mäster Fibiger, — skulle väl icke de ha honnören, kan tänka?

— Nej, för pocker i våld, vän Fibiger, — här skrattade han, så att mungiporna nådde öronen, — och tacka dem också böfveln för det.

— Och inte finge heller Ers högloflighet försaka rangen efter nådiga förordningen om rangen?

— Nej, för visso ej! Ganska rätt! Ja, du är en god borgare, vän Fibiger och jag kunde också aldrig tro annat än att du skulle ha rätten på din sida. Men I, Era lymlar af stadsvakten, Er skall jag vackert lära mores.

Den vördige magistratspersonen var så fördjupad i beundran öfver sitt rättvisa utslag, att han icke märkte huru tvänne af borgarne kommo framsläpande en qvinna från den i mörker liggande delen af gårdsplanen, förr än de stodo alldeles framför honom.

Han ropade högt till af förskräckelse. Der stod ju, på knapt två armslängders afstånd från honom den farliga trollpackan, lifslefvande.

Han darrade betydligt på målet, när han ropade efter mäster Skarp att komma ut.

Denne framträdde strax med hatten i hand, ödmjukt bugande sig för sin höge förman. Han kunde dock ingenting upplysa, rörande denna mörka sak, sade han, ty att dörren hela tiden varit stängd till Elsas rum, derpå kunde han aflägga den heligaste ed. Nyss på stunden hade han sjelf sett henne derinne.

Icke mindre förvåning uppstod, då vid uppräkningen ingen af stadsvakten saknades. Det vardt derför omöjligt att få reda på den som börjat excessen. De ende, som trodde sig känna igen honom, voro Jonas Värme och mäster Skarp, men hur de mönstrade den ene efter den andre af stadsvakterne, kunde de icke finna skymt till likhet mellan honom och någon af dem.

När de slutat, vände sig mäster Skarp till borgmästaren och hviskade åt honom sakta i örat:

— Tro mig, Ers högloflighet, han var ingen annan än den onde sjelf. När jag der borta såg på honom bakom Jonas Värmes rygg, syntes alldeles tydligt, hur en lång svans stack fram under kappan på honom —

Och härvid blef det. De båda vakterna ansågo sig hafva varit utsatta för satans frestelse och skylde hela excessen derpå, hvilket helt säkert icke vardt dem till men, och i kammaren en trappa upp gaf händelsen senare på qvällen, anledning till mycken deliberation. Den frågan lärer verkligen på fullt allvar framkastats af magister Leufstadius, huruvida det vore möjligt för den onde, att på en gång föreställa tre personer. Magister Olaus deremot dref den satsen, att den lede endast hade förmågan att framtrolla en occulis qvantitatis. Deraf hade det händt, att Jonas Värme tyckte sig samtidigt se honom i tre riktningar, fast han i verkligketen endast fans i en.

På detta sätt fick ju saken en ganska ”naturlig” förklaring, tyckte de fleste, om än andre, och deribland

Hjärne, snarare ville skylla både synvillan och excessen på den "gyllene smörja", hvarom grefven talat och som mer än en gång förut fuskat den lede i handtverket.

XIV.

Det var tidigt på vintermorgonen. Uppe på berget glittrade de första solstrålarne mot isiga klippväggar, och de gråa töcken, som natten lägrat öfver staden nedan för, skingrade sig, rodnande, i brustna flockar.

I Lars Skeppares stuga var det ännu skumt. Några rykande eldbränder lågo på spiselhällen och kastade ett flämtande återsken mot det isiga fönstret. De gåfvo till känna att mor Greta, trogen sin vana, varit uppe med solen. Hon var ock i full sysselsättning vid sin spinnrock.

— Tid läker sorg, och arbetet är hans örtkrämare, — brukade hon säga, när någon af grannarne beklagade henne — ja, och sorg blir aldrig så tung, när man går, som då man sitter stilla. — Och härefter handlade hon.

På bänken vid fönstret satt Lars, sysselsatt med att klippa sitt långa hakskägg, och på en pall bredvid Anders Barberare. Denne bar sin arm i band och hans hufvud var omlindadt med en svart duk, allt minnen efter slagsmålet, när Elsa fängslades.

— Det var vänligt af dig Anders, att icke glömma oss gamle i vår stora sorg, — sade mor Greta och såg

opp. — Här icke så jäft nu mera, ska' du tro, sedan solskenet fallit öfver på grannens stuga.

— Så I talen mor! — svarade Anders förebrående.

Mor Greta suckade djupt och lät händerna falla till sidan.

— Ja ja! min stackars Elsa, med henne är det förbi.

— Säger jag inte att du skulle trösta dig, qvinna — inföll nu Lars Skeppare vresigt, — all ting vet du har en återvändo, och hvad rätt är kommer alltid till heders.

— Så hoppas jag ock till Gud! — sade mor Greta. — Dagligen ber jag att satan måtte lägga korset uppå efter ens krafter, och icke fresta en öfver förmågan.

— Talar om Gud och satan gör du hela långa dagen mor, — återtog Lars — varit bättre om du sagt, när de höge herrarne frågade dig der uppe, att ringen låg i strömmen eller att du aldrig sett honom.

Hon sände en lång blick mot honom. Men han tystnade icke mera för detta, fordom betydelsefulla svar. Det var något mellan dem, tyckte också Anders, som icke mer var lika mot hvad det förr varit.

— Du vågade icke, kan tänka, — fortsatte gubben gäckande — för judomens rädslo och de otidige nitälskandenes skull?

— Menniskor kan du bedraga, men icke Gud, ty han ser till hjertat.

Lars svarade med en ömkande axelryckning och fattade åter den bortlagda saxen.

— Felet var mitt, mor — inföll nu Anders. — Hade icke jag låtit Elsa springa sin väg den der qvällen då hon togs, vore nog nu mycket annanledes.

Mor Greta skakade misstroget på hufvudet, när hon svarade:

— Och du tror att du ensam kunnat afvärja trolldomen. Nej, barn, när satan ville hennes ofärd och hon icke mer var förtjent af Herrens bistånd, kunde det icke gå på annat sätt. Jag ville gerna ge mitt eget hjerta, för att åter ha' henne här, men när jag vill bedja för henne, är det som någon skulle hviska mig i örat: Du vet icke för hvem du beder! Hon som du hafver kär är en evigt förtappad!

— Ta, ta, ta! Vackert torde slikt tal hjelpa — inföll Lars. — Nej mäster Hircinius, slottsfogden, och mannen här midt öfver med röda rocken, ha' nog hårdare fingrar än så. Läsa inte presterna både morgon och afton i vakstugorna och dock, när ser man trons eller bönens kraftiga hjelp.

— Herre Jesus! — utropade mor Greta häftigt uppsprittande. — Det var ju i dag, som de två andra skulle brännas.

Anders jakade.

— Vet du Anders om de bekände till sist? — frågade hon tyst.

— Åh, det var en fast ynklig syn, ska' I tro. Bägge nekade enständigt till synden.

— Så du anfäktar dig mor! — inföll Lars vresigt. — Varit mer att undra på, om de varit rika och förnäma.

— Den ena — återtog Anders — syntes fuller andäktig, med läsande och sjungande, knäböjande och händernas upplyftande, men Malin Matsdotter deremot skrek argt åt magister Olaus att han skulle lemna henne i fred, samt tackade derefter mäster Hvittlock och lät honom jernslå sig till händer och fötter, utan att göra något det minsta motstånd.

— Gud vare då deras arma själar nådig, — sade mor Greta andäktigt.

— Var hennes lättfärdiga dotter tillstädes? — frågade Lars.

— Ja, far! Hon stod strax nedan för, men modern ville icke taga hennes hand! Ja hon fälde icke ens en tår, ska' I tro, utan ropade i stället, att det var dottern, som mördat henne — och många tyckte att detta var en onaturlig frimodighet.

Denna beskrifning tycktes öfva en sällsam inverkan på mor Greta. När Anders slutat stirrade hon en lång stund framför sig utåt rummet, utan att yttra någonting. Under denna tystnad öppnades dörren och Fingerlisa steg in. Hon stannade nigande på tröskeln.

— Stig fram Lisa och var inte rädd för oss, — sade mor Greta vänligt. — Hvar och en vittnar efter sitt eget samvete, kan tänka!

— Tack mor för det ordet, — svarade Fingerlisa och förde förklädessnibben till ögonen — men inte ska' I tro, att jag ville Elsa något ondt.

— Det har ingen heller sagt om dig, Lisa, men stig fram nu och stå ej längre som en tiggare vid dörren.

— Nej se på unge mästarn, — utropade Fingerlisa och närmade sig Anders inställsamt. — Honom såg jag icke strax. Jo jo stackare, så han nu ser ut. Men Elsa var icke jänta att vänta på, kan tänka. Hon borde dock skämmas, för att ha' narrat en karl på sådant sätt.

— Säg ingenting ondt om henne Lisa — sade Anders allvarligt och reste sig upp. — Hon har ingenting lofvat mig, så mycket du vet.

— Nej detta är väl ock förtal då, kan jag tro, — svarade Fingerlisa undfallande — liksom talet om henne och tyske grefven.

— Akta dig, om du ljuger Lisa — skrek gubben,

hvilken hit tills sutit tyst. — Du ljög för rätten der uppe och derom ha vi ock en sak otalad!

— Åh kors! Om jag ljuger, då taladen I väl sanning der uppe, — svarade Fingerlisa med en knyck på nacken — men, far, ej skola vi rifva upp gammalt nu. Jag ville blott fråga, om I hört att den onde varit nära att föra Elsa ur fängelset?

Alla tre stirrade förvånade på Fingerlisa.

— Om jag mötte dig, flicka något aflägset, — sade Lars i det han reste sig, — vete väl vår Herre hvem som bättrade mig.

— I skolen ej tänka så ondt om mig fader Lars, — återtog Fingerlisa vänligt. — Jag kunde ju inte göra annat, än hvad samvetet bjöd, ska' I veta. Hvad Elsas sak i dag vidkommer, är den nog sann, ty mäster Skarp kom nyss från stadshuset och berättade den. Strax han somnat på qvällen hade han vaknat, och sett i månskenet en gammal man stående framför sängen med hvita kläder och långt, grått skägg samt med en liten dufva på hufvudet. "Gack ner", hade mannen sagt i sträng ton, "och se efter dina fångar." När mäster Skarp tvekade, ty det var långt lidet på qvällen, hade mannen tvänne gånger sagt "du skall! du skall!" samt tillagt, att eljes finge hans kongliga majestät ingen lycka under året med det han företog sig till vatten och land. — Mäster Skarp lydde derför, och då han kom ned i fängelset, fann han Elsa i svår anfäktelse. Den onde hade släpat henne ända ut på gården och hetsat ena vakten på den andra, så att blod flöt och en hisklig excess var å färde. Och hade ej magister Olaus varit i en kammare ofvanför, påstod han, skulle ingen kunnat veta hur det gått, ty på den sista bönedagen, så hade den hvite mannen sagt, hade endast fem syndare om-

vändt sig, hvadan satans makt var i farligt tilltagande. Magister Olaus rådde dock till sluts på den elake, som också måste släppa Elsa, när hon var alldeles framme i porten.

— Gud nåde min stackars Elsa! sade mor Greta när Fingerlisa slutade, — med henne är det nog förbi.

— Ömka dig i stället mor öfver hennes plågare, — sade Lars. — De äro mera i behof af hans nåd än hon. Men ser du nu qvinna, hvart all din rättskaffenhet fört henne.

— Ja, nu lär icke ens Kongl. Majestät längre kunna hjelpa henne, — inföll Fingerlisa, — ty han tarfvar nog all sin makt, för att kriga mot dansken.

— Elsa var så underlig till mods på sista tiden, — sade Anders, sedan de sutit tysta en stund. — Det var alldeles som hon anat, hvad hon skulle få gå till mötes.

— Jo, jo men! — sade Fingerlisa, med en hemlighetsfull nick åt mor Greta, — när de blifvit vigde vid den elake få de aldrig skratta, ska' I tro, ty då håller han dem strax om halsen, och likaså om de gråta åt Guds ord. Engsöpigan, som de höllo fast, der borta vid norra kämnersrätten, kunde ju icke få ett enda ljud ifrån sig, när de frågade henne, om hon hade några barn i Blåkulla. — Men farväl nu go' vänner — afbröt hon sig och reste sig upp. — Jag vill inte tränga mig på Er, ska' I tro, och jag ser nog, för hvem I hållen mig.

— Så ska' du inte säga Lisa, — sade mor Greta och klappade henne vänligt. — Du är nog en god flicka, som oförfärad talar ut sanningen och behöfver icke rädas för vresiga miner.

Mor Greta följde henne nu uti gränden. Der kommo de att ytterligare talas vid en lång stund.

När de skildes åt, sade Fingerlisa:

— Glöm icke hvad jag nu sagt Er mor. Der nere man krigar bor en mäkta gudfruktig man i en kyrka, som är helt och hållet under jorden. Han är den ende, som kan hjelpa i trolldomsnöd. Men om Elsa icke är oskyldig, går det förstås för hvar och en, som ber för henne, som det gick för bonddrängen, som ville rädda sin fästmö.

— Åh det vill nog ingen bedja hos honom för hennes skull, — sade mor Greta och nickade farväl.

När mor Greta åter trädde in i stugan, tyckte Anders, att hon såg helt annanledes ut än han någonsin sett henne förut och han frågade derför, hvad hon hade i tankarne. Hon smålog sorgset utan att svara.

— Åh det var nog endast om stackars Elsa, — tyckte Lars, — som de talat derute.

En stund derefter tog Anders afsked.

— Hafven I inte tänkt på, mor, att far skulle be' de höge herrarne om nåd? — frågade han mor Greta, när han önskade henne farväl.

— Åh det har jag nog sagt mången gång — svarade hon, — men det är som att predika för döfva öron.

— Kommer du nu med denna galenskapen igen? — utbrast gubben vresigt. — Det är nog en smal sak, förstås, att elda badstun varm, när man slipper sjelf bryta vedkasten. Men jag känner de höge herrarne jag.

Han fortsatte en lång stund, sedan Anders gått att ondgöra sig häröfver. Mor Greta svarade ingenting. Det syntes dock tydligt på hennes min, att hon åt minstone icke var rädd att, om så kräfdes, bryta vedkasten.

Mor Greta hade mycket att syssla med denna qväll och Lars hade redan lagt sig till hvila, när hon fick tid att gå ned i ladugården. Här gaf hon korna rikligt med strö och foder, samt klappade dem hvar och

en, liksom hon tänkt, att hon icke mer skulle få se dem. Då hon återkom, var det tyst inne i sofstugan. Hon smög sig försigtigt bort till dörren. Jemna andedrag tydde på god sömn. Hon tände en smal torrvedssticka och satte henne mellan stockarne i väggen, framtog derefter ur ett hörnskåp sin helgdagsdrägt, som hon synade från alla håll och slutligen brådskande tog på sig. Sedan detta var gjordt, stack hon några silfverdalrar i kjortelsäcken, och smög sig sakta ut genom dörren, som hon slog i lås efter sig.

Det var djupt mörker der ute. Ismängdt snöglopp piskade nordan från och trängde kylan in till kroppen.

Vid Hornsbron ville vaktknekten icke släppa henne fram. Hon såg så beskedlig ut, tyckte dock hans kamrater, som äfven kommo till, att de bådo för henne, och då hon slutligen gaf knekten ett af sina dalerstycken fick hon fortsätta sin färd.

— Hvarför ha'n I så brådtom mor? — frågade den som öppnade bommen. — Det är mörkt efter vägen som i en hornlykta, ska' jag säga, och rätt som det är liggen I der och hicken i något dike.

Mor Greta skakade sorgset på hufvudet. — Det var långt, som hon hade att vandra, — sade hon, ty Skåne låg nog längre bort från Stockholm än Östergyll'n.

Knektarne sågo förvånade ut och började skratta. Hon var nog icke riktigt slug hviskade de sins emellan.

— Skolen I så långväga mor, — ropade en af dem efter henne, — borden I inte glömt qvasten och smörjhornet hemma. Utan dem lären I inte ta' Er stor väg.

Men hon låtsade inte höra deras skratt, utan skyndade med raska steg utför backen. —

När Lars vaknade följande morgon, vardt han icke

litet förvånad, då han icke fann sin hustru redan i arbete. Hans förvåning stegrades naturligtvis ännu mer, då hon hvarken den dagen eller den följande lät höra af sig.

Han kunde aldrig riktigt sätta sig in i den föreställningen, att hon försvunnit på naturligt sätt, och — hvad ingen kunde hafva trott om honom — han sörjde henne djupt. Men det märktes också mer än väl, då hon var borta, hvad hon varit i hemmet. Golfvet låg der icke mer så bländande hvitt, under det friska granristäcket, som när hon fejade det. Den stora kopparkitteln blänkte icke mer så ståtligt i skenet från spiselbrasan. Sotig och med sönderbrutet skaft låg han vräkt i en vrå, fyld med sopor.

Lars sjelf undergick en märkbar förvandling. För hvarje dag vardt han allt snäsigare mot dem, som kommo i beröring med honom, och han jagade slutligen genom sitt vresiga lynne på flygten alla sina gamle vänner. Sedan kom en tid, då han icke mer lemnade sin stuga, för att icke behöfva möta någon eller tala vid någon. — Fisket, — brukade han säga, — lönade sig icke mer. Mångelskorna vilja icke betala mer än tredjedelen af hvad fisken är värd. Dess utom hade han mist flere nät och båten hade fått en läcka, som han nog aldrig skulle få tid att laga.

Den ende, som oftare besökte honom, var Anders Barberare. Långt ifrån att vara välkomnare än någon annan, fick emellertid äfven denne tåla mer än ett utbrott af gubbens dåliga lynne. Men kära minnen hviskade förmodligen i ynglingens öra och förtogo stundens obehag; och det torde hafva varit ovisst om, hur långt gubbens gnat skulle hafva sträckt sig, för att icke Anders skulle hafva känt trefnad i den låga stugan vid Hornsgatan.

En qväll frågade Anders:

— Har då far aldrig fått veta, hvart mor tog vägen?

— Gick nog ner sig i förargelsen! — svarade gubben trumpet. — Kunde aldrig tåla ett förståndigt ord den menniskan!

— Mor Greta var dock en präktig hustru åt Er, far.

— Ja, men andligen högfärdig var hon, och rakt emot Guds ord vitnade hon — derför råkade hon också till slut ut för den ondes klor.

— Men säg då far, — återtog Anders, efter en stund, i hviskande ton, — hur kunnen I tro att det gått så illa med mor? Intet enda af vitnena har ju sagt vid rätten, att det sett henne i Blåkulla?

— Tror du då inte, pojke, att han, som har makten der, kan hålla någon undan för sig. Alla som sjelfmant gifva sig i hans våld, sade magister Sparrman i sista böneottan, varda för evig tid förtappade, deras spår äro det torra löfvets i stormen och de bindas vid afgrundens nedersta bål med en kedja, som aldrig brister. Der skola de sedan stå på yttersta domens dag bakom ett svart töcken, hvilket skall skilja dem från allt, som de haft kärt här i jordelifvet.

Gubbens röst blef vekare, medan han talade. Anders tyckte sig till och med märka något likt en tår i hans matta ögon. Men plötsligt rigtades de mot Anders. Han strök afvigsidan af sin skrumpna handlofve öfver ansigtet, i det han sade:

— Ty inte var hon alltid Guds barn, skall du tro. Nej rifvandes nordan var hon. — Här sökte han skratta. — Fast icke ville jag derför önska henne ett sådant slut. — Men förbannad vare den stund, då jag lät flickan trolla ut sig i prål och glitter. Det lyste förstås i folks ögon. Det var Gretas påhitt. Hon ville

förstås göra Elsa till en förnäm dam, och se'n vet man hur det gick.

Gubben och Anders fortsatte att tala om åtskilligt, som både magister Olaus, tyske grefven och slottsfogden skulle ansett för både syndigt och i hög grad straffvärdt, och ingendera af desse hedervärde personer skulle troligen önskat råka vare sig gubben eller Anders Barberare, på något ensligt ställe, sedan mörkret inträdt.

XV.

Elsas flykt utgjorde under flere dagar det enda samtalsämnet i staden. För att hindra ett nytt uppträde af dylik art, flyttades hon till den djupast liggande cellen, der hon fick till sällskap en annan trollpacka. Denna, Galna Brita kallad, hade redan bekänt, hvarför hennes sällskap ansågs af rätten såsom ett kraftigt medel mot den andres konster. Dess utom besöktes Elsa hvarje dag af magister Olaus, som enträget förmanade henne till ånger och bättring.

Det var sent på qvällen. Snön hade upphört att rasa ned från taket, och dropparne samlade sig utan för fönstergallret i långa, glänsande kristaller. Elsa satt uppkrupen i den låga fönstersmygen, med sin blick tankfullt fäst mot de röda skyarne i fjerran.

En sparf flög upp från fönsterbrädet.

— Ack, om jag finge flyga långt, långt bort! — sade hon suckande, och följde honom med blicken öfver hustaken.

— Hvem talar min fina fröken vid så här dags? — frågade en hes qvinnoröst, ur mörkret bakom henne.

— Åh, det var endast en liten sparf, — svarade Elsa. — Hvem skulle det väl annars vara?

Hon lemnade gluggen och satte sig på sin bädd.

— Akta dig blott att icke mäster Skarp hör det, — återtog rösten. — När jag var uppe för rätten, sade de att jag kunde trolla råttor på folk, derför att den röde kniphanen der ute hade hört, när jag svor öfver råttorna, som pepo der borta i hålet.

— Åh ja, mycket behöfs ej för att tagas för en trollpacka!

— Så hade jag också en nypa malt innanför tröjan, förstås, och detta var, kan tänka, riktigt märkvärdigt för de höge herrarne. Men då sade jag: — Era högborenheter, sa' jag, man min, Mårten Bryggare, som kanske Era högborenheter känna, se'n trasslet och laperi't med höglofliga kommersekollegium, då den stackar'n fick vatten och bröd, för det han inte ville arbeta åt K. M:t och kronan för'n han fått betalning för sitt ärliga arbete — han, sa' jag, skickade mig till sta'n att köpa maltet; — men då kom den der röde och drog ut mig, förstås, menande tro på, att jag hade kjortelsäck och borde haft maltet i den. — Hu, så kallt det är i qväll!

— Hvarför bekänden I — frågade Elsa — då I icke tron på trolldomen?

— Hvad skulle väl en syndig menniska göra, som visste sig stundeligen vara utsatt för satans anfäktelser; också hotade de mig i alla fall att jag skulle bli hissad som gamla Annika, hon, som sade till folket der ute vid tullen, att hon var oskyldig.

— Det var hon också — och hennes anklagare komma nog en dag att lida.

— Oskyldig? — upprepade rösten med ett heest skratt, — oskyldig kan ingen gå från den ondes snärjande garn. Nej, än kommer han som en fin kavaljer, än som ett litet vackert flickebarn, så likt ens eget kära barn, som det växer gräs öfver, der ute på kyrkogården — ack, och russin och marcipan har den lille i näfven och små silfverbjellror i håret — och så följer man med det i tankarne och ett, tu, tre är man med på gästabudet och der får man äta så riklig mat och skrifva sitt namn i en stor vacker grön bok med sidor af fint, hvitt hvetebröd.

— Det der hafven I bara drömt mor. Den lede kan hvarken föra er eller mig mot vår vilje.

— Som han inte skulle flux passa på, när man känner sig missbelåten med någon. Jo jo men! Då piskar han oss med sin ormfläta, och när han slår med henne mellan en sjelf och den man älskar, då blir kärlek hat, och tacksamhet hjerteqval.

— Så mycket jag vet, inte har jag sett honom, — sade Elsa bestämdt, — och inte få de mig att säga det heller, om de än svälta mig som en hund.

— Osvuret är bäst, min vackra flicka, och ljuger du, lär han nog ta' skadan igen på bröllopsnatten. — Jo jo, min sockergås! — fortfor rösten skrattande, då Elsa icke svarade på denna hemska anspelning, — det blir nog kusligt att vänta på sådan främmande i enrum.

Deras samtal afbröts nu för en stund genom häftiga skrik och buller utan för i korridoren. Det var några stackars fångar, som utstodo spöstraff, derför att de uppfört sig otillständigt inför rätten. När det åter vardt tyst, och det aflägsna skrålet från borgarvaktens aftongille var det enda ljud som nådde till fängelset från den yttre verlden, återtog Galna Brita:

— De ville narra mig der uppe att säga hur den

lede såg ut, när han tog mig första gången, men det vardt ingenting af med det talet, sa' han som bet tungan af sig.

— Då tjenar det ju icke heller till stort att I jemt talen med mig derom.

— Åh, för dig kan jag nog säga det, min vackra tös. Jo, det var så att tidigt en morgonstund, bäst jag går der krokig och sopar stugan, kommer en stark vindpust genom dörren och drifver soporna mot taket, och i det samma ser jag ett litet vackert gossebarn midt framför mig. Det var så vackert som en dag och kläderna skeno i solen. — Läs aldrig fader vår, mor lilla, — sade han vänligt, — ska' du få följa mig till gästabud! — Som han säger detta kommer en ny vindpust, och i stället för gossen står der en enfaldig pigsnärta med randiga kläder och grön hufva och blänger på mig.

— Han frågade om mor ville följa honom på gästabud? — sade Elsa, med ett tillgjordt skratt.

— Visst gjorde han så, grynet mitt, och det samma gjorde han väl ock med dig kan jag tro?

Elsa teg. Hon visste förmodligen icke hvad hon skulle tro om den andras snärjande frågor. Då kom hon att kasta en blick upp mot fönstergluggen. Hon tyckte sig se ett vidrigt djurhufvud med glänsande ögon och vidöppet gap trycka sig mellan gallret och stirra på henne. Med ett häftigt anskri for hon till baka.

— Säg, om du vågar, — hörde hon en sällsam stämma hviska öfver sitt hufvud, — att du icke sett mig. Men akta dig väl om du ljuger och säger dig vara af Jesu blod, ty då skall det klufna ormskinnet gissla din rygg som törntaggar, då skall du späkas i den kittel, der menniskornas onda tungor urkoka sitt gift, ja, som en helvetets eldbrand skall du brinna till

evig tid i den blå eldsjön, der de dödes ben sticka upp, likt frusna kålstjelkar!

Rösten tilltog i styrka. Det tycktes slutligen som om flere talat på en gång utan för. Nu började äfven Galna Brita sjunga med full hals:

— Ha, hvad dummer dans! hej, lust och lif, allt som flammar och fräser, allt som sprakar och spritter! Se, hur han spelar med svansen. Se, hur han bråkar med benen! Nu fara vi, hopp och hej! i lustig sväng med hvar sin dräng!

Elsa var af naturen djerf och modig och hon tycktes till en början snarare afsky än rädas för det vederstyggliga skådespelet. Men äfven andra sällsamme skepnader, dödskallar med glödande kol till ögon och dylikt, sällade sig till det ansigte, som först visat sig i galleröppningen. Hon ropade på Brita och mäster Skarp. Det hördes på hennes darrande stämma att krafterna voro nära att svika.

Men nu öppnades dörren på glänt. Ett matt ljussken spred sig öfver de mörka väggarne och i samma ögonblick var den hemska synen försvunnen.

Det var mäster Skarp, som inträdde med blindlyktan i handen.

— Nå, skynda dig trollpacka, — skrek han argsint från dörren åt Elsa, — tror du att en hederlig karl vill frysa ihjäl för din skull, i ett sådant här råtthål!

Han gaf henne en våldsam spark, som kom henne att tumla ett långt stycke ut i korridoren. Derefter fattade han henne i kjorteln och drog henne med sig upp för trappan.

De stannade i öfre korridoren framför en låg trädörr. När hon öppnades, såg Elsa framför sig ett hög-

hvälfdt rum, med hvitrappade väggar, svagt upplyst af en från taket nedhängande trearmad ljuskrona af messing. En man gick fram och åter på golfvet, med sänkt hufvud och tankfull uppsyn. Mannen var magister Olaus.

XVI.

Han stannade, när Elsa inträdde, och såg henne skarpt i ögonen.

— Du satans brud, — utropade han, — du kött af hans kött och ben af hans ben, frukta och bed för din tid är när!

— Är jag säker på den evige Gudens barmhertighet, Ers ärevördighet? — frågade hon ödmjukt, — om jag påtager mig den svåra synd, för hvilken jag hålles fängslad.

— Gud är blott en sanningens gud — svarade han förvånad — och liksom han jagar lögnen med dess stackota fötter ur ditt hjerta, gjuter han äfven dit in sin salighets nektar, på dem, som ångra och bedja.

— Herre Gud! — svarade Elsa, suckande — hvad detta är en svår kamp!

— Satan, dig besvär jag, — återtog magister Olaus, när han märkte hennes tvekan, och räckte fram händerna mot henne. — Vik hädan ur detta barns själ, i Hans heliga namn, som oss förlossat hafver!

— Nej, jag kan det ej. — Jag har intet att bekänna . . .

Hon kastade sig ned och omfamnade hans knän.

— Hur skall jag kunna påtaga mig det, jag icke vet mig hafva efterträdt! Hvad jag sett, har mera va-

rit som en rök eller dimma! Gode fader styrk mig och led mig till det rätt är!

— Så må du försmäkta i den eviga dödens pina, — röt magister Olaus och stötte henne ifrån sig. Han hade redan trott sig vara segrare och såg sig nu på nytt sviken.

Hon svarade ingenting på hans hårda tillmälen, utan sänkte ödmjukt sitt hufvud och tycktes tåligt vänta slutet på hans straffpredikan.

— Säg barn, vill du dö i din svåra synd? — frågade han slutligen, efter en stunds tystnad, med något vekare stämma. — Vill du säga evigt farväl åt mor och far, och åt alla dem du älskar? Vill du icke en gång lisa deras hjertan genom sanningens hugsvalelse gifva dem råd, hur de skola undvika satans illistiga frestelser? Du ser ju hur allt skälfver af rädsla för den ledes fasansfulla raseri, hur vi, Guds män, dagligen och stundeligen anropa vår Herres hjelp under bön och tårar... Och du är så hjertlös? Du unnar ingen den salighet, du sjelf går miste om?

— Säg dem! — svarade Elsa, med fast stämma, — säg dem, gode magister Olaus, att jag dör oskyldigt! Detta svär jag vid den heliga nattvarden, som jag vill begå i min siste lifstimme.

— Det heliga sakramentet, — utropade magister Olaus förskräckt och ryggade till baka — det kommer dig ej vid!

Hon stirrade ett ögonblick förfärad på honom. Derefter sade hon lugnt, med sällsamt tonfall i rösten:

— Må då Gud förlåta Er, Ers ärevördighet!

Magister Olaus insåg att all hans öfvertalning båtade till ingenting och, efter att hafva kastat en ömkansfull blick på henne, lemnade han rummet. Han hade emellertid icke tagit många steg i korridoren utan

för, då ett vildt, skärande skri ljöd bakom honom. Han vände skyndsamt om och öppnade dörren. Der inne, midt på golfvet låg Elsa och vred sig åter och fram, ett rof, som det tycktes, för den högsta förtviflan.

— Nådige herre! — skrek hon mot honom, — gif mig förlåtelse!

— Om du bekänner och ångrar dig, skall mycket varda dig förlåtet!

— Ja ja, jag vill bekänna, men säg mig blott, hvad jag skall säga?

Det låg så mycken barnslig oskuld i denna fråga, att endast en af trosnitet så förblindad man, som magister Olaus, skulle kunnat hålla sig fri från hjertats "anfäktelse". Men han tycktes finna en inre tillfredsställelse i hennes qval, hvilka han af fullaste öfvertygelse ansåg vara bevis för att djefvulens makt nu var på tillbakatåg.

— Du känner då mannen, som här om dagen ville föra dig hädan? — frågade han, efter att en stund hafva betraktat henne.

— Ja, det gör jag, — svarade hon. Det var den samme, som gaf mig den vackre ringen, och var det icke tyske grefven, så bor han dock i tyske grefvens hus?

Hon höll för ögonen liksom de vägrat att göra sin tjenst. Derpå strök hon med en häftig åtbörd sitt tofviga hår ur ansigtet, och fäste sina stirrande ögon på honom. I ögonblicket derpå började hon att skratta. En hvit fradga bildade sig kring hennes läppar och hon knäppte krampaktigt med fingrarne.

— Hu, hu! — sade hon och skrattade, — hvad de sprungo och hoppade lustigt — stora och små, gula och grå, ha, ha, nej se, nu äro de der igen! Akta Er: De bitas i qväll, om I ej är en snäll. När hvar ta'r sin, blir den lede min.

Hon föll baklänges till golfvet med ett svagt anskri.

Magister Oláus hade uppmärksamt följt alla hennes rörelser. Det syntes tydligt, att det icke var första gången som han var vitne till ett dylikt uppträde.

— Den onde anden har gjort henne till fullkomlig slaf under sitt välde, — mumlade han för sig sjelf, — och det föreligger tydligen detta sällsynta fall af förtappelse, hvarom Marcus talar i sitt 9 kap., när han nämner månadsraseri.

Enligt hans åsigt lånade alltså satan Elsas skepnad, för att visa sig i all sin styggelse. Intet annat än ifriga böner kunde hjelpa deremot. Han inkallade mäster Skarp, för att denne skulle höra den besvärjelse, han hade i sinnet.

— Gif noga akt på hvad jag säger, att du må kunna vitna — sade han, då denne steg öfver tröskeln, och förde facklan, som denne bar i handen, öfver Elsas anlete. — Men hör på samma gång noga efter om något buller spörjes under jorden.

Mäster Skarp svarade med ett hemlighetsfullt grin, som skulle betyda att han mycket väl förstod hvarom fråga var.

— Kunde nog tro, att det skulle gå i qväll, — sade han, — när det börjar spöka och väsnas hos dem, blir man dem snart qvitt. Och väl är så, Ers ärevördighet; ty när man är gammal och bräcklig som jag, kostar det på ska' jag säga, att vistas der nere hos dem i kölden.

Magister Olaus gaf icke akt på hans ord. Han hade tagit handboken ur fickan och började nu att högtidligt och samvetsgrant uppläsa sin långa besvärjelse.

Det syntes till en början, som hans metod onekligen skulle vara i viss mån undergörande, ty han hade icke hunnit sluta sin första bön, då Elsa redan började andas lugnare. Hennes kinder färgades af lifligare rod-

nad, hennes läppar rörde sig, som hade hon velat tala, fast intet ljud kom öfver dem.

— Det är uppenbart, — hviskade magister Olaus, — att hon rådgör sig med satan och ber om hans bistånd. Endast en ond ande kan pressa en menniska så hårdt.

Han började åter att läsa och förmana och hans böner vordo allt ifrigare.

Då varseblef han plötsligt, vid en häftig rörelse som Elsa gjorde, något blankt skimra till mellan hennes händer. Han böjde sig ned, för att efterse hvad det var och upptäckte en liten tunn silfverplåt af oregelbunden form, som var fastsatt vid en snodd om hennes hals. — Var detta en ny arg list af satan, ärnad att i sista stund bedraga honom?

— Ser du hvad det är som blänker, Holger? — frågade han hviskande, och pekade på korset.

— Ja, Ers ärevördighet! Visst ser jag det otyget. Men för Guds skull rör det ej. Det är nog bara en näfverlapp, som hon doppat i bockblod på sista Blåkullafärden.

— Men tycker du ej att något står skrifvet på'n?

— Tror så med Ers ärevördighet, men det är nog bortblåst vid dager.

— Se efter du, jag har svaga ögon!

— Nej Ers ärevördighet! jag kan, fan förgylle mig, inte läsa en rad, hvarken tryckt eller skrifvet.

Äfven magister Olaus syntes den gången vara föga läskunnig.

När han en stund senare lemnade stadshuset, sade han till mäster Skarp i förmanande ton:

— Du bör lägga bort att svärja Holger. Denna synd förställer lätt vår syn och kan i längden göra vårt rikes minskning och förderf. —

Emellertid spred sig hastigt det ryktet, att Elsa Larsdotter anfäktats af satan, och en och annan visste äfven omtala, att den fromme magister Olaus varit nära att få bugt med honom, hade icke just i det farliga ögonblicket den ogudaktige mäster Skarp börjat svärja och dermed skämt bort allt samman.

XVII.

En afton, några dagar senare, stod mäster Skarp på tröskeln till magister Olaus' arbetsrum, tummande sin utslitna räfskinsmössa mellan fingrarne.

— Se här, Ers ärevördighet, — sade han med ett grin, som blottade hans fula tandrad, och höll upp någonting, som hängde vid ett långt snöre. — Här är trollaxet ska' jag säga. — Var ej rädd, Ers ärevördighet, — tillade han, då han såg den andre tveka. — Bacaræus, åldermannen här midt öfver, som nog Ers ärevördighet känner, sedan han gjorde nya messhaken till helgen ... har rökt den med hälften enbär och hälften mercuriam.

— Är hon död? — frågade magister Olaus, i det han försigtigt fattade i yttersta änden af snöret.

— Nej, Gud bättre, det går icke så fort, ska' jag säga, för de latmaskarne. De ha fullt upp med arbete der oppe i rackargården, af endast fyra hvarje lördag. Men så sitter också, förstås, en af drängarne inne på gillestugan, derför att han tvang en barberare att dricka ur samma kanna med sig, hvilket kan tänka var en syndig gerning, då han sjelf endast var en simpel rackardräng. Se detta sinkar arbetet, då ingen, än så mo-

dig karl mera törs hjelpa mäster Hvitlock i handtverket, se'n Anders Lunta fick blodhostan, då trollkonan spottade åt honom.

— Då tog du det från henne, när hon sof? — frågade magister Olaus med en skarp blick.

Det hördes på frågan att modet hos fångvaktaren var en allt annat än omtvistad sak, och denne tummade också ifrigt sin gamla mössa, innan han svarade.

— Gud bevare mig för så'n synd, Ers ärevördighet ... men nu var det så, att när Ers ärevördighet gick hem den der qvällen, så fick hon den ena svåra anfäktelsen efter den andra ska' jag säga, och så bad hon mig så vackert, det stackars kräket, att jag skulle gå till hennes mor, förstås, och bedja henne tala vid höga rätten, och så gaf hon mig den här blankfisken. Inte för det jag vågade röra vid den på två hela da'r, ska' Ers ärevördighet tro, men så fick jag höra att hennes mor det sjåpet gått och lagt sig på sjöbotten, och så träffade jag mäster Bacaræus, åldermannen, och han tyckte att jag borde lemna den här till höga rätten. Men då erinrade jag mig, att Ers ärevördighet frågade härom dagen om något stod skrifvet på'n, och så tänkte jag, att jag kunde vara Ers ärevördighet på något sätt behaglig.

— Det var rätt gjort af dig, Holger, och nu kan du låta den stanna här hos mig, — sade magister Olaus, afbrytande. — Annars gissar jag att han sätter sig på grund, den der blankfisken, i din syndige strupe. — När klockartjensten i S:t Clara här näst blir ledig, kan du emellertid göra dig påmint.

Mäster Skarp bockade sig ända till golfvet. Så mycken nåd, sade han, hade han aldrig tänkt sig, förstås.

När han gått, stod magister Olaus en lång stund försjunken i betraktande af den sällsamma tingest, han

höll i handen. Det tycktes vara ena halfvan af ett gammalt fyrkantigt markstycke, mycket nött och skadadt i kanterna. Men i oroliga tider hade ett klufvet mynt sitt särskilda intresse. En moder tvangs att lemna sitt barn i främmande vård, och hon fäste kring dess hals ett dylikt födelsemärke. Flere år efter åt kunde det hända att hon genom andra halfvans vitnesbörd, fick visshet om att den halfvuxne yngling, som stod framför henne, var hennes barn. Vanligen brukade dock icke ett dylikt märke vara fäst vid ett snöre, utan fastlödt vid en fin jernkedja, hvilken endast genom att brytas sönder kunde borttagas från halsen på den, som bar henne.

En märklig ingifvelse tycktes plötsligt få makt med magister Olaus, medan han funderade. Ett sällsamt leende af skadefröjd spred sig kring hans mun.

— Gud, jag tackar dig! — sade han halfhögt, riktande sin blick mot höjden — jag tackar dig derför att du på denne dag, som städse till förne, stödt och uppehållit din ringa tjenare, då han vacklat med osäkre steg invid mörksens afgrund.

Han tog härefter skyndsamt sin hatt och lemnade rummet. —

XVIII.

— Nu kommer en af de der svartrockarne, för att lukta i hålet efter trollpackan, — sade halte Bertil halfhögt till en af lakejerna, då han såg magister Olaus stiga in genom porten. Till hofmästarens stora förvåning vek denne emellertid icke af, som han trodde, åt höger,

— der Thomas Skrifvare, som var sysselsatt med att tillse huru några arbetare höllo på att ånyo uppföra den nedrasade muren — utan gick i stället rakt fram genom den långa förstugan och uppför trappan. Der uppe bodde ingen mer än hennes nåd, grefvinnan. Men det rörde honom icke, tyckte han, hvem som gick dit upp. Han var nog gammal, för att icke blanda sig i det som icke rörde honom.

Grefvinnan hade nyss slutat sin läsning för dagen. Det skymde på och uppbyggelseboken, som låg framför henne på bordet, var igenslagen. Vid magister Olaus' inträde reste hon sig. Skymningen gjorde att hon icke såg, hvem det var som stannade så främmande några steg innan för tröskeln.

— Hennes grefliga nåd, — började magister Olaus saktmodigt, — har förmodligen låtit mitt ringa anlete falla i glömska, men tjugu år göra också vårt öga dunklare.

Grefvinnan lyssnade med ett uttryck af den största öfverraskning. Oaktadt sin lågmäldhet tycktes rösten väcka hos henne de obehagligaste känslor. Hon skyndade ned ur fönstersmygen och fäste en mönstrande blick på talarens torra, skrynkliga anlete.

— Det var länge sedan vi sist sågo hvarandra, Ers ärevördighet, — sade hon stelt, — ja, må hända allt för länge sedan, för att jag väl skulle minnas Er stämma.

— Och dock lär Ert samvete, ädla dam, i sjelfva verket aldrig kunna glömma den!

— Hafven I kommit hit, magister Olaus, för att förebrå mig något af det som händt, så bören I icke glömma, att jag förr en gång låtit föra en prest från min klädningsfåll.

— I glömmen dervid, ädla dam, att den prest, som

nu står framför Er, icke är samme stackars yngling, som I dåraden med falska blickar och hycklade leenden, att han icke mera är det barn, som I sågen, när det tog sina första staplande fjät i en ondskefull och syndig verld, utan snarare en gubbe, hvilken är redo att blicka ut öfver ett evigt blifvande...

— Vår Herre skall en gång döma mellan oss, mäster Olaus — sade grefvinnan stolt. — I borden dock minna på, att jag var ung, då vi sist talades vid, och att fattig djekne icke bort blicka upp till adlig jungfru.

— Fattig djekne? — upprepade magister Olaus och hans röst darrade. — Var det då kan hända ett orent hjerta, som talade till den högborna jungfrun, eller var det okyskt tal, som fångade henne i förförelsens garn och kom henne att smyga sig ned ur de mörka, guldskinnsklädda salarne ut bland grönskande ängar, bland solsken och fågelsång, eller var det något annat denne djekne kräfde, än det hon gerna gaf?

— Mäster Olaus!

— Nej, för visso ej, Aurore Dohna. Ransaken blott Ert hjerta!...Hm! Det var en lugn, fridfull sommarqväll. Månen stod full öfver skogen och glänste i de näckrosfylda dammarne. Under en hög alm lutade sig tvenne verldenes barn intill hvarandra och smektes länge i sinlig lusta. Då sade jungfrun: ”Aldrig vill jag med kärlek i hjertat se på månen mer, om jag sviker dig, som är min käraste skatt på jorden”. Ja... kan hända sade hon äfven mer än så. Men då prasslade det till i buskarne. De båda barnen sprungo förskräckte upp, likt rådjuren för jägaren. Det var mörka, stränga anleten, som trädde fram mot dem ur löfverket. Djeknen vardt öfvermannad... slagen till marken, ja, pi-

skad som en hund — och den högborna jungfrun skrattade åt hans plåga. — Han hade förledt henne sade hon, med trolldom och rusande drycker. — Tron I väl att jag skulle glömma huru denna dam jagade någon bort från sin klädningsfåll?

— Hvad viljen I med dessa förebrålser, magister Olaus? — frågade grefvinnan oroligt, när han slutat. — Hvad som händt mellan oss för tjugu år sedan torde icke vara skäl att nu bringa på tal. Må hända kunde äfven jag då hafva skäl att göra Er motsvarande frågor, om jag funne det anstå mig.

— Ej kommer jag för att kräfva Er på hvad I lofvat, — sade magister Olaus leende. — Ynglingakänslor trifvas icke väl med hvitt hår.

— I sådant fall kunnen I vända Er till min huskaplan. Han skall få tillsägelse att genast infinna sig hos Er.

Hon vände honom ryggen och gick bort till fönstret, der hon satte sig.

— Hör då först Aurore Dohna hvad jag har att säga, — återtog magister Olaus, höjande rösten. — Det är i den hämnande Gudens namn, jag kommer, i hans namn, som straffar allt intill tredje och fjerde led, och sannerligen säger jag dig derför, att din frukt skall förgöras och all din säd, och du skall intet glädja dig mer bland årsens dagar. Ensam skall du tvina bort om natten och din suckan skall varda daglig spis och dino tårar din dryck, ty det du räddes är kommet öfver dig och det du fruktade hafver råkat dig!

— Och för hvilken synd är han då mig skyldig straffet? — Grefvinnans röst lät osäker.

— För hvilken synd, frågar du? Menar du att Gud dömer orätt eller att den allsmäktige vrider rätten. Ser jag icke klart hur dina läppar skälfva, som for-

dom, då du hviskade falska kärleksord i mitt öra, ser jag icke hur din blick vissnar bort, som då du förnekade din kärlek till honom, som sedan gick ut i främmande land?

Det lyste till i grefvinnans ögon vid dessa ord. En våldsam suck pressade sig fram ur hennes bröst och hon tog häftigt några steg mot honom, samt fattade hans arm.

— Nämn icke hans namn, mäster Olans, — ropade hon — eller vid den helige Guden frukta min hämd!

— Sten Bjelkes namn var Er icke alltid förr så kärt!

Grefvinnan fäste på honom en lång, forskande blick innan hon svarade.

— Om jag hade en mans styrka, — sade hon och knöt handen mot honom, — skulle jag qväfva dig till stoft, så hal du är, ja, jag skulle pressa dig till vatten! — Du vågar nämna för mig detta namn, du vågar, eländige tiggarprest, rifva i min själs djupaste sår! — Hennes läppar skälfde vid hvarje ord. — Minnes du då icke hur denna qvinna älskade, minnes du då icke all den lögn du utspred, för att få honom misstrogen och slutligen trolös, minnes du icke, hur den stackars förkrossade qvinnan, som han för ditt leda tal ej ville äkta, stapplade inför dig en qväll, blek och förtärd af ånger och fruktan — hur hon bad och bönföll, bad dig på sina knän, för Jesu heliga namns skull, om förlåtelse och hjelp. — Men svartsjukan kokade i dig. Som en djefvul stötte du henne utan misskund ut i mörka natten?

— Det var en skökas bön!...

— Mäster Olaus!...

Hon ryckte honom våldsamt i armen, som ville hon rifva honom i stycken. Hela hennes kropp skälfde af rörelse.

— Det var en skökas bön, — upprepade magister Olaus lugnt, i det han gjorde sig lös från henne, — och den bönen kom mig att glömma mycket... Sandkornen i timglaset kunna icke rinna hastigare för andre än hvad dessa tjugu år runnit för mig. Jag minnes full väl den qväll, hvarom du nu talar. Det var en dyster höstqväll. Jag kämpade med onda tankar, som jag aldrig kunde slita bort från min ungdoms fåfängliga drömmar. Då, bäst jag satt der, fick jag se den blomma, som döfvat mig med sin vällukt. Blek och vissnad låg hon för mina fötter. — Vilddjuren i öknen hade trampat på henne, liksom de en gång trampade på rosenbusken på berget Libanon, hvilken bad om cederträdets kärlek — och med tålmodigt och ödmjukt hjerta tackade jag Herren, som visat mig hur nära jag varit att falla.

Magister Olaus höll upp ett ögonblick och betraktade forskande grefvinnans anlete. Hans ögon skimrade af underbar glans. Det tycktes nästan som de skulle velat tala ett annat språk än munnen.

— Aurora! — utbrast han plötsligt och lutade sig fram, liksom ärnade han fatta hennes hand.

Hon drog sig häftigt till baka.

— Hvad viljen I mig, mäster Olaus? Gå! lemna mig, eller jag kallar mitt folk!

— Hvad viljen I mig? upprepade han och hans röst skälfde. — Vet då att jag hatar dig, som så ödmjukat mig, som kommit mig, att liksom Baals dyrkare, slicka den jord, som du trampat. Nej må du lida det straff, som dig är fullkomnadt, eller har du glömt, hvad du bad mig om den qvällen... Har du glömt hvad då qvalde din själ?

Hon stirrade på honom ett ögonblick. En plötslig ingifvelse tycktes få makt med hennes tankar.

— Säg hvar är hon, hvar är mitt barn? — skrek

hon och skyndade ånyo mot honom. — Mäster Olaus, för mig genast till henne.

— Om jag kunde det, skullen I ej följa mig.

— Jo, jo! På mina knän ber jag Er, mäster Olaus!

— Du har då icke nyligen sett henne.

— Nej, icke på aderton år; ack jag skall evigt tacka Er, bedja för Er, om I fören mig dit.

Han tog ett steg emot henne, men hejdade sig plötsligt och rättade ut sig till hela sin längd.

— Förrädiska hexa! — skrek han, och hans grå ögon glänste. — En gång sade du att jag förtrollat dig, och det var lögn, men en gång till skall du icke dåra mig... Vet att ditt oäkta foster är en trollpacka!

Han berättade nu Elsas historia, samt skälen för att hon skulle vara grefvinnans dotter. Åldern passade in. Mor Gretas förhållande inför rätten tydde på att hon icke kunde vara en riktig mor, ty en sådan hade troligen, oaktadt all sin Gudstro, ej kunnat tysta sina känslor ända derhän att hon skulle vitnat mot sitt eget barn.

Grefvinnan lyssnade med andlös spänning. Hvarje ord tycktes tränga till djupet af hennes själ. Hennes pupiller vidgade sig med feberaktig glans, hennes bröst häfde sig våldsamt.

— Hvilken djefvul, — utropade hon när han slutat, — blåste den lögnen i Er själ?

— Känner du denna? — fortfor han och höll upp det halfva dalerstycket.

Grefvinnans ansigte förvreds af fasa. Det var som hon plötsligt skulle hafva fått se en hemsk vålnad uppstiga mellan sig och talaren. Det var den kalla, jernhårda verkligheten, som i denna talismans skepnad

trädde fram i möjlighetens ställe och bröt med ens ned all förställningskonst.

— Jesus! ... hjelp! — ropade hon och signade ned på golfvet — —

När hon åter såg upp, var det mörkt omkring henne. Magister Olaus var borta.

I närheten af Clara kyrka låg ett envånings stenhus. Der bodde magister Ivar Leufstadius, kaplan i Clara och medlem af kommissorialrätten. Till honom styrde magister Olaus sina steg, när han lemnat tyske grefvens hus. Leufstadius var en gammal vän till honom och den ende, åt hvilken han brukade förtro sina lifsqval.

Sedan de båda vännerna helsat hvarandre, började magister Olaus efter vanligheten tala om trolleriväsendet, ömkande sig mycket öfver satans stora makt på sista tiden. Men han öfvergick snart till sig sjelf, beklagande sig mycket öfver de svåra anfäktelser, hvarför han tidt och ofta varit utsatt på sista tiden. Detta förundrade mycket hans vän, hvilken aldrig förr hört honom så misströsta i sitt kall, som uppmanade honom enträget att han skulle yppa sitt hjerta för honom. — Jag vet fullväl, — sade denne, — att ingen menniska kan bestå rättfärdig inför Gud. Täckes det honom att träta med en dödlig, så kan denne senare icke svara honom ett mot tusende, men en gudaktigs boning varder ändock beståndande om han ödmjukar sig i sitt hjerta.

Magister Olaus trodde så med, sade han, och han berättade huruledes han, bland andra svåra frestelser, förra natten fått besök af sin aflidna syster, som förtalt honom, att hennes yngsta flicka vore af satan snärjd till trollpacka. Systern hade bedt honom för Jesu skull om hans förbön. — Ingen utom du Olaus kan hjelpa henne — hade hon sagt. — Ingen kan

göra ett sådant kärleksverk. — Han hade nu grubblat mycket öfver, om det vore syndigt att bedja för henne eller om detta vore att gå mot Guds bud, ty han hade mycket älskat sin syster.

Magister Leufstadius höll före att det var synd. — Hvarken skyld eller oskyld får du undandraga Guds rättvisa vrede, sade han. — Det må endast komma af hans hand om någon skall frälsas.

Magister Olaus fann visserligen denna åsigt icke väl grundad i skriftens ord, och hans vän förvånades öfver den stora skicklighet, hvarmed han förfäktade sin åsigt. Slutligen måste han dock vidgå, att det kunde vara hans eget onda hjerta och sinne, som ville föra honom bort från det rätta. Han tackade derför magister Ivar, som hjelpt och stödt honom.

— Det bör ske Hans vilje allena — sade han, med ett egendomligt tonfall i rösten — och vi måge se till att vi i all tid uppfylla rättfärdigheten!

Med dessa ord tog han farväl, synbarligen mera till freds i sitt sinne nu, än han var då han kom.

XIX.

Bertil hofmästare var nära att få ett giktanfall i förskräckelsen, då grefvinnan följande morgon frågade honom, i en ton som icke medgaf någon invändning, om grefven, hennes man, var på sina rum. Hon ville i sådant fall genast besöka honom.

Han svarade efter flere stamningar och harklingar, att det visserligen var så att hans nåd, grefven, var på sina rum, äfvenså att han troligen skulle med stor re-

verens mottaga hennes nåds besök, men det var ännu så tidigt på dagen, att det icke vore rådligt att utan förberedelse störa hans nåd i hans vigtiga förrättningar...

Längre hann han ej. Med en föraktfull blick vände grefvinnan honom ryggen och insteg oanmäld i sin mans våning.

Vid hennes inträde satt grefven längst bort i rummet, hopkrupen mellan en egendomlig samling af betseltyg, falkbjellror, spruckna muggar och ölkrus af olika storlek och skepnad. Han var sysselsatt med att uppfostra sin älskling, en gulhvit, långhårig rapphönshund, och lektionen för dagen tycktes omfatta försoningsläran, som meddelades praktiskt. Vid samma rosenkrans, som plågade den stackars "Belona", hängde nämligen en annan, något mindre, och i denna var en stor gråbrun katt fastkopplad, hvilken, med ögon, lysande af ilska, fräste åt sitt påtvingade sällskap. Belona återigen, skälfvande af rädsla för hvarje ny ryckning i rosenkransen, tycktes endast hafva en önskan i lifvet, att krypande nå sin grymme herre, för att som en nåd få slicka hans hand.

Hon hade dock tur i dag, ty lektionen var nyss började, då grefvinnan steg in, och vid hennes åsyn släppte grefven genast snöret, med hvilket han höll fast sina lärjungar, låtande dem bäst de kunde förlika sig med hvarandra.

— Hvad viljen I mig? — frågade han med synbar öfverraskning. — I gå'n förmodligen i sömnen, verte et bleu, ty detta är mitt gemak!

— Melchior! — utropade hon och närmade sig honom. — Förlåtelse och glömska!

— Hvad knäfveln ha'n I då gjort? — utbrast han och skrattade. — Stulit i kyrkan?... druckit ur prestens nattvardsvin?... eller må hända kastat syndiga blickar

på unge klockaren?... Men sådant lappri kommer mig intet vid, blott I ej fören Edre käre hit i mina rum.

— Kom ihåg, Melchior, att det är jag, som tager första steget.

— Nå, för alle djeflar, hvad är det då I viljen säga? — skrek han och stampade i golfvet med sina tunga ryttarstöflor, så att fönsterrutorna skallrade.

— Hör mig med lugn! Under många år ha vi lefvat skilde från hvarandre, nästan såsom tvänne oskylde. Men du har stått för min själ som en grym, obarmhertig tyrann, hvars högsta behof det varit, att gjuta smärta i min sparsamme glädje. — Jag har icke heller sparat mina böner till den högste, att han måtte hämnas på dig för all hjertlöshet...

Hon var djupt upprörd. Hennes läppar darrade och hon tycktes hafva svårt att fortsätta. — Han kastade en skygg blick på henne medan hans ansigte vexlade färg gång på gång.

— I stället finner jag, — återtog hon, — att jag varit bedragen. Jag ensam har varit skuld till min smärta. Derför, Melchior, ber jag dig nu om förlåtelse. Jag kan aldrig försona hvad jag brutit, men du kan stilla min sorg, om du säger att du förlåter mig mina misstankar.

— Sapperment, min grefvinna! — utbrast grefven, hvilken småningom återfått sin gäckande min. — Om jag förstår det minsta... eller tron I då inte längre att jag är en mördare?

— En mördare?... Du vet då äfven detta?... Hon betraktade honom full af häpnad.

Han skrattade ironiskt och blundade med ena ögat.

— Halte Bertil har då icke omtalat för Er att jag mördat Ert barn?

— Halte Bertil? Låt kalla hit honom att han genast må ansvara för sina ord.

— Inte här!... Parbleu, om här är någon kommissorialrätt... Kan hända jag minnes orätt, kan hända var det någon annan! För knäfveln om jag lagt alla dessa historier så noga på sinnet. Om I frågat mig derom skulle jag för aderton år se'n kunnat säga Er, att det barn, som I dolden för mig, drunknade samma qväll, som I bedrogen mig för Sten Bjelke, Er forne älskare.

— Åter... en... lögn!

— Min grefvinna! — Han närmade sig på en armslängds afstånd. Hans läppar skälfde af vrede och han syntes färdig att i nästa ögonblick höja piskan mot hennes anlete.

— Det var Sten Bjelke som öfvergaf mig, icke jag honom, — svarade grefvinnan med stadig röst. — Man sade honom ondt om mig och han trodde det. Efter mitt giftermål har jag icke sett honom. Men äfven mitt stackars barn försvann. Jag trodde att det var min far som dolde det, på det att man ej skulle få kännedom om det förhållande, hvari Bjelke och jag stått till hvarandra. Men då kom en dag en ond ande och blåste i min själ, att det var I, som röfvat bort min skatt, och i många år har jag närt denne tanke, med allt det hat, mitt hjerta kunnat föda. Då fick jag i går afton höra, att det jag sörjer ännu lefver, att du är oskyldig... och jag kan derför bedja dig, upptag detta barn i vårt hem!

Medan hon talat, hade grefven gått fram och åter öfver golfvet, smällande med piskan. När hon slutade, brast han ut i ett cyniskt gapskratt.

— Sapperment! — skrek han. — Jag skall säga till åt Bertil, att han ger den lilla kostpengar. Det samma som skrifvarens Anna får... för resten mån I kälas med henne, hur I behagen, det tager jag mig icke vid.

— Endast din personliga mellankomst kan rädda henne. Hon är fängslad.

— Sapristi! —, han hånlog ånyo. — Man skall få se att hon är en trollpacka? Snart fins ingen flicka i residenset, som ej är behäftad med trolldom.

— Det var hon, som fängslades, I torden minnas det, för några veckor sedan, här utan för vår port!

— Här utanför porten! — upprepade grefven, och stirrade förskräckt på henne. — Det skulle då vara Elsa Larsdotter... Guds död!

Han upphörde med ens att skratta.

— Viljen I hjelpa mig eller icke? — frågade grefvinnan stolt.

Han teg en stund. Derefter vände han henne ryggen och hvisslade åt sin hund, hvilken, skälfvande i alla leder, smög sig fram utefter väggen.

Grefvinnan såg en stund föraktfull på honom och lemnade derefter rummet. Stoltheten hade hos henne segrat öfver moderskärleken.

Det dröjde en stund innan grefven åter började sin lektion. Men han var nu mer icke samme nitiske lärare, som han varit före grefvinnans besök. Gång på gång rusade han upp och gick häftigt några hvarf på golfvet. Plötsligt skyndade han till dörren och ropade utåt, så att det gaf eko i korridoren:

— Bertil, hvar djefvulen håller du hus, du halte lymmel?

Några minuter senare stod Bertil, ödmjukt bugande på tröskeln. Han fann sin herre i största raseri. Under de värsta svordomar slog han med piskan efter sina stackars lärjungar, hvilka tjutande af smärta kröpo utefter väggarne.

Plötsligt stannade han, och stirrade förvånad på Bertil.

— Du har något att säga mig? — frågade han.

— Ers nåd ropade mig, sa' Mats Skrifvare.

— Ja det var sant!

Han gick honom på ett steg nära och såg honom skarpt i ögonen.

— Hon säger, att Elsa Larsdotter är hennes dotter?

Bertil vardt blek i ansigtet. Han hade svårt att dölja sin öfverraskning.

— Guds död om du tiger karl! — skrek grefven och stampade i golfvet, så att de långa sporrarne klirrade. — Du ser att jag svettas blod och vatten, och ändock svarar du mig ingenting.

— Ers nåd vet bäst, om Ers nåde haft skäl att misstro mig, — svarade Bertil undvikande.

— Misstro dig? För böfveln! Icke hit tills, men, — han närmade sig och lade sin hand förtroligt på hofmästarens axel. — Är du fullt säker på, att hon drunknade? Kan du svärja derpå?... Kan du det vid din egen salighet... Vid Guds blod och lungor?

— Som en sten plumsade hon ned ur båten, Ers nåde... Det vill jag svärja på vid allt hvad heligt är ... Har hon sedan kommit upp, är det, Gud hjelpe mig, med trolleri... Men det var så sant, Ers nåd, — återtog han, då grefvens ansigte ljusnade vid denna försäkran, — magister Olaus var här i går med hennes födelsemärke, kan hända tog hennes nåd det för godt.

— Måtte djefvulen strypa den skälmen om han det gjorde?

— Såg det sjelf, Ers nåd, bakom dörren, der jag stod, ja, så visst som jag står här. Hur han fått det, kan ingen veta, men med trolleri har det nog varit, ty hvad han sade om flickan, liknade bra mycket sanning.

— Guds död karl, om du narrar mig.

Bertil plirade på ett egendomligt sätt med sitt friska öga, när han hviskade:

— Hvad gör det i allt fall, Ers nåd? Eld tar må hända bättre än vatten. I nästa vecka skall hon brännas!

— Hon skall så för böfveln heller! — utbrast grefven häftigt.

— Men Ers nåd...!

— Tyst karl! Sapperment...

Grefven stod en stund försjunken i tankar. Ett sällsamt leende spred sig kring munnen. Han tillslöt ögonen och smackade med läpparne.

— Hvilka ögon, Bertil!... Svarta och eldiga som en sydländskas! De fördömde svartrockarne, som störa all vår glädje här på jorden... Om hon bara inte tappat ringen, det lilla trollet!... Och läppar röda som körsbär! — Bertil, du måste laga att vi ännu en gång få henne fast...

— Men Ers nåd, om det vore sant, hvad magister Olaus sade i går?

— Du menar att det vore förbjudna led?

— Åh, inte just det!...

— Tala då ur skägget karl och hicka inte som en strypt falk!

— Tänkte blott, Ers nåd, att det har händt förr att den som drunknat gått igen, och då har det betydt allt annat än godt.

— Derför skall *du* rädda henne! Tänk karl, du qvittar då din räkning? En är dränkt, en annan friad från att brännas, det blir ju rätt liqvid...

Grefven gjorde här ett uppehåll och återtog derefter:

— Du känner ju långe Sparren vid gardet?

— Ja, Ers nåd!

— Håll skarp vakt på honom! Han vill slåss med

mig, och har flere med sig, men jag har icke lust, att stickas ned som en kalf.

— Förlåt, Ers nåd... Jag är gammal nu... jag skulle endast bringa skam och nesa öfver Ers nådes hus.

— Gå då för djefvulen i våld, du bönhase! — skrek grefven vred och slungade sin dolk efter honom som sjungande satte sig fast i en golftilja.

Bertil lät icke säga sig detta två gånger. I nästa ögonblick stod han vid dörren och fattade i låset. Men grefven upphann honom här.

— Tiga kan du väl, tiga som fisken! — hviskade han och grep honom hårdt i halskragen, — eller vid påfvens tarmar, skall jag icke tvinna dig så tunn som detta snöre.

Bertil bugade sig tyst, utan att svara och skyndade att tillsluta dörren efter sig.

I korridoren utanför hörde han hur grefven lockade på sina älsklingar. Strax derefter genljödo hvalfven af piskmällar och klagoskri. — Lektionen hade åter tagit sin början.

XX.

Det var redan sent på qvällen, när grefven stannade utan för mäster Hvittlocks port.

Men det lyste ännu i fönsterna, och grefven bultade derför på utan tvekan. Det skulle också varit högst ovanligt om mäster Hvittlock varit qvällsömnig en sådan dag, då han haft att fägna sig åt ett fullt halfankare godt spanskt vin, som några förnäme renlärige

gifvit honom för den trägna tjenst, han haft under sista tiden.

— Det är en alldeles för stor ära för mig, — — stammade mäster Hvittlock, raglande till baka inåt rummet, då han i den inträdande igenkände grefvens person. — Hör du qvinna, en alldeles för stor ära för oss, säger jag!

De sista orden gälde en medelålders qvinna, med hvassa, motbjudande anletsdrag, hvilken emellertid tagit grefven i noggrannt skärskådande.

— Det är längesedan du såg mig, mäster! — sade grefven, i det han satte sig; — men ännu har du väl icke glömt de blanka dalerstyckena, som jag sist gaf dig i hufvan?

— Skulle väl inte lefva om jag gjorde det, Ers nåde!

— Kan hända vill jag nu lägga flere dertill!

— Månntro jag skall stå på hufvudet på Riddarholmstornet eller rulla klot ner för Skinnarviksbergen eller rida grensle på justitiesvärdet.

— Åh hå, för böfveln, så farligt är det väl ej heller. — Men saken tål endast vid fyra ögon. — Du förstår mig?

— Och här äro, Gud fördubble mig, en, två... sex. — Ut käring, ut med dig i rödaste rappet, — skrek mäster Hvittlock till sin äkta hälft, hvilken nyfiken att höra, hvad en sådan förnäm kavaljer kunde vilja så sent, hade trängt sig alldeles inpå dem. — Borde du inte förstå det af dig sjelf, kan tänka, att hans nåd blir stucken af din fula spetsnos!

— Nå nå, icke så häftigt mäster Hvittlock, — inföll grefven, medlande, då han af den äkta hälftens vreda min och blixtrande ögon kunde förstå, att ovädret icke var långt borta. — Din hustru är ju en är-

bar matrona, och vore saken endast min hemlighet, skulle hon lika väl som du få veta allt samman.

Gud signe Ers nåd för det ordet, — sade qvinnan ödmjukt nigande, — och får jag gifva Ers nåd ett råd till baka — hon såg härvid, allt annat än mild, på sin man — så säg inte den der pratmakaren för mycket, ty ingen mun ligger närmare örat än hans, nej icke ens på den värste kröningsblåsare. Det som är fint rinner ut och det som är groft stannar qvar.

— Ut med dig — förbannade hexa! — skrek mäster Hvittlock ursinnig — eller skall djefvulen...

De sista orden dogo bort i ett oredigt mummel, ty Sara hade redan vid de första orden slagit igen dörren bakom sig.

— Hon har blifvit så mungipig på sista tiden, ska' Ers nåd tro — sade mäster Hvittlock och sköt fram bänken till bordet. — Men håller man bara stramt i tömmarne, går nog lasset skäligen jemt, om än hjulen en och annan gång falla ur spåren.

— Jo jo, gamle Hvittlock, — svarade grefven skrattande, — sade jag dig icke att ung hustru är gammal mans död!... Men nu var det om mina falkar, jag ville tala och icke om din hustru. — Kan du skaffa mig några stycken sådane bestar, men icke af de öländske?

— Slikt handtverk har jag glömt Ers nåd! — stammade mäster Hvittlock förvånad. — Dertill är Greger Matsson midt emot mycket bättre, fast han kanske inte är uppe så här dags!

— Nå det blir min affär om du handlar dålig vara, förstås, men i de gamla bygderna der ned åt Skåne, der jag alltid köpte mina föl förr i tiden, när jag rustade under fanan, bör du än i dag vara som barn i huset.

— Förstås Ers nåd, nog borde de väl kännas vid mig, kan tänka, — sade mäster Hvittlock och vred sjelf-

belåtet sina yfviga knäfvelbårar. — Hur månge skulle då Ers nåd behöfva och när skulle de vara här?

— Tolf är i minsta laget.

— Hela dussinet? — ropade mäster Hvittlock, och spärrade upp sina rödsprängda ögon. — Tolf jagtfalkar! I Herrens namn, de kunna då inte fås på nära håll!

— Du får fri täring och särskild handpenning för hvarje! Men jag har brådt om, — tillade grefven och reste sig. — Jag ville gerna att du gåfve dig i väg redan i morgon afton — senast på lördags morgon.

Mäster Hvittlock skrufvade fingrarna åter och fram genom knäfvelbårarne och vindade alldeles förskräckligt med ögonen. Derpå såg han sig försigtigt omkring, för att öfvertyga sig om att hans hustru icke var i närheten.

— Se, det är så Ers nåd, hviskade han — att om lördag skall det bli exekution utaf.

— Potz Donner Teufel! Hvad bryr jag mig om din exekution, — sade grefven uppbrusande och slog handen i bordet. — Säger du ja och amen karl, eller skall jag gå till någon annan?

— Det är vackra jäntan här midt öfver, som Ers nåd nog mins, — återtog mäster Hvittlock med ett illparigt grin. — Och presterna få ingen ro, så länge hon är ofvan jord.

Grefven såg honom stint i ögat.

— Hundra goda dalrar, man, — utropade han — om du lagar att den saken icke blir af!

— Hm, hundra daler!... Nog godt att ha i byxsäcken, men embetets förlust bör ock något gälla...

— Nå godt! — två hundra, tre hundra, fyra hundra ger jag dig, men då skall du föra henne hem till mig, förstår du, i min malmgård.

— Låt gå då för femhundra, hälften före och hälften efter — men falkarne?

— Om du narrar mig, — sade grefven utan att fästa sig vid hans oförskämda skratt, — ska' jag låta dig springa gatlopp mellan mina hundar. — Se här emellertid till handpenning!

Han kastade några guldmynt på bordet och reste sig upp.

— Var lugn Ers nåd! Justitiesvärdet är icke i riktigt lag, ska' jag säga. — Studenten här om dagen var något styf och kantig af sig och det fick ett stort hack på väl en tum i eggen. — Nu bor der borta på norra malmen Johan Skärslipare och det är en rapp karl, ty hans slipsten gör icke mer än två hvarf om året, ett om jul och ett om pingst. Men då hinner han slipa sin byxknif så hvass, att han kan skafva de största bitarne ur helgdagsmaten för grannarne... Han ska' nu få börja att slipa svärdet i morgon. Och om höga magistraten sen brummar, ser hans nåde, så är felet hans, ty inte kan man nyttja en vanlig yxa heller. —

Grefven gillade detta förslag. Han brydde sig dock icke om, sade han, hur mäster Hvittlock stälde med saken, blott det gick som han önskade, och detta lofvades å den andra sidan med hand och mun under otaliga bugningar.

När grefven lemnade Hvittlocks stuga, för att vända hemåt, var det nära midnatt. Malmarne voro denna tiden på dygnet allt annat än säkre, och utan fackla hade man till och med svårt att hitta vägen mellan de vattenfylda groparna och de många högar af afskräde, som under dagen utkastats från husen på sidorna.

Grefven hade icke gått många steg, då ett starkt fackelsken syntes från en af sidogatorna. Strax derpå

framkom om hörnet en sällsam trupp, med rykande facklor och dragna värjor. De senare slogos oupphörligt mot stenar och husväggar, under rop och skrål.

I spetsen för truppen gick en trasig spelman, hvilken af alla krafter gned på strängarne af en sprucken fiol.

Grefven påskyndade sina steg, för att komma förbi hörnet, men då kom en likadan trupp tågande från andra sidan, rätt emot honom. Det handlade förmodligen om någon allvarligare excess, de två partierna emellan. Grefven tycktes åt minstone antaga detta, ty, i stället för att fortsätta sin väg, smög han sig så nära som möjligt intill husväggen, förmodligen i hopp att icke varda uppmärksammad. Men knapt hade den sist nämnde truppen kommit fram på halft pistolhåll från honom förr än en medelålders, reslig man, som gick bredvid spelmannen, ropade åt honom.

— Monsieur! Vi hafva helt visst något obytt!

— Helt visst, mon cher! — svarade grefven kallt, då han i den talande igenkände sin värste vedersakare, långe Sparren vid gardet. — Också jag har den käppen hemma som är gjord för Er rygg.

— Om förlof, min herre, men denna värja är på närmare håll, och den längtar efter värdigare föremål. Min lösen är, — tillade han och saluterade artigt med värjan, — Er dödsgång!

— Och min är, — sade grefven, ursinnig, — åt helvetet med Er och hela Er afföda! Gemen skam öfver Er döda kropp!

— Den skammen skall gå igen öfver Er — svarade den andre med ett hånskratt — Era fränder skola sjelfve varda vitnen dertill — fege förförare!

De intogo skyndsamt ställning, medan de båda följena slogo ring om dem.

Grefven var, trogen sitt hetsiga lynne, ifrig att komma sin motståndare in på lifvet. Men denne förstod att på utmärkt sätt försvara sig och i hvarje ögonblick tycktes han på väg att ränna värjan genom sin hetsige motståndares underlif.

Men nu hördes plötsligt ljud af taktmessiga steg nedan för backen. De både stridande sänkte sina vapen. En patrull så sent och på denna trakt var någonting högst ovanligt.

Grefven saluterade sin motståndare och ville fortsätta sin vandring, då de kringstående plötsligt, som på ett gifvet tecken, sänkte facklorna mot jorden. Några ögonblick och det vardt kolmörkt och tyst. —

När patrullen en stund senare framkom, kunde han af de kringkastade facklorna och den upptrampade vägen se, att en strid nyss förut egt rum. Knektarne spridde sig derför åt alla håll och började leta utmed dikeskanten, lysande omkring sig med facklorna, för att efterse om något vapen eller något annat lemnats qvar, som det kunde vara skäl att taga vara på. Det dröjde icke länge förr än de upptäckte grefven, liggande på rygg, med hufvudet nedan för vägkanten. Knekten, som stod närmast, sökte resa honom upp. Hans anlete var blekt. Genom det hvita spetskråset framsipprade blodet ymnigt. De rosslande andetagen och ryckningarna kring munnen gåfvo likväl till känna, att lifvet ännu icke flytt helt och hållet. Men knekten ansåg troligen, då hans försök att få honom att stå misslyckades, att föga hopp fanns om dess återvändande. Han släppte honom derför handlöst till baka i diket och sade, vänd till de andre:

— Den der kan ligga tryggt tills i morgon, utan att någon stjäl bort honom.

Derpå stack han grefvens värja i sitt bälte.

Under skratt och glam marscherade patrullen vidare.

XXI.

Följande dag var mönstring med borgerskapet på Barnhusgården. Denna aflopp icke utan mycket stoj och långa deliberationer, tack vare den hetsige mäster Jonas Värme.

Orsaken var följande. Sagde skråhöfvidsman hade nämligen några qvällar förut anfört en patrull af borgarvakten. I den patrullen voro äfven Olof Abrahamsson, stockmakaren, Olof Fibiger, bagaren, Magnus Grå, karduansmakaren, jemte flere mindre betydande. Det var redan nedmörkt då de lemnade Söderport och mäster Fibiger föreslog derför facklor. Men, som ofta händer när rådet kommer från en underordnad, lemnades det utan afseende.

Visserligen tyckte Jonas Värme att han var mager och tunn som ett gorån, då Fibiger deremot var däst och uppblåst som en skånsk smörlimpa, men hvad kuraget vidkom ville han icke byta. Mången grofväxt gesäll hade fått plikta för sin ringaktning rörande hans armstyrka, och äfven om spökena voro af kött och blod, tyckte han, behöfde han icke låta lysa för sig som giftaslystna baljäntor.

Alltjemt ordväxlande härom, hade de kommit ett stycke uppför Hornsgatan, då de plötsligt fingo höra gälla rop om hjelp. Mäster Fibiger ville nu skynda ner åt berget, för att efterse, hvad å färde var, men

som vanligt, då han ville något, ville Jonas Värme motsatsen, ty han tyckte, att ropet kom från andra sidan sjön. Inne i staden var det ofta excess, och dit in kunde de icke löpa. I stället för att, likmätigt sin pligt och i öfverensstämmelse med konungens stadga och plakat, skynda efter våldsverkarne, föreslog han derför att de skulle helsa på gamle Tunnman, krögaren på "Gyllene Råttan". Som Jonas Värme hade makten, följdes de också dit. Der spenderade han sedan mycket på spanskt och pipor, allt under sitt vanliga skämt öfver mäster Fibigers frodiga hull.

Nu begaf det sig emellertid icke bättre, än att den, som skrikit varit en af enkegrefvinnan De la Gardies frälsebönder, och att de som fått honom att skrika, varit tre anständige värfvare under öfversten Lichtons regemente. Under förevändning att vilja spela "putte" med honom, hade de lockat honom bort till Skinnarviksbergen och der tagit från honom både pengar och kläder, samt dess utom några bref från grefvinnan, hvilka denna höga dam ogerna ville mista.

När gerningsmännen sedermera aktionerades för rätten, hade äfven Jonas Värme måst inställa sig, hvilket åter haft till följd, "att en nästan fullständig rebellion och galenskap varit nära att få makt med hela det vällofliga borgerskapet."

Under mönstringarna denna tid brukades nämligen att öfverståthållaren "ädel och välboren" befordrade eller degraderade inom borgarvakten efter förtjenst och skicklighet samt skråens betydenhet. Nu hade Jonas Värme i flere år sträfvat efter att från simpel rotemästare, som han var, klifva ett steg högre upp till så kallad "Gefreiter". Många tunnor öl hade han för den sakens skull spenderat och många dubbla par hjortskinnshandskar hade han skaffat nye egare. Men tack

vare hans misstänkta uppförande mot Liehtons värfvare, vardt nu på sjelfve mönstringsdagen hans gamle fiende, mäster Fibiger i stället utsedd till Gefreiter. I Värmes ögon gälde skymfen hela skrået, och hur han pratade härom med sina vänner, fick han dem slutligen att nedlägga vapen, så att, då kompaniet skulle marchera till mönsterbordet, endast fem man utom Fibiger kommo fram. — "Men då röt, — för att nytja Magnus Grås' ord, — Hans Excellens, den nådige grefven och öfverståthållaren, i egen hög person helt anskrämmeligt till borgarne, att de voro pultroner och bönhasar allihop. Jonas Värme — svängde visserligen och cirkulerade vidt och bredt häremot, och sade bland annat till hans höggrefliga nåde, att om det bland spetsmakareembetet fans en och annan skälm och bedragare, voro bagarene icke annat allihop än skälmar och pultroner, som i alle sine da'r borde rida galopp på trähästen för sina falska vigters skull. Men nu vardt den höge herren ännu vredare, förstås, derför att Jonas Värme vågade tala honom till oåtspord, och till sist så förtörnad, att han genast degraderade honom till simpel knekt. Han hade nog, Gud bättre, satt honom ned i sjelfve tjufkällaren, om inte mäster Fibiger sjelf gått i kaution och borgen för, att han ej skulle rymma. —"

Några timmar efter detta uppträde suto de gamle vännerne och drucko försoningsskålen i det låga, af gräslök, kumminost och utspildt öl doftande källarrummet på "Tre tunnor" vid Drottninggatan, afvaktande timmen, då de skulle utgå på patrull. Humöret var, af lätt förklarliga skäl, å ömse sidor mer än vanligt retligt och då mäster Fibiger till sluts råkade tala om de gamla goda tiderna, kom Jonas Värme strax i så-

dant raseri, att ett halft dussin ölmuggar i ett ryck försvann från bordskanten.

— Nehej, bror! — skrek han, i det han vägde mot det rankiga bordet, så att det utslagna ölet rann ned på golfvet mellan hans ben. — Nehej, säger jag, tacka vet jag i salig kungens tid... tacka vet jag då, för det var hufvud det!

— Hvad har väl kungen och kronan att skaffa med käre brors otur i dag? — frågade mäster Fibiger med illparigt småleende. — Inte ett fnatt en gång! Men akta dig vackert, ty håller du på än längre, blir du kanske snart så stark, att hvarken krus eller muggar hålla.

— Kommer inte bror i håg, — inföll nu Magnus Grå, — att hans högvälborenhet talade om, att du skräflar både om flamske hundar, jutehjertan och annat slikt, som är farligt att föra på tungan i dessa tider?

— Ser nog, hvart I syften, — svarade Jonas Värme med en min af sårad värdighet. — Men du kan spara ditt grin till gillet, vän Fibiger, så får du bättre tur hos Sockermaja, hvasa?

— Håll tyst med slikt, — skrek mäster Fibiger, nu i sin ordning krossande några krus, — ty om du än skulle kroma dig värre än hoffröken, som åkte på drottningens släp, ska' jag vrida nacken af dig!

— Nå nå, käre bror — skrek Jonas Värme, en smula häpen. — När man är ute om nätterna och slår sönder gatstenarne med värjan och ställer till excess med spelare och musikanter...

— Tyst, säger jag, — skrek Fibiger, allt ursinnigare, — eller krossar jag din syndiga skalle med detta ölkrus!

— Mäster Värme var vid detta tillrop icke heller sen att väpna sig, och de gamle gode vännerne hade

helt säkert inom kort ansträngt alla sina krafter, för att tillfoga hvarandre så mycken skada som möjligt, om icke en ny man i det samma inträdt och sällat sig till laget. Det var den fruktade mäster Hvittlock, hvilken, enligt sitt löfte till Schlangenfeld, var på väg åt norr, för att låta slipa justitiesvärdet, för att derigenom skaffa sig en veckas frist med exekutionen.

— Nå, det var rart främmande, — skrålades mot honom. — Vacker förrättning om lördag, kan man se.

Han ombads att taga plats.

Mäster Hvittlock syntes emellertid till en början föga angelägen om att öka laget med sin person. En af hans drängar, sade han, hade dagen förut fått en liten beskedlig handskmakare att dricka med sig ur stora dryckeskannan på "Gyllene Råttan", och då detta, förstås, hade ansetts nedsättande för hela skrået, hade drängen af höga rätten dömts till dugtig bastonad. Nu tyckte han, att han i sin tur kunde visa sig rar.

Det torde likväl vara sällan, som en föresats hålles, när det vattnas i munnen för ölet, som skummar i fylda stop. Hur det var tyckte mäster Hvittlock snart att Fibiger lemnade en väl rymlig plats på bänkhörnet. Justitiesvärdet, som dinglade i en rem om halsen på honom, flyttades helt oförmärkt till en spik på väggen och snart frågade han icke efter, om det var öl eller mumma, som räcktes honom.

Samtidigt med mäster Hvittlock hade Anders Barberare inträdt i rummet och tagit plats för sig sjelf vid ett ledigt bord. Hans bleka ansigtsfärg och bandet kring pannan tydde på, att han ännu icke var fullkomligt återstäld från det sår, han fått af korpral Tistels bardisan, den qvällen, då Elsa fängslades.

Samtalet mellan borgarene, hvilket han till en bör-

jan icke tycktes fästa sig vid, vardt småningom allt högljuddare.

— Så mycket du vet, rödgöling, — skrek Fibiger, — att tar du den gången miste, råkar du mine näfvar! — Förstår du det?

— Och mine också! — skrek Jonas Värme, i högsta diskant.

— Nå, nå, go' vänner, — sade mäster Hvittlock undfallande, — skulle jag säga ut min innersta mening, ville jag helst slippa från det der lilla kräket, ty sällan, ska' jag säga, har jag haft en så'n räddhåga.

— Ser man på bara! — skrek Fibiger och torkade med rockärmen bort ölfradgan ur skägget, — har man icke der redan prof då satans spel. Få se om inte något sattyg sker, innan dygnet gått om.

— Alldeles som att hugga i blåner, — återtog mäster Hvittlock med ett hemlighetsfullt grin.

Han sänkte nu rösten och beskref, som det tycktes för Anders, någonting af synnerligt intresse.

— Alldeles som i blåner, — återtog han derpå högt. — Tacka vet jag Smeds-Karin. Det var ackurat det samma som att hugga i det här bordet, så bastant var det. Men nu ska' svärdet slipas om, sen I, och se'n tar det bättre.

Det skratt, som nu följde, bildade en sällsam motsats till den djupa förtviflan, som Anders erfor. Han hade hört tillräckligt mycket, för att förstå att samtalet rörde Elsa, och han ryste vid tanken på hennes öde. Han tyckte sig se henne framför sig, känna hennes hufvud i aningsfull längtan luta sig mot hans bröst.

Hennes ögon voro förtroendefullt fästa mot hans. Han mindes nu så väl en vacker sommardag, då de vandrat till samman utåt Liljeholmen. Vinden susade

öfver dem i trädkronorna, foglarne qvittrade och biet surrade vid dikeskanten.

— Jag skall vara dig så huld och god, — hviskade han i hennes öra, under det han ömt slöt henne till sig. — Alltid skall jag älska dig, våga det bästa för dig. Det är icke stundens hugskott, Elsa, det är en kärlek, mäktig till hvarje uppoffring!

Hon hade smugit sin kind in till hans. — Jag tror det nog, — hade hon sagt, — jag tror att du menar hvad du säger, och jag ville så gerna tro dig — men det är som vore jag rädd för dig... Om ett år få vi se!

Då hade han tryckt en kyss på hennes panna. Hela sin själ hade han önskat kunna lägga i den kyssen. — Sedan den dagen hade ett år gått till ände.

Han reste sig häftigt, liksom för att med ens befria sig från de tankar, som plågade honom. Guds död! Han vore frestad att med ett slag af sin hirschfångare döda den dräglande krämaren der borta, som talade om henne i en så gäckande ton.

Han vinkade skänkflickan till sig, betalade sitt ölstop och närmade sig dörren.

— Ers nåd glömmer sin penningpung! — ropade flickan efter honom med ett skälmskt småleende.

Han mottog mekaniskt sin röda skinnpung, kastade några småmynt på bordet samt gick utan att säga ett ord.

Hon såg helt förvånad efter honom.

— Nej, den var en härlig en ska' I tro, — ropade flickan skrattande åt mor Kerstin, som med de röde armarne i kors öfver bröstet tronade bakom skänkhyllan. — Han såg ut som han spelat "putte" med sjelfve den onde.

Tiden för patrulleringen var nu inne, och mäster Fibiger uppmanade derför sina yrkesbröder att ladda

pistolerna och pröfva kolfvarne på sina bardisaner, att det ej komme att hända dem det samma som det hände Erik Lejon, när han ville taga fast Jonas Dunderhake och endast fick halfva skaftet qvar af sin bardisan.

En stund derefter lemnade de "Tre tunnor", för att tillse ordningen i den sofvande staden.

Det var temligen mörkt, oaktadt månen stod högt, och det var derför icke underligt, att mäster Värme var mindre nöjd med att Fibiger valde, som han tyckte, den mörkaste vägen, för att komma till Ladugårdslandsbron.

— Akta dig magerman, — sade Fibiger skrattande, då han en stund åhört hans mummel. — Akta dig, säger jag, att icke trollpackorna rida i väg med dig!

— Lyd mitt råd, vän Fibiger, — svarade Värme allvarsamt, — och håll inne med slikt prat. Månen går nu i nedan, och det kan lätt gå oss, som det gick med Arboga-Lisa i förra veckan.

— Och hur gick det med henne? — frågade ett tiotal röster.

— Hur det gick med henne? Jo, det var inte bättre än att en vacker natt passade den onde på och brände bort både tunga och gom ur halsen på henne, för hennes onda tals skull.

— Vid Guds blod och lungor var det inte det jag sade, gossen min, — återtog Fibiger skrattande. — Den onde håller sig gerna till käringarna.

Det torde vara ovisst, hvarthän denna anspelning kunnat leda, om icke i det samma höga rop och skrik om hjelp nått deras öron. Ordvexlingen tystnade derför, och de påskyndade sina steg. När de veko om hörnet ned till bron, varseblefvo de tvänne besynnerliga skepnader, hvilka tycktes fäkta på lif och död med

hvarandre, medan ur portgångarne på sidorna det ena nyfikna hufvudet stack fram bredvid det andra.

— Nej, stanna här, go' vänner, för Guds skull, stanna här! — ropade Jonas Värme alldeles utom sig åt sina kamrater — se'n I då icke, att det lyser rödt om dem ... och se på den enes svärd, hur det blir längre och längre. Snart ska' I få se, att det når kyrktornet der borta.

Hans varningar hade emellertid ingen verkan. Med de nyfikna hufvudena följde nämligen säkre gestalter, med bloss och facklor, och snart voro de stridande omgifne af en talrik skara menniskor, hvilken kände sig föga böjd till mildhet mot desse vilde sällar, som störde nattron.

— Endast sjelfförsvar, endast sjelfförsvar, vän Fibiger — hördes den ene af slagskämparne ropa, då patrullen närmade sig. — Den här gynnar'n ville röfva svärdet från mig, kan tänka!

— Tyst då en gång, — förmanade Fibiger i myndig ton, i det han pustande banade sig väg genom hopen. — Men vid vår Herres död och pina, hvad ser jag? — utropade han förvånad, då han i fridstöraren igenkände sin nyss lemnade dryckeskamrat. — Är det I, vän Hvittlock, som ställen till sådan excess här midt i natten?

— Endast sjelfförsvar! — mumlade denne, sluddrande på målet — endast sjelfförsvar, har jag sagt.

— Sjelfförsvar eller inte, lären I få svårt att sjelfförsvara det inför höga rätten!

— Jaså I viljen också gå till aktion, — sade mäster Hvittlock trotsigt, — hören I då, här församlade, att Fibiger, bagaren, som I nog kännen för hans falska vigters skull, med våld vill taga från mig justitiesvärdet.

— Hvar står det skrifvet, — inföll Jonas Värme,

glad att ändtligen få hämd på sin rival, — att borgerskapets vakt ska' lägga hand på stadens embetsmän?

Fibiger kastade en föraktfull blick på talaren. — Hvar det står, vän Jonas? — sade han. — Jo det ska' jag säga dig och det genast. Det står så här i kungens nådiga plakat: Gripes och fasttages någon vid vakt, lös man eller mördare, eho det vara må, eller någor, den der börjat excess på öppen gata, tage man då äfven vapnen till sig.

— Ja lös man, vän Fibiger, eller mördare, — svarade Jonas Värme med ett illparigt grin, — men denne man är ju hvarken lös eller har mördat, ej heller har han öppnat någon excess, ty han säger ju, att det var den här gynnar'n som började.

Fibiger kliade sig bakom örat och såg helt betänksam ut öfver detta qvistiga fall. Han kunde icke neka till, att icke hans rival i viss mån hade rätt. Att hänföra justitiesvärdet till vanligt mordvapen kunde möjligen få allmänna opinionen emot sig. Men nu tog Jonas Värme åter till ordet och utbredde sig vidt och bredt om Fibigers pligt som ärlig borgersman, och detta var mer än Fibiger kunde tåla. Han befalde kort och godt sin trupp att genast ställa upp sig i rotar och led. Han brukade icke låta säga sig, skrek han, huru han skulle bära sig åt, och allra minst af Jonas Värme, hvilken han ju samma dag gått om i graderna. Icke heller var det tid till något gräl på öppen gata, tyckte han, ty detta var rättens sak, och icke heller skulle det nu gå så illa, som den dagen då holländske ministern lät vinet löpa, då ena hälften af vakten kom i slagsmål med den andra.

Han omgjordade sig derefter med justitiesvärdet och befalde sin trupp att sätta sig i marsch.

Anders Barberare — det var nämligen han som

öfverfallit den hedervärde mäster Hvittlock — gjorde intet försök till motstånd. Han fördes utan vidare tal till Smedjegårdshäktet. Mäster Hvittlock deremot fick, sedan han stält vederbörlig kaution för sig, gå hvart han ville.

Här efter var vakten slut för dagen. Mäster Fibiger bjöd sine underlydande, med undantag af Jonas Värme, — hvilken utan lof lemnat vakten, för att följa mäster Hvittlock — fri täring af spanskt och pipor, hvarefter de följde honom hem, en hvar bärande i sin tur det dyrbara bytet, för att slutligen under skratt och skrål upphänga det samma i höfvidsmannens bagarbod.

XXII.

Det var med allt annat än glada känslor, som Anders följande morgon vaknade på golfvet i sitt fängelse. Detta var ett rum af oregelbunden form. Genom en glugg vid taket silade sig dagsljuset sparsamt ned öfver de fuktiga väggarne och det med rutten halm öfverströdda golfvet.

Han sökte trefva sig fram till något som liknade en bänk, men han hade icke tagit många steg, då en brant afsats kom honom att snafva omkull. Då han reste sig upp, hörde han sig tillropas af en qvinlig stämma:

— Hvem är du, eländige träl, som stör en fattig qvinnas ro? Låt hennes själ fara i frid, om du icke vill att satan skall taga din.

— Är det du, Lisa? — frågade Anders förvånad,

då han i den hesa rösten tyckte sig igenkänna Fingerlisas stämma. — Jag är Anders Barberare och vill dig intet ondt.

Han hörde endast ett oredigt mummel, men såg strax derpå en qvinna, som han verkligen igenkände för att vara den han trodde, stiga upp ur halmen bredvid sig.

— Om du är Anders Barberare, — sade hon, — är väl vackra Elsa också med?

— Nej, Lisa, jag är ensam. — Men hvad gör du i detta näste? Har din far, den snålvargen, ledsnat på ditt fagra anlete eller trott, att du skulle äta upp allt hans öfverflöd?

Hon svarade ingenting.

— Är du ond på mig Anders? — frågade hon, efter att en stund hafva betraktat honom.

— Hvad som varit mellan oss är bäst att icke tala om, — svarade Anders godsint. — Hvar och en vitnar efter sitt samvete.

— Lefver hon än?

— Gud allena vet det. I dag på morgonen var det sagdt, att de skulle taga henne från detta jordiska.

— I dag? ... Nu på morgonen? — upprepade Fingerlisa, och det blixtrade till på ett sällsamt sätt i hennes ögon. — Är du säker derpå?

— Så sade slottsfogden i går. Om inte vår Herre i sin nåd, — sade han, — hjelper Elsa Larsdotter, lär ingen mer kunna rädda henne. Men hvarför frågar du så ifrigt? — återtog han och såg henne skarpt i ögonen.

— Lofvar du mig att icke göra mig något ondt om jag säger dig, hvad jag vet? — frågade hon.

Han nickade jakande.

— Din hand derpå!

— Skynda dig, mäster Kinkel kan snart vara här!

— Hvad gör du, Anders Barberare, — återtog

hon, efter att hafva funderat en stund, — om jag säger dig, att icke allt var sant om Elsas trolldom... Nej, du lofvade mig, att icke göra mig något ondt, — ropade hon, då hon såg huru det glänste till i hans ögon. — Det var satan, ser du, som frestade mig, när jag såg hur de förnäme kavaljererna fjäsade för henne. Och då han en gång kommer in i en menniskas själ, går han icke ut, förr än han tagit sjufaldt mera godt till baka, än det onda, han förde med sig.

Hon sneglade på honom ett ögonblick. Derefter strök hon håret ur pannan och lutade sig framåt på armbågarne samt sporde med låg röst:

— Känner du honom, Anders? Känner du honom ej, stackars gosse, — fortfor hon, då han betraktade henne med ett uttryck af djupaste afsky. — Det är synd om dig, men då skall jag säga dig, hur han ser ut. Ser du, der borta bakom slottet — hennes röst sjönk ned till en knappt hörbar hviskning — ligger ett hus med stora skorstenar, ur hvilka det ständigt röker, dag och natt. Der bor han, ser du... Der dansar han, ha, ha, ha... menuett och gavott. Tror du kanske att jag är från vettet, efter som jag säger dig det. Nej, du... men jag vore kanske färdig att mista det, när jag tänker på det huset.

Hennes bröst häfde sig oroligt, medan hennes magra händer konvulsiviskt upplockade halmen och kastade honom framåt golfvet.

— I det huset bor en förnäm kavaljer, — fortfor hon efter en stund, — och hans skuld är det att Elsa fått lida. Gif dig till tåls en stund, ska' jag berätta dig något, Anders Barberare. Det är nu några år sedan min mor lefde. Hon sände mig ofta dit ned till staden med tvätt för någon förnäm dam, ty, som du vet Anders, tvättade mor Brita de finaste krås, utan

att minsta veck förstördes. Mer än en gång blef jag då stående framför den ståtlige och förnäme herren i det svarta huset, när han, följd af granne betjenter, steg till häst, eller bars bort i sin förgylde bärstol. En dag stälde då satan till, att han kom att se upp i mina förvånade ögon, och se'n, ja, se'n ... Du är icke dum, Anders Barberare! ... se'n vet du nog det som kunde hända.

Hon höll åter upp, liksom för att utröna verkan af sin berättelse.

— Ser du, Anders, — återtog hon derefter, — när satan lofvar någonting, gifver han en guldring, hvilken dagen derpå endast är en näfverbit, och så är det ock med de förnäme. Guld och gröna skogar får man löfte på, men när det gäller, får man icke en gång surt paltbröd och svagdricka. En dag — det var den dagen jag vitnade på Elsa — gick jag upp till honom. Han var vresig och arg, ska' du tro, och ville icke alls höra på mig, utan kallade mig för allt ondt. Men då tog jag ölkruset på bordet och kastade det i hufvudet på honom, så att det stänkte högt i taket! ... Bastonera den trollpackan! röt han och svor ursinnigt, och hundar och betjenter föllo nu öfver mig som vilddjur. Ja, han fick sin vilje fram, ser du, men intet ljud fick han ur denna munnen.

Hon tystnade och hennes hufvud sjönk ned mot bröstet. Solen sände genom gluggen vid taket en bredare ljusstrimma, som kom dammet att dansa i underbara färgskiftningar.

— När jag åter kom till sans, — återtog hon, var jag instängd i en mörk källare, der jag fick sitta i dagar och veckor. Jag klagade förstås för höga rätten, men höge herrar hacka inte ut ögonen på hvarandre, och de satte mig i stället hit.

— Om du ljuger ett ord till, — inföll Anders otåligt och knöt handen mot henne, — ska' jag krossa din otäcka skalle mot väggen der, liksom du krossade ölkruset.

— Ha, ha!... Sämre slut kan man få! — svarade hon skrattande. — Men vill du inte höra mig, gör du dig sjelf största otjensten.

Samtalet tystnade för en stund, och hon såg än på honom än i taket samt började derpå hvissla en bekant soldatvisa, slående takten med händerna.

— Om Elsa skall lida i dag, borde väl klockorna höras från kyrktornet? — sade hon för sig sjelf, då han reste sig upp och ville lemna henne.

— Ja, det har du rätt i, Lisa!

— Och än ha' de hvarken låtit bing eller bång!

— Det qvittar mig nu lika när det sker.

— Förstår du då inte, vackre gosse, att sker det inte i dag, har du ännu tid på dig att hjelpa henne ut!

— Jag?

Han såg förvånad på henne.

— Hvem annars? Sådan förnäm man som du blir nog, när natten är öfver, förd till Gillstu'n, och är du då rapp på foten, lär icke den drönar'n Kinkel löpa fatt dig.

— Sluta med ditt gyckel, Lisa, och tala om, hvad det var, du visste om Elsa?

— Så du hänger läpp, stackars gosse, — svarade hon, härmande honom. — Tro mig, det gör ingen man, att taga sorg på hand.

En aflägsen klockringning hördes i det samma, som kom Anders att häftigt spritta till.

— I dag var det alltså, — utropade Fingerlisa, och hennes ögon glänste. Derefter böjde hon sig hastigt ned och trefvade i halmen.

Anders hörde henne icke mer. Klockornas dofva klang verkade alltför våldsamt på hans tankar. Utom sig af smärta, lutade han sig mot muren.

— Har du fått tofflorna på dig än? — hördes nu mäster Kinkels stämma från dörren, — eller ska' jag rappa dig hit? En så'n vacker gosse som du är inte för slikt qvinfolk!

— Farväl Lisa! — sade Anders sorgset, i det han gjorde sig i ordning att följa honom. — Jag har varit hård mot dig mången gång, men nu är det ju glömdt?

— Det ordet ska' du ha tack för, Anders, — svarade hon med en sällsam darrning i rösten. — Du ska' nog få se, att tiden ger äfven dig tröst för ditt goda hjertas skull... Och Elsa Larsdotter hade du nog i alla fall inte fått.

Han hade gått några steg, men vände sig häftigt om vid dessa ord.

— Ser du ringen här, hur han lyser och blänker? — hviskade hon mot honom. — Det är den samme, ser du, som tyske grefven gaf vackra Elsa i fästegåfva?

— Var det du som tog Elsas ring? — ropade han utom sig och grep henne hårdt i armen.

Hon slog till ett gapskratt och ryckte sig lös.

— Nå skynda på fötterna, latmask! — skrek mäster Kinkel och skramlade med nyckelknippan, — eller ska' jag läsa i hop dem, så att de aldrig mer komma i sär.

— Gå med ringen till tyske grefven. — sade Fingerlisa brådskande, — satan, du vet, han ska' nog för den gifva dig både gods och guld... Säg honom att det är min tack för det han svek mig för Elsa.

Hon hoppade upp med ett hånskratt på en afsats i väggen och började ånyo att gnola sin visa, under

det att hon slog med träskorna mot muren, så att det gaf genljud i hvalfvet.

— Du kom dock till sist utan att bråka — sade mäster Kinkel med en anstrykning af godmodighet, då Anders raglade, lik en drucken, mot dörren. — Och rätt gjordt var det, min gosse, och visar, att du icke är någon vanlig krabat, excessmakare, falsk månglare eller hästbytare, som måste fraktas och forslas med hårdhandskarne, alldeles som grannen här midt öfver fraktar sina svin till julmarknaden... med rep, ska' jag säga, både om ben och tryne... Och väl var det också för dig, ska' jag säga, ty mäster Kinkel är icke den, som är släpphändt af sig eller ger sig i första hugget...

Sålunda mumlande, förnämligast om egen förträfflighet, förde denne hedervärde stadens betjent Anders med sig ut på gatan. Här kom han emellertid att närmare granska sin tyste fånges förstörda utseende.

— Se så, inte ska' du hänga läpp för så'n strunt heller, — sade han med ett fryntligt grin, som visade en ojemn rad af fula tänder. — Rapp pojke, som du är, bör icke vara rädd att sitta en vecka eller par på gillstu'n; och längre blir det nog inte, kan jag tro. Men det var nog ölet, som inte ville gå ur skallen på dig, kan jag tro, som var skuld till allt samman.

Anders skakade sorgset på hufvudet. Hvartill skulle väl friheten gagna honom, då all hans lycka gått i qvaf, tänkte han.

— Hör, hvad jag säger... för sämre har du hört förr, — återtog mäster Kinkel, förargad öfver att hans tröstegrunder icke tycktes hafva någon verkan. — Det var ju en sakramenskad bra snäsa, du gaf den der rödgölingen, ja så bra, att han inte kan sköta tjensten på mången god dag.

— Se så, tyst nu gamla gumman, — sade mäster Kinkel godsint. — Den, som kastar åt tjuren, får horn till svar, vet hon väl.

Han anhöll derefter att, då han stört de hedervärde åldermännens fred så tidigt på dagen, få se dem på ett stop vin, hvilket desse, i sin ordning nyfikne att få höra något om excessen qvällen förut, hvarom hela staden talade, förklarade sig ej hafva något emot. Anders drog sig emellertid undan till den mörkaste vrån i nedre ändan af salen, hvarefter det hviskades och tisslades i den öfre halfvan den ene timmen efter den andre. Stopen lupo friskt undan rundt kring de skäggiga anletena, hvilka, lutade mot senfulle näfvar, uppmärksamt lyssnade till hvad mäster Kinkel berättade.

Denne förstod också att i hög grad stegra sina åhörares uppmärksamhet, i synnerhet då hans tal föll på den beskedlige ynglingen, som han förde med sig, och dennes kraftiga hugg qvällen förut. Ja, han berättade så väl att han icke allenast sjelf vardt bjuden på mera vin, utan, när betalningen skulle ske, till och med slapp att betala sin egen skuld.

En af de icke minst uppmärksamme åhörarne till hans tal hade varit mor Kerstin. Hon hade nästan, tycktes det, vägt hvarje ord, han yttrat, förmodligen för att finna någon anledning att hämnas. Men plötsligen hade hon rest sig upp och lemnat rummet.

En stund derefter steg hon in genom en annan dörr, bärande en knippa korfvar i handen samt vände sig till Anders, som satt ned vid dörren, försjunken i tankar. Hon gaf honom ett kraftigt slag öfver axeln, som kom honom att häftigt spritta till.

— Efter I endast sitten der och gapen karl, — ropade hon fryntligt, — kunnen I gerna hjelpa mig att

bära desse korfvar in i stugan der. — Hon pekade dervid på en smal trappa strax vid spiseln.

Han såg frågande än på henne och än på mäster Kinkel, men då denne syntes helt och hållet upptagen af historierna om sin stora pålitlighet, försigtighet och förutseende, betänkte han sig icke längre utan följde henne.

Vid trappans öfre ände var en låg dörr, som mor Kerstin öppnade, hvarefter de stego in i ett litet, lågt rum, som, att döma af det på långe käppar uppträdda knäckebrödet, som hängde i taket, och de månge rökte korfvarne, knipporna af soltorkad strömming och dylikt, måste vara ställets visthus. Anders fick emellertid icke tid att närmare granska föremålen omkring sig, ty de hade knapt kommit inom dörren, då gumman pekade med en betydelsefull åtbörd på ett litet aflångt fönster vid taket och sade:

— Derigenom torde en man som du lätt nog kunna ta' sig väg.

Hon hade troligen väntat sig en ström af tacksägelser, och syntes derför helt förvånad, då Anders icke rörde sig ur stället.

— Var då den stackarn alldeles förskrämd? — tänkte hon.

Med en min af godlynt deltagande klappade hon honom på axeln och återtog:

— Ser man på en så'n pojkvasker. — Men var nu inte längre flepig som en flickunge. Jag' är skyldig Er ett godt handtag för både i dag och i går och mest för dét I hackaden så dugtigt på den der rödlöken i går qväll. Fast synd var det om den stackarn som alldeles skulle mista tjensten.

— Säg mor, är det sant, att Elsa Larsdotter har fått lida sitt straff i dag? — afbröt Anders henne ifrigt.

Han darrade på målet som en sjukling.

— Hm! talar du också om trollpackor? — svarade mor Kerstin fundersamt och fäste en frågande blick på honom. Men strax derpå började hon skratta. — Åh nej, du behöfver icke vara rädd att gå miste om det spektaklet... Höga rådet kan nog vänta till mäster Hvittlock får till baka svärdet.

— Vardt det då ingenting af i dag?

— Som jag säger! Han talade ju om allt samman derute nyss, den der gynnaren. Men se så, skynda dig nu bara och lyd mitt råd.

— Tack mor, tack mor, i Jesu namn! — skrek Anders, utom sig af glädje, i det han omfamnade och kysste henne med en häftighet, som nästan gjorde henne smått förlägen.

Med ett hopp, som skulle hedrat den skickligaste gycklaren i Bollhuset, svängde han sig derpå upp i fönstret, och, just som mäster Kinkel började svärja och väsnas öfver Anders' långa bortovara, stod denne frisk och färdig utanför på gården.

— Hvart djefvulen tog han då vägen? — hördes i nästa ögonblick mäster Kinkels stämma, och blossande af vin och vrede kom han raglande uppför trappan. Då han kommit upp, behöfde ingen svara honom, och han utbrast nu mot mor Kerstin i en sådan störtflod af förbannelser, att några af de öfrige kunderna, som trängt sig efter honom i trappan, måste träda emellan.

— Akta er Kinkel! — skreko de om hvarandre. — Akta er, ty I skolen svära med tolf mans ed, om I anklagen mor Kerstin för sådant groft brott som att ha' hjelpt kronans fånge på flykten, och ingen af oss kunnen I lita på.

— Nå, så ska' jag i stället förakta Er allihop och

hela skrået till på köpet, — skrek han i högsta raseri och rusade ned för trapporna och ut på gatan.

Mor Kerstin såg efter honom ett ögonblick med gäckande min.

— En sådan stympare! — sade hon vänd till borgaren i fårskinnskappan. — Men jag ska' lära honom för en annan gång att komma till en hederlig borgarenka med slika kalumnier och förtal.

Derefter intog hon, som om ingenting passerat, på nytt sin tron bakom den af öl och vin nedstänkta skänkhyllan, och snart sorlades och väsnades med vanlig enformighet i det gamla värdshuset "Tre tunnor".

XXIII.

När Anders lemnat Söderport bakom sig och trodde sig vara i säkerhet för vidare förföljelse, var hans första tanke att skaffa sig visshet om, huruvida mor Kerstin talat sanning eller ej. En beskedlig bondqvinna kom emot honom upp för backen med en stor korg på armen, och till henne vände han sig. Röd i synen och anfådd, som han var, af den häftiga rörelsen, var han nära att skrämma slag på henne. Men hans stammande frågor lugnade henne snart, och det var med ett medlidsamt leende hon svarade:

— Inte behöfver han, stackare, springa lungsoten på sig för slikt. — Tjufven vet, när det blir något af med den trollpackan. — Derpå blinkade hon förstulet åt honom och tillade: Kan tro, han hör till rättstjenarne?

Men detta gjorde icke Anders och icke heller hörde

han, som hon derefter trodde, till stadsvakten, eller var någon profoss, gevaldiger eller slottsfogde. Hon skakade visserligen misstroget på hufvudet åt hans nekande svar, ty hon hade sin tro för sig, tyckte hon. Men då han inte heller tycktes vara någon af borgarvakten, gjorde det henne det samma, sade hon, hvad han var. Borgarvakten var deremot alls icke i hennes smak.

Sålunda hade hon enkom rest in till staden för att få se en riktig trollpacka, som denna Elsa Larsdotter väl skulle vara, om någon vore det, men hon hade icke fått se så mycket som ett smörjhorn en gång, och detta var endast borgarvaktens fel, ty den der "gnidaren" Fibiger hade ju trängt sig uti sjelfva mästermannens embete och tagit till sig justitiesvärdet och skulle nu processa derom vid rätten. Det var icke nog med att han lagt sig i hembageriet, tyckte hon, för att tvinga ärbart folk att tigga, i stället för att försörja sig på hederligt vis, utan nu ville han ock hafva en gratifikation eller frihet från accisen under ett helt år, om han skulle lemna justitiesvärdet åter. Och blåbukarne — dermed menade hon stadsvakten — som de skickade dit för att taga det till baka, fingo endast svedde tassar — ty hela borgarskrået mötte naturligtvis med blankt stål, som det osade annat af än af ugnsrakor och brödspadar.

Anders tackade henne och fortsatte vandringen till sitt hem. Det dröjde några dagar, innan han åter vågade sig ned i staden. Men inga vidare efterspaningar hördes af. Tack vare den kälkborgerliga processlystnaden, hade hans slagsmål med mäster Hvittlock helt och hållet trängts i skuggan för tvisten om justitiesvärdet. Allas tankar voro riktade på denna märkliga fråga. Till och med mäster Kinkel, af hvilken Anders trodde sig hafva mest att frukta, bedyrade helt kavat inför rätten att ryktet om hans rymde fånge endast var ett på-

hitt af några skrikhalsar på ”Tre tunnor”. Han hade aldrig sett honom, än mindre velat föra honom till gillstugan. Att mäster Kinkel talade sanning, derom vardt rätten ytterligare öfvertygad, då mor Kerstin, rädd som hon var att anklagas för att hafva hjelpt fången på flykten, förklarade att hon aldrig hört något från mäster Kinkels mun, som varit mera trovärdigt, än hvad han nu försäkrade.

När Anders hörde sin tillvara som fånge så starkt i fråga satt, beslöt han att sjelf uppsöka grefven.

Det var en varm, solig vinterdag, som han i denna afsigt vandrade öfver Söderbro och styrde kosan in åt staden. Snön smälte på taken och rasade i stora flockar ned i de trånga gränderna.

I början af Österlånggatan kom en flicka i blå redgarnskjortel och med en vattenkruka i handen springande förbi honom, och när han vände sig om, såg han en trupp ryttare följa henne på något afstånd. De redo i skridt, skämtande med hvarandre, under det att de ryckte i tyglarne, för att få sina bredbogade springare att kroma sig för de häpna ansigten, som här och der dolde sig i fönstersmygarne eller bakom förstugudörrarne.

Vid Köpmantorget delade sig ryttarne i tvänne hopar, af hvilka den ene stannade vid högra sidan och den andre uppstälde sig midt emot, spärrande på detta sätt vägen för den från båda sidor påträngande folkskaran.

Anders märkte nu först, att hästarne hade svart flor vid öronen, och kunde häraf, samt af den gröna matta af nyskuret granris, som var strödd uppåt brinken till Bollhusgränden, förstå att det var någon förnäm person, som skulle jordas. Hellre än att taga en omväg, tänkte han derför, ville han vänta och åse ståten.

Snart ljödo klockorna doft och högtidligt från höjden, och en stund derefter närmade sig, det långa sorg-

tåget ned för sluttningen. Det var en person af hög rang, som fördes till den sista hvilan, ty presterna buro långa sorgkappor och hängande flor på hattarne, en ståt, som i denna, mot allt öfverflöd reglementerande tid icke fick komma en vanlig dödlig till del.

Fönsterna på sidorna slogos upp, allt efter som tåget framskred och det ena nyfikna anletet efter det andra trängde sig fram, för att få se så mycket som möjligt af "processen".

— Hvad jag mins väl, när hans bror, den salige grefven jordades! — sade en äldre qvinna, när tåget passerade förbi henne. — Annat till ståt var det då, ska' jag säga. Icke mindre än sex prestaver och framför dem dubbelt så många likbjudare.

Hon yttrade dessa ord till en bleklagd flicka, som då och då sett upp med sina milda, smäktande ögon mot Anders.

— Är det sant mor, — frågade denna, efter att hafva svarat med en nick, — att den här kavaljeren blef stucken till döds af den långe kaptenen vid gardet, han som går förbi hemma alla da'r?

— Jo, det vet jag visst, liksom de adlige icke kunde dö, som vanligt folk, utan nödvändigt ska' stickas ihjel som grisar. — Men tyst, barn. Nu ska' man få se excess, vill jag lofva!

Högljudda rop ned ifrån torget öfverröstade psalmsången och klockringen. Allas hufvuden vände sig dit ned. I sjelfva hörnet, der ryttarne tagit plats, stod en sällsam skepnad med några väpnade män bakom sig. Han var klädd i rödt från topp till tå och hade en yfvig röd fjäderbuske i hatten.

Den yttring af förakt för den aflidne, som låg i denna klädnad, kräfde ögonblicklig hämd och flere värjor hade redan blottats i de bakre leden. Men den röde mannens

följeslagare voro beredde derpå och slöto sig tätare till samman. Sorgtåget vek förbi nedåt Österlånggatan, och prester och prestaver försvunno efter hvarandre bakom hörnet. Då sprang plötsligt den sällsamme skepnaden fram till kistan och kastade på locket en knippa harfötter.

— Der har du skammen, du fege förförare! — skrek han — som du skulle låta komma öfver min slägt! — Derpå försvann han lika hastigt som han kom, genom en låg portöppning i hörnhuset.

Sorlet och ropen vordo nu döfvande. Äfven menigheten på sidorna trängde sig med våld framåt, för att öfvertyga sig, om det verkligen kunde vara sant, att någon hade vågat en slik förolämpning, hvilken icke allenast träffade den döde och hans fränder, utan jemväl en hvar som deltog i tåget. Några unge kavaljerer skyndade sig efter fridstöraren, för att med våld bryta sig in i huset, dit han tagit sin tillflykt. Men ryttarne och stadsvakten lade sig nu emellan, och de afstodo småningom derifrån samt slöto sig åter till tåget.

— Såg du hvem det var, som bar den röde manteln? — frågade gumman sin följeslagerska.

— Visst gjorde jag så, mor. Det var ju långe kaptenen. Han som alltid låg i strid och gräl med tyske grefven. De säga att han haft en syster, som tyske grefven hållit kär.

— Så okristlig kunde han väl aldrig vara. — Men ser jag rätt, så är det Anders Barberare, som står här och tiger?

Hon nickade vänligt åt Anders.

— Längese'n jag såg en så fin kavaljer, måntro!

Anders svarade på helsningen. Många ord fick han dock icke tillfälle att använda dervid, ty gumman sade genast att hon kände alla hans lidanden, sorger och tan-

kar, lika väl som han sjelf. Hennes man, åldermannen Grijs, hade berättat henne allt, sade hon, och hvad han icke berättat hade andra sagt henne — och nu flödade tårarne ur ögonen —

— Att mor Greta, den saliga själen, också gått i förderfvets graf, ... och Elsa sedan ... Henne kunde hon då icke nog beklaga ... Sådan vacker och hjertegod flicka ... Men så voro också alle karlar, äfven hennes Grijs, ja, de allra förnämste sprittande betagne i henne ... De kunde icke lefva, om de icke finge se henne ... Fast man får ta' sorgen som den kommer — och inte är det värdt för gubben Lars att trycka ned sig för sådant ... Nej, pröfningen är menniskans lott, ... och karlarne bli aldrig så svåra, se'n de fått gå igenom någonting på allvar. — Men Anders var blott en vän till dem förstås och det rörde honom icke så mycket som henne ... Annat varit, om Elsa varit hans trolofvade ...

Under det att hon pratade, stod jungfru Grijs med nedslagna ögon och hörde på, då och då kastande en förstulen blick åt Anders' allvarliga anlete. Äfven hon tycktes dela moderns uppfattning af pröfningarnas betydelse i lifvet och var kanske icke heller fullkomligt obenägen att praktiskt utröna satsens giltighet, genom att taga till man en sådan som luttrats i lifvets skola.

Vare sig af denna eller någon annan, mera oegennyttig orsak, tyckte hon, att hennes pappa skulle varda mycket glad, om Anders följde dem hem på en stund. Anders funderade ett ögonblick, men tackade och följde. Åldermannens hus stötte in till tyske grefvens och låg således i hans väg.

När de inträdde i boden, stod Grijs sjelf bakom disken, grälande med en af grannarne rörande den nya skråordningen för repslagarne, genom hvilken, tyckte

han, desse kunde taga dåligare hampa till tågvirke än förut.

— Tycker du, qvinna, — utbrast gubben vresigt, så snart han såg sin hustru på trappan, — att det är rätt och kristligt att förleda barnen till onödigt gatspringande, i stället för att hålla dem hemma till tukt och arbete?

— Kan tänka det vore bättre om hon hölle sällskap med den långe räkeln till qvartermästare? — svarade mor Grijs, genast färdig att upptaga striden. — Men det säger jag dig, att aldrig är det värdt, att du en gång till kommer och trugar henne i hop med den tobaksrökande morianen.

— Åh nej du, med den kommersen är det nog slut, för si förstås, sa' han som åt upp sillen och drack ur sillsältan. Nästa gång han sticker åstad, ska' jag klappa honom både bak och fram!

— Så, låter det nu ur den tonen. Bevars, nyss fanns hvarken hustru eller barn för den storskrytar'n, när han stack sig innan för boddisken...!

— Säg då far, hvad har händt? — inföll flickan orolig, då hon märkte sin fars bekymrade min. — Hvart har han tagit vägen? Det är nu snart en vecka se'n han var här.

— Ja, det får du fråga den lede.

— Och alla dina pengar, Grijs! — utbrast gumman och slog händerna samman. — Hvart ha de tagit vägen?

— Ja, det får du äfven fråga honom om! — puttrade åldermannen.

— Ack, Gud misskunne dig, Grijs. Alla våra pengar och de tusen dalerna sedan, som du gaf honom den qvällen, du mins, för att han skulle köpa råg i Liffland?

— Intet lip mor! — afbröt åldermannen kärft. —

Om man sjelf biter sig i tummen, tjenar det ej till stort att qvida, för si förstås!

Nu sade grannen far väl. Han hade förmodligen hört samma sak dryftas många gånger förut och han kunde se på åldermannens framskjutna underläpp och rynkade ögonbryn, att denne gjorde sig i ordning till en grundligare föreläsning, angående sin bortkomne kompanjon.

Det dröjde icke heller länge innan Anders fann sig vederbörligen instufvad mellan några bresiljepackor, garnbundtar och knippor af torkad fisk samt undfägnad med sött plommonbränvin och holländska skorpor, allt under det att åldermannen vidt och bredt berättade om sina många olyckor, hvilka alla tillskrefvos hans forne vän, den skurken qvartermästaren. I vissa fall hade han må hända icke heller så orätt. Hufvudinnehållet af hans berättelse var följande:

Några veckor förut hade åldermannen haft gille och så många gäster, yppighetsförordningen medgaf, hade han samlat hos sig. Granrislukten och oset från de många talgljusen fylde liksom en qväfvande ånga de låga rummen. Men sinnena voro unga och behofven för glädjen små. Under de med lingonris omvirade träkronorna svängde sig, i liflig takt, det ena paret efter det andra, och allas anleten svettades uppsluppen fröjd. — Då stannade allt liksom af ett trollslag. Från dörren hördes skrik och svordomar. Den ene spelmannens fiol kom surrande fram öfver golfvet och krossades i bitar.

Det var qvartermästaren som stälde till allt samman och en hisklig excess uppstod. Med sönderfläkt uniformsrock och ansigtet uppsväldt af vin och värme, hade han med våld banat sig in i dansstugan och fattat den blyga Brita om lifvet, för att släpa henne ut med sig.

— Go' vänner! — skrek han, så högt han för-

mådde med sin hesa, skrofliga stämma då man sökte hindra detta — Jäntan här, som jag nu håller fast, är min käresta, och har varit det i fulla två år, fast hennes gnidare till far inte vill bestå prest till bröllopet.

Ett sorl af förtrytelse uppstod vid detta öfvermodiga tal. Kraftiga näfvar, förde af mer än ett afundsamt sinne, höjdes i luften. Äfven spelmännen skyndade sig att lägga bort sina instrument och grepo till värjorna. Allt liknade sig till blodigt slagsmål. Till lycka för qvartermästaren hade emellertid hans värja redan vid inträdet fråntagits honom och kastats ut på gården, hvadan han endast kunde använda sina knytnäfvar, och inom kort måste han derför taga sin tillflykt ut på gården samt derifrån, efter en gagnlös ordvexling, ut på gatan.

Striden om den blyga Brita var likväl härmed icke ändad.

När åldermannen påföljande morgon solade sig i all maklighet på bodtrappan, fick han nämligen, bäst det var, se tvänne sällsamme figurer komma tågande rakt emot sig från gränden. Karmosinfärgen i hans anlete bleknade till blyhvitt, och i nästa ögonblick stod han skälfvande bakom disken, medan hans dräng, allt hvad han i sin ångest förmådde, skyndade sig att lägga hasp och reglar på dörren. — Och detta skedde i grefvens tid, ty qvartermästaren hördes strax derpå i argsint ton fordra att genast varda insläppt. I annat fall skulle han skjuta eld på hela huset.

Bakom honom såg åldermannen, genom det hemliga synhålet i fönsterkarmen, till sin stora förskräckelse en ännu besynnerligare figur. Det var en tio års pojke, utklutad på det mest fantastiska sätt och väpnad från topp till tå. I hvardera handen bar han sålunda en stor ryttarepistol, två dylika voro instuckne, jemte några

knifvar och dolkar, i ett bredt bälte, som han hade om lifvet och dess utom släpade efter honom på gatstenarna qvartermästarens långa huggvärja.

— Öppna, eller jag skjuter detta kråknäste i brand och röker ut dig, du gamle räf! — ropade qvartermästaren, i det han stälde sig bredbent och utmanande framför dörren.

Åldermannen aktade sig emellertid visligen från att efterkomma denna önskan, icke minst derför, att han var rädd för att grannarne i sådant fall skulle få reda på de mer eller mindre grundade tillvitelser, som hans förre kompanjon helt säkert skulle komma att öfverhopa honom med.

När hotelser icke hjelpte, öfvergick qvartermästaren till "verkligheter". Vinkande till sig pojken med pistolerna, tog han en af dem och aflossade mot huset, så att det skallrade i fönsterrutorna. Laddningen utgjordes emellertid endast af hästhår, hvadan utom den förskräckelse, som smällen orsakade, ingen af husets invånare led någon skada. Han fattade derefter sin dolk och fäste honom i dörren, ropande med hög röst, att han utmanade, samfäldt eller enskildt, de fege pultroner, som öfverfallit honom på dansgillet qvällen förut, samt aflägsnade sig med majestätisk hållning samma väg han kommit.

En stor barnflock hade under tiden samlat sig och följde honom nu, skrikande och ropande, till Norra malmen, der hans mest gynnade rival hade sin bostad. På vägen dit mötte honom emellertid stadsvakten, och efter tappert motstånd vardt han afväpnad och tagen i förvar, till åldermannens stora glädje. Denna var dock af kort varaktighet, ty hans höggreflige Nåde, öfverståthållaren, sände genast bud till magistraten, att den fångne följande dag skulle sättas i frihet, "efter som

han lofvat att icke vidare synda mot konungens plakat om skotts lossande i residenset", och åldermannen vågade derför på flere dagar icke vistas i sitt hem.

När han sent omsider smög sig dit, möttes han af än värre underrättelser. För att lägga åldermannens snikenhet i dagen, hade nämligen qvartermästaren omtalat för alle grannarne, huru denne sökt tubba honom att göra guld, och detta tal hade spridt sig som en löpeld kring staden. I en hökarbod längre ned i gränden hade samtidigt en murare inkommit med ett papper, som hittats i det rum, dit Elsa, enligt den allmänna tron, kommit flygande genom muren, och på detta papper funnos, utom den ondes och andra fula namn, äfven åldermannens. Från hökarboden hade papperet burits i en blånsäck till kyrkoherden. Denne väckte nu åtal mot åldermannen vid kämnersrätten, och slutet på den långa ransakning, som med anledning häraf började, vardt, att åldermannen, öfverbevisad om att hafva med den ondes tillhjelp velat göra guld, dömdes, "för det tillfälle han sålunda beredt den onde att blanda sig i menniskors angelägenheter", till två veckors fängelse vid vatten och bröd.

Straffet var hårdt, men åldermannen fäste sig mindre dervid, än vid att qvartermästaren kom helskinnad undan, som sköflat honom in på kroppen, utan att gifva ens ett guldkorn ifrån sig. Han grubblade derför natt och dag på hämd. Han drog sig till minnes huru som qvartermästaren lånat murverktyg hos en af grannarne, för att, som han sade, laga en gammal spisel, som rökte in, samt att dessa sedan återfunnits i trollrummet. Ju mer han grubblade, dess klarare framstod för honom qvartermästarens plan att vilja bryta sig in till tyske grefven, samt att allt hans guldmakeri endast varit en förevändning, för att komma in i ål-

dermannens källare och der få arbeta ostörd. Han hade visserligen nekat till detta på det bestämdaste och lofvat att återbetala ända till sista runstycket, hvad han fått i förskott. Men detta hade sagts för åtta dagar sedan, och sedan dess hade han ej varit synlig i staden.

När åldermannen hunnit till denna punkt af sin berättelse, kunde Anders icke längre lägga band på sin otålighet.

— Hvad jag tackar Er, fader Grijs! — utbrast han och fattade åldermannens hand. — Nu fins ingenting mera, som de kunna förevita henne!

— Har tänkt så äfven, min gosse, för si förstås, — sade åldermannen i beskyddande ton, — har tänkt så med. Men utan ny ransakning lär det icke gå att få henne fri och honom fäld, ty hon är redan dömd!

Anders var allt för glad af hvad han fått höra och dertill af naturen för öppenhjertig, för att han icke skulle omtala historien om ringen och sitt hopp till tyske grefvens hjelp. Men när han nämnde dennes namn, betraktade honom de andre, helt förvånade.

— Stackars min gosse! — sade åldermannen. — Den mannen lär inte mer få någon dom bruten.

— Hvad menen I, fader Grijs? — utbrast Anders, stirrande på honom.

— Såg du inte nyss hur de buro bort honom? Långe kaptenen vid gardet, han som bor här snedt öfver, råkade ju här om dagen att sticka till honom något för djupt under jackan. De ha' nog länge kifvats om kjortlarne, för si förstås.

— Så synd det måtte vara om den förnäma grefvinnan? — inföll jungfru Brita suckande. — Jag såg tydligt, hur hon vred sina händer, när de buro ut kistan genom porten.

— Hvad henne anbelangar — återtog ålderman-

nen — är hon lika kavat som någonsin. Senast i går var hon uppe hos drottningen för att bedja om straff på Sparren. Fast aldrig fick hon komma ur bärstolen en gång. Men hvad går åt dig, gosse, inte var väl grefven far din heller... se så, värre skaddöd har händt förr, för si förstås.

— Kan hända mäster Schultz behöfver mig, — sade Anders tankfullt och reste sig upp. — Det var kanske stor excess der nere.

— Jo, lita på det; minst tjugu blanka klingor på hvardera sidan. Hör du, hustru, minst tjugu, säger jag, för grannen, som nyss var här inne, räknade dem, sa' han, och de vispade nog vackert omkring sig, vill jag lofva. Men nog var det nesligt, för si förstås, af den långe kaptenen att icke lemna grefven i fred, se'n han var död.

— Hvad I ha'n för ett godt hjerta, Anders Barberare! — sade jungfru Brita med ett smäktande ögonkast, då Anders strax derefter tog afsked. — Så hade nog inte tjocke Gudmund gjort, eller Mats Hake eller någon af de andre barberaregossarne. De hade nog fylt sina stop flere gånger än, innan de låtit dem stå tomma efter sig, för att hjelpa sin nästa!

Anders svarade ingenting. Han tycktes icke heller finna hennes handtryckning ovanlig, eller märka någon ovanligare glans i hennes blickar, fastän hon oafvändt stirrade på honom.

Förtviflad skyndade han hemåt. Det mörka stadshuset afteckna de sig skarpt mot den månlysta himmelen. När, tänkte han, skulle olyckan tröttna på att förfölja henne, som satt fängslad der, och som han nyss varit så säker på att kunna rädda.

XXIV.

En vacker vårmorgon ställer den menskliga tillvaran under gynsammare belysning än den sena qvälltimmen, då sinnet är uttröttadt af dagens äflan. Sådan verkan tycktes åtminstone den tidiga morgonstunden öfva på Anders Barberare, medan han vandrade ned åt staden.

Om grefvinnan hade ett godt hjerta, hade han tänkt, skulle hon nog söka hjelpa Elsa och derigenom godtgöra de olyckor hennes man orsakat genom sin gåfva, allra helst som han kunde bevisa henne, att Elsa var oskyldig. Han hade derför skyndat att kläda sig, för att så fort som möjligt söka grefvinnans beskydd. Det var ju blott en dag qvar att verka på —

— Så förnäm kunde inte sjelfva drottningen se ut — tänkte han, då han en stund senare infördes af Bertil Hofmästare i grefvinnans rum och såg henne, lång och majestätisk komma sig till mötes. — Aldrig förr hade han känt sig så underlig till mods. Hans bugning för den gamla svartklädda damen var derför allt annat än sirlig. Men hon hade icke ens ett leende för hans tafatthet. Ingen min ändrade sig i hennes stela anlete, när hon tilltalade honom. Rösten lät dock ovanligt mild och vänlig.

— Du tarfvar någon hjelp, kan jag förstå? — sade hon, när han uppgaf sitt namn och yrke. — Du vill börja din vandring i främmande land?

— Ers nåd! — stammade Anders, förlägen hur han skulle börja sin berättelse.

— Eller kan hända du är en frimästare! — återtog hon, när hon märkte hans förvirring — som arbe-

tar utom yrkena, och du vill här utprångla dina falska varor?... Det kunde jag ej tro, när jag såg ditt unga anlete. Men om så är, har du här ingenting att vänta, ty det heter i ordspråksboken: "En god mästare gör ett ting rätt, men den en klåpare leger, honom varder det förderfvadt".

Hon vinkade åt honom att aflägsna sig. Men Anders dröjde. Han framtog ringen, som han vände på alla sidor, och gick derefter med säkra steg rätt inpå henne.

Innan hon hunnit hemta sig från sin förvåning, hade han öfvervunnit den svåraste delen af sin berättelse, som var inledningen, och i stället för att afbryta honom tycktes hon för hvarje ord varda allt mer intresserad.

När han slutat, gaf han henne ringen. Hon fattade vänligt hans hand.

— Det var ärligt gjordt af dig, min vän, — sade hon — och jag skall icke spara på hittelönen!

— Ack, om Ers nåd kunde lägga ett godt ord för Elsa!

— Du håller då mycket af denna flicka?

— Skulle jag inte det, Ers nåd, då hon lider så oskyldigt?

— Men man har sagt mig, att hon skall vara både dålig och elak?

— Ack, Ers nåd. Elsa är den bästa flicka jag känner. — Han riktade härvid sina trofasta ögon mot grefvinnan. — Ja, det är då visst och sant, att Elsa är en både god och hederlig jänta. Hvad de andra sagt om henne är endast sagt af afundsjuka och förtal, ty hon har, förstås, alltid hållit sig för god, att löpa omkring med dem i vakstugorna. Derför kallade de henne ock för förnäma Elsa eller fina Elsa, förstås.

Medan han talade, hade grefvinnan stått med blicken mot höjden, liksom försjunken i bön. När han slutade, utbrast hon andäktigt:

— Min Gud, jag tackar dig, för det du förgätit min synd, för din stora nåds skull!

Hon lofvade Anders, att hon skulle söka att på allt sätt hjelpa Elsa. Hennes ifver och de frågor, hon gjörde, förvånade honom nästan. Så mycken godhet hade han icke väntat sig, och han var derför mycket glad till sinnes, när han lemnade henne. Det borde vara en lätt sak för en så mäktig dam, som grefvinnan, att hjelpa Elsa, om hon verkligen ville det. Blott det komme till en ny ransakning, skulle de två farligaste bevisen, ringen och murgenombrytningen förklaras till Elsas fördel, och dermed vore ju saken vunnen.

Men följande dag hörde han ingenting af, och mäster Hvittlock, som han frågade, bad honom endast läsa på stadshusporten, der exekutionen redan var utsatt till dagen derpå.

Denna dag var han tidigt uppe och han var ej den ende, som var det. De mörka, långsträckta molnen i öster hade knappt kantats af den tidiga morgonens violetta färgbrytningar, då öfver allt, i gator och gränder, större och mindre, sorlande menniskohopar rörde sig i girig väntan på det ohyggliga skådespel, som denna dag skulle komma till uppförande. Allt efter som molnen ljusnade i öster, vordo hoparne tätare, bredde de mera ut sig, tills de slutligen, när den glänsande solskifvan majestätiskt höjde sig öfver sin bädd af guld och purpur, alldeles fylde den öppna platsen framemot stadshuset och den trånga gatan mellan qvarnbron och slussen.

Från hörnhuset vid qvarnströmmen var en god öf-

versigt af detta oroliga och mångskiftande haf af fjädrade hattar, skinnbrämade taftshufvor, för att icke tala om karpuser och simpla bindmössor, som rörde sig nedan för. Från taket ned till gallerverket framför bottenvåningens fönster var ockå hvarje fotsbredt rum upptaget.

Öfverst på trappan stod en kavaljer i långrock, med höga spetsmanschetter och finlockig peruk. Han stödde sig vårdslöst mot sin moderna käpp af bresiljeträd, medan han då och då upptog en liten silfverspegel ur fickan och granskade spetskråset och de nästan försvinnande små mustascherna. Bredvid honom satt en stor qvinna i blå bindmössa och röd stickad kjortel, sysselsatt med att förse sig för dagens stundande mödor ur ett väldigt matknyte.

Då och då såg hon med afundsam min upp till den förnäma damen i fönstret ofvan henne. Hade hon kunnat läsa, hvad denna dam tänkte, skulle hon dock troligen icke för mycket i verlden velat vara i hennes ställe.

Grefvinnan Schlangenfeld, ty det var hon, hade på sista tiden allt djupare fått tömma lidandets bägare. Allt vissare, som hon blifvit, om att Elsa verkligen var hennes dotter, hade hon sett sig maktlös när det gällde att rädda henne.

Icke nog med att hon fåfängt sökt företräde hos drottningen, för att utverka hennes förbön. Hon hade icke glömt den ringa tacksamhet, grefvinnan visat för hennes godhet och öfverseende, då hon var hoffröken. Äfven hos sina fränder hade hon ingenting kunnat uträtta. Deras vidskepelse hade varit starkare än deras slägtkärlek. Hon ville gerna offra hela sin förmögenhet för Elsas frihet, men tiden var ute och hjelpen icke lätt att finna. Nu ville hon åt minstone en gång se sin dotter,

som hon icke sett på så länge, bruste än hennes hjerta dervid.

Den förnäme kavaljeren hade riktat sina blickar upp till hennes fönster. Dessa mörka uttrycksfulla ögon, denna höga, hvita panna, öfver hvilken sorgen och lidandet tycktes hafva för alltid tryckt sin stämpel, kunde icke annat än tilldraga sig äfven den ytligaste menniskokännares uppmärksamhet. Och hvilken ängslan, hvilken oro uttryckte icke dessa ädla drag! Vid minsta rörelse i folkhopen nedan för bleknade de, handen grep konvulsiviskt om fönsterbågen, medan ögonen med feberaktig skärpa stirrade åt det håll, derifrån tåget väntades komma.

— Monsieur kan må hända säga mig, hvem den damen är? — frågade qvartermästaren, hvilken armbågat sig fram till trappan, i det han slog kavaljeren förtroligt på axeln. — Jag trodde mig rätt väl känna alla damer af condition här i residenset. — Här harklade han och tog på sig sin vigtigaste min. — Hm!... men denna damen är mig i sanning obekant.

Kavaljeren hade vid första ordet lagt handen på värjfästet, men qvartermästarens lappade uniformsrock och trasiga filthatt bildade i sjelfva verket en så löjlig motsats till den förnäma hållning, han sökte antaga, att kavaljeren började skratta.

— Nej, min gode man — svarade han — ma foi, om jag känner den damen, fast jag som ni är rätt curieux att veta, hvem hon är.

— Och visste han det ock — hördes strax bredvid mäster Fibigers basstämma — kan du lita på, käre bror, att han vore för förnäm att säga dig det. Men maka åt sig nu, mor Kerstin — fortfor han och trängde sig närmare — här ha' vi alla lika rätt till diskvattnet, kan tänka!

Nu hördes höga rop upp ifrån backen, blandade med trumhvirflar. Det var den gamle slottsfogden Hircinus, som uppmanade menigheten att hålla sig lugn och ställa sig höga öfverhetens bud och befallningar till efterrättelse.

— Nu får hon sin sista förmaning, — sade mor Kerstin andäktigt, — ja, Gud vare hennes arma själ nådig. Aldrig trodde jag väl, att den flickungen skulle ha' så mycket ondt i kroppen på sig, men envis och svår var hon dock, så långt jag mins till baka.

— Och när voro qvinfolken annat? — inföll qvartermästaren, med en menande blick ur sina röda ögon.

— Se så man, — sade mor Kerstin barskt, i det hon makade honom åt sidan, — intet pjosk så här dags. Ej ska' han tro att jag kräfver honom mindre för det jag hållit honom undan för gamle Grijs, om han spökar sig så der!

Qvartermästaren skulle helt säkert fått höra mången mustig speglosa för sin misslyckade kurtis, om icke den allmänna uppmärksamheten nu dragits åt annat håll. Något särdeles vigtigt måste hafva tilldragit sig, ty ett hotande sorl gick igenom folkhoparne, och borgarvakten hade all möda att hindra de längst fram stående från att intränga på sjelfve fängelsegården. Snart spred sig också den märkliga nyheten, att Elsa Larsdotter fått nåd. En dammig ryttare hade kommit sprängande ned för Hornsgatan, i samma ögonblick som hon skulle antvardas åt mästermannen, och han hade fört med sig bref till rätten, deri det måste hafva stått om hennes befrielse, trodde man, ty strax derpå hade gamle slottsfogden, i rättens namn, uppmanat menigheten att åtskiljas.

— Är icke den trollpackan i förbund med den lede, har då ingen varit det, — ropade Fibiger med en ed,

i det han trängde sig ut ur folkhopen. Det samma som han tyckte äfven mor Kerstin och för öfrigt något hvar af de församlade. På krogar och ölstugor hördes sedan under dagens lopp mer än en förbannelse öfver de förnäme, som togo bort fattigt folks nöje och narrade hederlige handtverkare att stå ute natten öfver, utan att sedan få se någonting.

Hvad verkliga orsaken var till denna hastiga omkastning i rättens tänkesätt, kände emellertid ingen. Men småningom spred sig det ryktet, att kungen sjelf hade tagit Elsa Larsdotters försvar och befalt, att ny ransakning skulle hållas. Som detta emellertid var allt för osannolikt, då kungen var långt ned i Skåne och krigade med danskarne och då dess utom mäster Hvittlock varit den, som först utspridt ryktet, ville ingen riktigt tro derpå.

XXV.

På gränsen mellan Småland och Skåne löper landsvägen ett stycke utefter en låg, skogbeväxt bergås. Uppe på sjelfva krönet var, år 1676, en uthuggning gjord i skogen, knappt så stor att en låg stuga, uppförd af obarkade stockar, der kunde få rum. Det var en mulen, regndiger morgon. Röken spirade upp ur det förfallna torftaket och uppsögs nästan omärkligt af den töckenfylda luften.

Längs vägen stodo ett halft tjog hästar tjudrade, att döma af munderingen, tillhörande något svenskt ryttarparti; hvilket förmodligen var ute på jagt efter upp-

roriske bönder, hvilka på sista tiden gjort denna bygd allt osäkrare.

Inne i stugan värmde sig hästarnes egare framför en sprakande risbrasa, under muntert glam.

De voro storväxte, skäggige karlar, alle samman bärande den svenske fältbindeln om armen. Längst bort i spiselvrån, och hållande sina blåfrusna händer oafbrutet framför elden, satt en yngre qvinna, med mörkt hår och lifliga ögon.

— Nå bussar! — ropade en af ryttarne, med ett ansigte som, tack vare åtskilliga skråmor, mest liknade en sprucken tegelsten, — viljen I höra hur jag fick jäntan der?

Ett jakande sorl hördes öfver laget, och de solbrända, skäggiga anletena lutade sig närmare intill hvarandra, för att bättre kunna uppfatta anförarens berättelse.

— Men först ett tag i löpar'n! — återtog denne, — annars torkar strupen ut ska' jag säga.

Ölstånkorna höjdes, så att fradgan frustade högt mot taket.

— Jo, det var så! — fortfor talaren, efter att hafva torkat sig om munnen med sin tröjärm och utsträckt sina långa ryttarstöflar mot elden; — det var så, att i samma fäktande, som då vår nådige konung gick mot de danske vid Lund, var jag och några andre af det Lichtonska, neder emot Helsingborgskanten, der vi togo snapphanar som gäss, ska' I veta; tjogtals och mer på en gång, och svedde dem gjorde vi bra efter fjädrarne — men när vi se'n kommo upp mot Lund igen fingo vi höra ett hiskligt skjutande och strax derpå kom den ena vagnen efter den andra i skenande fart. Det var så rödt ska' I tro af bara jutska fältbindlar, att det riktigt sved som eld i ögonen. Men vi satte kro-

karne i buken och så höggo vi blindt på. Gick gjorde det som ett nysande att rida öfver dem allihop, men efteråt tyckte jag att gamle Gråsvansen der ute haltade så konstigt på hälarne. Och kunnen I gissa hvaraf det kom sig? Jo, han hade snärjt in sig, den stackarn, i tömmarne på en stor kärra, som han släpat med sig, tvärs igenom de andra! — I den kärran satt flickan min der.

Talaren grinade helt belåtet åt de andres misstrogna leenden, under det att han lyfte föremålet för berättelsen i sitt knä.

— Hon sade förstås att hon var gift, — fortfor han och smekte henne i ansigtet med sin ludna näfve, — och det till på köpet med den danske officern, som jag gaf smällen i hufvudet, när vi redo fram ... Hm! Senare på qvällen skrek hon så alldeles erbarmligt, att jag aldrig hört värre låt! — men nu håller du dig nog tyst förstås, eller hur mörka Kätchen?

Flickan slog till ett gapskratt och ryckte honom i skägget.

— Nå nå, vackert tag! — skrattade han godmodigt. Näst långa Märta, som jag tog från den gamle borgar'n, der nere i Carlshamn, är du, djefvulen ride mig, numro ett bland alla djur, som bära snörlif och fontanger. —

Knektarne utbytte småmysande några skelande ögonkast, under det att de tömde sina ölstop. Det såg nästan ut, som de icke skulle haft något emot att äfven varda ryckte i skägget på samma sätt.

— Det är icke alle, Gu' nå's, som har så'n tur, som vår kornett! — sade en af dem, ett gammalt gråskägg. — Allt hvad jag tog för mig der nere i fetbygden, ville jag gifva för sådant byte.

— Du går orätt väg, Jonas Dundo! — sade kor-

netten skrattande. — Sån't byte ta'r man aldrig, det får man, ser du. Eller hur, mörka Kätchen? Gerade marche och räta linier duga ju icke mot fruntimmer. Mot dem skall det alltid vara som af en slump.

Buller utan för, blandadt med gnäggningar och hästtramp, kom de innevarande att häftigt resa sig från sina platser.

— Guds död! — ropade anföraren och slängde flickan långt ifrån sig, — äro icke de fördömde grårockarne der ute! Fram med pistolerna!... bänken för dörren!

Men bullret tystnade lika hastigt, som det uppstått.

— De ha tagit bort hästarne för oss, — återtog han, efter att hafva kastat en blick genom gluggen. — Och det är ditt fel, Sven!

Han vände sig med hotande min mot en af de yngre knektarne, som under samtalet vexlat ett och annat förstulet ögonkast med mörka Kätchen.

— Gjorde jag rätt, spikade jag fast dig der vid väggen — fortfor han — så att du en gång finge lära dig att stanna qvar på post och icke smyga dig som katt till spisen.

— Lugna sig Ers nåd, — inföll en af de äldre ryttarne och trädde medlande emellan. — Pojken der har ju fått stå på vakt hela natten, och han kunde väl också behöfva en mugg att värma sig med.

— Och derför få vi värma oss nu med att gå till fots hela två milen!

Han afbröt sig plötsligt och lyssnade... Det hördes, som skulle någon komma körande nedan för i backen. Inom en handvändning voro alla ute på den lilla gårdsplanen. De delade sig här, på anförarens befallning, i tvänne hopar, af hvilka den ene gömde sig i

skogen på sidorna om vägen, medan den andre uppstälde sig bakom huset.

En stund derefter syntes en liten gul, mager hästkrake komma stretande af alla krafter utefter vägen. Han drog en skranglig kärra efter sig, hvars gistna trähjul i hvarje ögonblick tycktes färdiga att falla åtskils. En qvinna gick bredvid och manade på honom med höga rop och smackningar. I det samma hon gjorde sig redo att sätta sig upp i åkdonet, sprungo några af knektarne fram och fattade i tömmarne.

— Ären I af de danske? — frågade gumman barskt, och ville rycka tömmarne till sig.

— Dansk eller svensk, qvittar mig lika, mor, — svarade en af knektarne, skrattande, och gaf hästen ett rapp med sin värja.

— Släpp hästen, karl! — skrek gumman och fattade knekten med säker hand i halsbindeln. — Hör du, hvad jag säger, att jag har kungens höga bud, till allt hans folk, både till häst och fot, att fritt få färdas!

— Hvad nu, hexmamma! Vill du bära hand på kronans knektar? — sade knekten skrattande och gaf henne ett slag öfver hufvudet, så att hon medvetslös tumlade ned på vägkanten.

Han skyndade derefter till baka till stugan med sitt rof. Mörka Kätchen och ölfatet fingo nu taga åkdonet i besittning, under det att ryttarflocken följde dem skrålande ut efter vägen.

När den gamla qvinnan åter slog upp ögonen, låg natten öfver nejden. Månen hade gått fram öfver skogen och stänkte glitter i de små vattenpölarne vid sidan om vägen. Hon reste sig mödosamt och såg sig förvånad omkring. Derefter började hon gå framåt vägen. Hon hann dock icke långt, förr än hon åter sjönk ned på vägkanten.

Här satt hon länge, med handen stödd under hakan och stirrade framför sig. — Men när det dagades och himlen började ljusna i öster, hade hon hunnit tillryggalägga ytterligare ett stycke af sin väg.

XXVI.

I rättens förstuga rådde mycken trängsel den dag Elsa Larsdotter på nytt skulle förhöras. Åldermannen Grijs, hvilken, tack vare sin vän Mats Skrifvares hjelp, lyckats uppkomma för trappan, pustade också väldeligen i sin tjockfodrade högtidsdrägt, när han trängde sig in genom dörren till förmaket, der vitnena voro samlade.

— God dag, min gosse, du äfven här? — sade han i beskyddande ton till Anders Barberare, som tagit plats i fönstersmygen vid dörren. — Jo, jo, men, få se nu om det går bättre i dag, för si förstås...!

— Hvad menen I, far? — sade Anders och tryckte hans hand.

— Åh, nog vet jag det som friar henne, fast de ej tro mig veta något, för si förstås...

— Gud gifve det vore så väl! Men ska' rätt gå för rätt, bör hon i dag få sin oskuld klar.

— Tror så med, min gosse, tror så med, och se'n tacken I väl pappa Grijs derför, för si förstås...

— Men icke lären I kunna göra stort dervid?

— Tids nog der inne! Tids nog der inne! — sade åldermannen och vände sig från Anders med ett hemlighetsfullt leende, som kunde betyda, att hvad han bar

på hjertat var allt för vigtigt, för att omtalas för hvem som helst.

— Hvad pratar nu käre bror för kommers? — inföll mäster Biervogel, som åhört samtalet. — Vill du kan tänka inbilla den token, att vi, Fibiger, Jonas Värme och jag, allihop äro några stollar och fånar derför att vi hålla jäntan der inne för en trollpacka... Lerfat och sjuskinnsgröt, vore jag icke klar för att kunna vitna på dig sjelf en gång till!

— Nå, nå, mäster Biervogel! Lagom humör är bäst, för si förstås... — sade åldermannen fogligt.

— I ska' inte tro att den gossen är så menlös heller — inföll nu Fingerlisa, i det hon armbågade sig fram till de talande. — Han har fått tyske grefvens fru att springa och lamentera sig både för höga och låga, allt för vackra Elsa, förstås!

— Jo, jo, men! — sade Jonas Värme, som hit tills stått tyst, i det han strök sig om skägget. — I nödfall dricker den onde lut!

— Hm! Inte var det värdt hon blandar sig i leken! — sade Fingerlisa med en knyck på nacken — för då ska' jag nog laga så att hon slipper längre gå och kroma sig i sammetsjacka och taftshufva, lofvar jag.

— Ve dig så du talar, — sade Anders allvarligt. — Hon för vår Herre i sitt hjerta, och det kan då spörjas, att du icke gör.

— Nej, den onde för hon, du, det svarta spöket, ty det är den Gud de förnäme tro på! Men jag har knåpat hufvudet af flere sådana komperskor som hon, och hjelper det inte här, kan jag väl komma fram till högre rätt med henne.

— Akta dig, Lisa! — återtog Anders, rodnande af vrede. — Om du ljög, när du sade mig, att Elsa var oskyldig, finner jag dig väl någon gång igen utom

vakten, och då ska' du se efter kappflikarne, att de icke ryka af bortom norretull.

— När sa' jag det, min gosse lille! — ropade Fingerlisa gäckande. — När var det, om jag törs fråga?

Anders stod slagen af häpnad. Det var på Fingerlisas vitnesmål om ringen, som han stödt sitt bästa hopp om Elsas frikännelse, och nu påstod denna fräckt, att hon icke ens hade talat vid honom rörande denna sak. Hans häftiga rodnad försvann och han stirrade förvirrad på henne. Hon slog till ett gapskratt och klappade honom försmädligt på axeln.

— Drömmen som strömmen, Anders Barberare!

Medan dessa ord vexlades hade en sorgklädd dam af reslig växt och med slöja för ansigtet inträdt i rummet. Barnen, hvilka i en vid krets omgåfvo de samtalande, hade skygga makat sig åt sidan för henne. Hon hade lyssnat en stund på samtalet samt derpå hastigt aflägsnat sig genom en af sidodörrarne.

— Såg du henne, mäster? — frågade åldermannen hviskande sin granne, då hon försvunnit.

— Jo, jo, men san'! Men som man ropar, Lisa, får man svar!

— Tron I ej jag sett henne förr! — ropade Fingerlisa öfvermodigt. — Jo, lita på det. När hon som är der inne skulle gräfva upp sin första fästegåfva bakom svinhusknuten, stod jag icke längre från den der svartnosen än jag står till Anders här, och när hon då vände sig om för att flyga sin kos, slog skoftet i ansigtet på mig, så att jag fick det fullt af både finnar och fräknar.

— Nu ljuger du igen! — skrek Anders häftigt och grep tag i hennes kofta. Men mäster Skarp utkom i det samma. De skulle båda inför rätten, sade han, för att stå till ansvar för det ordbyte och lasteliga tal, som de förde utan för rättens dörrar.

När de infördes, hade ransakningen redan pågått under flere timmar. Det ena vitnet hade förhörts efter det andra. Sålunda hade den lille, elfvaårige Petter Grå ännu en gång fått omtala sina glömda konster, att blåsa omkull hus och göra väder, samt gossen, som Elsa slog med isbiten i hufvudet, hade beskrifvit till rättens stora fasa, hurusom Elsa nyligen en natt fört honom till Blåkulla på den vördige magister Olaus, hvilket denne, derom tillspord, icke kunde annat än hålla för mycket sannolikt, då han under flere dagar känt sig olustig och lidit af stor maktlöshet och ryggvärk.

Men konungens bref var hållet i stränga ordalag och gjorde rättens ögon gransyntare än till förne. När Anders och Fingerlisa infördes, var derför Elsas sak snarare förbättrad genom vitnesmålen än tvärt om.

Lika fräck och oförskämd, som Fingerlisa varit der ute, lika from och ödmjuk förstod hon att ställa sig, när hon nigande svarade magister Olaus på hans spörsmål. Hon var alldeles oskyldig till bullret der ute, sade hon. Det var Anders Barberare som ofredat henne med hugg och slag, hvilket äfven andra kunde intyga, derför att hon vitnat mot Elsa Larsdotter, och han hade dess utom lofvat henne prygel derför, om han träffade henne utan för vakten.

Detta var en svår anklagelse, och rätten kunde icke nog strängt förmana honom derför.

Men Anders var denna gång ovanligt kavat. Så snart som magister Olaus slutat sin straffpredikan, började han att med stadig röst omtala, hvad Fingerlisa sagt honom i fängelset rörande Elsa. Hans enkla framställningssätt och trovärdiga uppsyn skulle emellertid hafva gjort betydligt större verkan, om han kunnat framvisa sjelfva ringen, som Fingerlisa gifvit honom, men häruti brast han, besynnerligt nog, och dermed var

också det säkraste stödet borta i hans försvar. Fingerlisa påstod nämligen å sin sida, att hon aldrig råkat honom sedan den dagen då Elsa fängslades, och mäster Kinkel, som derefter tillfrågades, kunde icke heller minnas, sade han, att han någonsin sett Anders Barberare i Smedjegårdshäktet.

Anders stod som fallen från skyarne och lät Fingerlisa ostörd få afgifva sitt vitnesmål.

När detta var slut, sporde magister Olaus honom, hvem det var som gifvit honom ringen.

Anders tog försagd några steg till baka. Han vågade icke utan grefvinnans lof inblanda hennes namn i denna mörka sak. Derefter vände han sig till magister Olaus. Rätten skulle tro honom, sade han. Han ville endast tala sanningen.

Men denna barnsliga försäkran uppväckte blott ett medlidsamt löje. I synnerhet tycktes vaktknektarne vid dörren varda mycket roade deraf. Det var nog tydligt, tänkte de förmodligen, att han endast sökte föra rätten bakom ljuset. Så oskyldig han än gjorde sig i tal och later, var han nog i grund och botten en riktig erkeskälm, som skulle gifva dem mycket att göra, både med rep och fuktel.

— Du skall tänka på det åttonde budordet, — sade magister Olaus, när Anders icke tycktes hågad att vidare yttra sig, och blickade honom skarpt i ögonen, — samt komma i håg, att vår Herre äfven straffar lögnen, såsom all annan synd. Tillstå derför såsom god kristen din villfarelse!

— Vördige fader! — sade Anders ödmjukt — hvad jag sagt är dagens sanning . . . jag menade endast godt dermed.

— Så skola vi då pröfva strängare medel! —

återtog den förre och vinkade till sig knektarne vid dörren.

Men i stället för att genast skynda fram, stirrade desse helt förskräckte mot en mörkklädd dam, hvilken nästan ljudlöst skred förbi dem fram till dombordet. Det tycktes för dem som hon plötsligt skulle hafva uppstått ur en af vråarne, der mörkret tätnat till samman till en mensklig bild.

När hon kommit midt för magister Olaus, stannade hon och drog slöjan åt sidan.

— Den ring, som denne man talar om, är här! — sade hon och lade, till rättens förvåning, Elsas ring på bordet.

Magister Olaus hade emellertid rest sig upp. Han syntes mer än vanligt upprörd.

— Det är för oss en glad förnimmelse, — sade han — att erfara, hurusom adelns damer icke anse det under sin condition att bidraga till den svåra trolldomssyndens stäfjande, men Du, O Herre! ser dock dervid hur illistiga den lede frestarens ränker äro. Och I, mina vänner, I trogne Jakobs murare, veten visserligen alle full väl, att en trollqvinnas klor biter som hackan i den hårdaste gråstensmur och att hennes dunst fyller luften som en stinkande rök. Aurora von Schlangenfeld, I glömmen att lika väl som *han* kan förställa personer, kan *han* förställa ting, och att om det är någon, som *han* har riktigt kär, hvilket fallet tyckes vara med den unga trollqvinnan, lär den ena förvandlingen nog följa den andra, ända till slutet. Ännu minnas vi ju alle, huru så gamle som unge på sjelfva rättarplatsen tyckte sig se den helige ande sväfva öfver Tysk-Annika, än i skepnad af en liten hvit dufva, än såsom en svan, men att sedan hon brunnit upp till stoft och aska, och

dymedelst frigjorts från den elakes onda makt, allt samman visade sig vara blott ett tunt moln...

Magister Olaus fortfor ännu en stund att utbreda sig öfver detta ämne och slutade med att varna grefvinnan för att icke låta sin falska medkänsla leda sig mot det rätta.

Hon såg honom stadigt i ögonen, under det att han talade. När han slutat, vände hon sig mot rättens ledamöter och sade med värdighet:

— Om mitt ord skulle vara tvifvelaktigt, ärevördige herrar och kommissarier, och jag icke hålles för mer än detta usla pack, som vitnar om syner och drömmar liksom vore de verkligheter, kan ju mäster Bacaræus, guldsmeden, eftersändas, på det att han må undersöka om guldet är äkta. Ringen har tillhört min salig man. Han gaf den åt den stackars flickan, efter hvad Bertil Hofmästare, som står här bredvid, kan med dyr ed intyga — och vårt grefliga vapen finnes ju äfven ganska riktigt graveradt i stenen.

— Må hända förhåller det sig så — svarade magister Olaus, i det han upptog och noga granskade ringen. — Men månntro guldsmeden äfven skulle kunna intyga, att det var denna ring och icke någon annan, som den anklagade fick den qvällen, då den lede frestade henne?

Han gjorde här ett kort uppehåll och betraktade grefvinnan skarpt.

— Hennes mor — fortsatte han derpå — återfann ju den ringen, som var *hans* fästegåfva, enligt sitt aflagda vittnesmål, dagen efter förvandlad till en näfverbit.

— I glömmen, magister Olaus, hvem jag är — afbröt honom grefvinnan högdraget — och att jag har mäktige vänner, hvilka icke skola tåla, att jag inför någon underrätt offenseras.

— Magister Olaus — inföllo nu några rättens ledamöter medlande — grefvinnan Schlangenfelds vitnesmål måste först upptagas till protokollet och rätten noga deröfver deliberera, innan ransakningen kan fortsättas.

Men magister Olaus kände redan vreden i sina ådror. Med hopdragna ögonbryn och skälfvande läppar fortfor han utan att lyssna på deras varningar:

— För denna rätt, Aurora von Schlangenfeld, ären I blott en menniska, glömmen ej det, och en menniska, som är starkt misstänkt för onda ting. — Rättens ledamöter sågo allt betänksammare på hvarandra. Ingen tycktes hågad att upptaga en så djerf anklagelse, hvilken, riktad mot en af högadelns damer, kunde hafva oberäkneliga följder, allra helst efter ankomsten af konungens bref, hvilket manade till stor varsamhet. — Vitnen skola icke saknas — återtog han derpå och tillade vändande sig till Fingerlisa: — Känner du denna dam?

Denna hade, medan grefvinnan talat, närmat sig henne, med ömkande åtbörder och leende på läpparne.

— Om jag känner henne — ropade hon vildt och knöt näfven mot grefvinnan. — Helige Guds fader! Hon, som är alla trollpackors allra öfversta beskyddarinna! I ska' tro, ärevördige herrar, att hvarje natt släpar hon genom luften med sin svarta kjortel, och då för hon med sig både unga och gamla till Blåkulla.

Hon nickade fräckt åt grefvinnan och tillade hånskrattande:

— God dag, lärmor! Tack för godt åka i natt!

— Hvem är denna rasande qvinna och hvad vill hon mig? — frågade grefvinnan föraktligt och sköt henne ifrån sig. — Är det endast rasande prester och vanvettiga skökor, som här skola tros?

— Tänk på dina ord, Lisa Carlsdotter! — ropade flere af rättens medlemmar varnande. — Du har svu-

rit mycket på sista tiden, har man sagt, och det talar icke godt för dig.

Sådan stränghet hade Fingerlisa icke väntat sig från detta håll och hon började att högljudt snyfta samt låtsades vara alldeles utom sig.

— Tron I mig icke, ärevördige herrar! — skrek hon. — Viljen I då svara för min själ, om jag går och gör af med mig!

Detta spel var emellertid allt för groft, för att icke genomskådas, och rätten vardt allt mer tvehågsen. De verldslige ledamöterna funno saken både dubiös och oklar, och den ende, som ännu var ifrig att få grefvinnan på de anklagades bänk, var magister Olaus. Grefvinnans uppträdande, sade han i ett längre anförande, späckadt med otaliga bibelspråk, var endast en af den ledes vanliga praktiker, för att föra dem på villospår. Både från staden och orterna hade man klarligen förnummit icke allenast expressa hominum pacta cum Diabolo, utan ock obsessiones och fascinationes samt dervid funnit mycken malice, så att der varit en riktig concursus tentationum diabolicarum, o. s. v.

Han talade med sådan öfvertygelse, framdrog så många märkliga exempel, att hans försök att göra till djefvulens sak en oreda, uppkommen genom de förvända sätt, hvarpå ransakningen fördes, var nära att till sluts vinna framgång. Då hördes plötsligt midt under talet häftiga skrik och buller från dörren, och en groflemmad qvinna, dammig och med svetten i pannan, trängde sig med våld genom vakten.

— Hvad har hon sagt? — ropade hon, medan hon brottades med knektarne. — Säger hon att flickan der är hennes dotter? Nej, släppen mig, säger jag, att jag må spotta på henne, så grefvinna hon är, för slikt tal.

Hon gaf mäster Skarp i det samma en knuff för

bröstet, så att han raglande for mot väggen, och klef derefter med raska steg fram mot dombordet.

— I kännen igen mig, vill jag tro! — utropade hon, då ledamöterna skyndade att förskansa sig bakom sina höga länstolar. — Annars är jag Greta, Lars Mickelsons, skepparens hustru. Och nu, säger jag Er, vill jag ha åter mitt stackars barn, som I plågat nog.

— Du ljuger, qvinna — afbröt henne magister Olaus och trädde henne under ögonen. — Du är icke den anklagade flickans mor, som du uppgifvit, ty hon står der!

Han pekade på grefvinnan, hvilken blek och vacklande stödde sig mot en af stolarne, samt framtog under sin rock det klufna-markstycket, som han höll framför henne.

Mor Greta fäste emellertid icke den ringaste uppmärksamhet vid hans utrop och högtidliga later. Hon satte helt lugnt händerna i sidan och såg på honom med det sällsammaste uttryck af på en gång förvåning och medlidande. Derefter vände hon sig om till åhörarne.

— Evige Gud! — utbrast hon — tror jag inte att de äro dårade allihop!

Men vaktknektarne voro icke längre dårade. De hade småningom tagit mod till sig och närmade sig nu från båda sidor, med handklofvar och fånggafflar.

— Rören mig ej, säger jag! — ropade hon och knöt näfven mot dem. — Jag har nådig kungens lejd, mot allt hans folk, både till häst och till fot, och han har sjelf sagt, att flickan min ska' bli fri och att han ska' tala vid presterna.

Om mor Greta trodde att kungens namn vore ett ord, som med ens skulle lösa förtrollningen, bedrog hon sig dock, ty det hade ingen annan verkan på åhörarne

än att flere bland dem började skratta och betrakta henne med ömkande blickar. Det var tydligt, att de ansågo henne vara från sina sinnen. Hon märkte det och såg ett ögonblick forskande omkring sig, liksom hon sökt någon. Plötsligt skimrade det till i hennes ögon, och hon kastade sig med en djerf rörelse från sine vaktare samt grep fatt i Bertil Hofmästare, hvilken, som det tycktes, sökte smyga sig ut genom åhörarehopen vid dörren.

— Hör hit, du grålufva! — skrek hon. — Kom fram och vitna för din matmor, hvar du gjorde af hennes barn.

Bertil bleknade märkbart vid detta tilltal och stirrade förvirrad framför sig utan att svara.

— Nej, se på honom, Ers ärevördighet — fortfor hon vänd till magister Olaus — se bara hur svårt han har att dölja ondskan, som vill spricka ut!

Grefvinnan hade närmat sig dem.

— Tala, Bertil! — sade hon. — Hvad menar denna qvinna?

Hofmästaren öfverfölls af en häftig darrning och mumlade något mellan tänderna, som ingen kunde höra. Derefter sjönk han ned på knä samt ryckte till sig grefvinnans kjortelfåll, som han betäckte med kyssar. Hon stirrade en stund förvirrad på honom. En häftig rodnad färgade hennes magra kinder. Med ett uttryck af afsky och förakt stötte hon honom ifrån sig och vände sig derpå med en hastig rörelse mot en af vaktknektarne samt grep hans bardisan. De närvarande väntade med häpnad det som skulle hända. Hennes rörelse hade skett så hastigt, att ingen tänkte på att förekomma henne, förr än hon stod med vapnet lyft och färdig att stöta till. Hennes läppar skälfde och de stora, bruna ögonen voro liksom brustna. Det

var ett fasansfullt ögonblick. Men krafterna tycktes svika henne. Armen sänktes långsamt till sidan och i nästa ögonblick föll bardisanen med en skräll till golfvet. En röd fradga frustade kring hennes läppar. Hon vacklade några ögonblick och sjönk derefter ljudlöst till samman som ett svart bylte på golfvet.

När ransakningen på nytt tog sin början, var mycket ändradt till Elsas förmån. Magister Olaus, hennes värste vedersakare, var icke mer tillstädes. Blek och tystlåten hade han vacklat ut ur rummet, när grefvinnan bortfördes, och hade sedan icke vidare deltagit i förhöret.

Rörande födelsemärket upplyste mor Greta, att Elsa fått det af sin moster på hennes dödsbädd. Hon hade nämligen haft grefvinnans barn i sin vård. Men på oförklarligt sätt hade detta, en natt för flere år sedan, fallit i sjön och drunknat. Utom barnet och Elsa, hvilken var lika gammal som grefvinnans barn, hade ingen varit i båten utom Greta och Bertil Hofmästare, hvilken då för tiden var den aflidnas ifrigaste tillbedjare. Strax derpå for han utrikes. I sitt hjerta hade mor Greta aldrig kunnat riktigt fritaga honom från sina misstankar och på senaste åren hade hon flere gånger märkt huru han bleknade, när han mötte henne, samt skyggt drog sig ur hennes väg.

Bertil vidgick sitt brott. Han skylde endast på sin herres vilje. Så länge grefven lefde, hade han icke vågat tillstå något, af rädsla för hans hämd, och sedan han var död, och som han trodde äfven mor Greta, har han haft så mycket mindre skäl att göra det som hans matmor fullt och fast trodde att Elsa var hennes barn. Och det kunde ju icke vara annat än en god gerning, tyckte han, om han kunde göra hennes nåd nöjd och lycklig på gamle dagar.

Efter ett strängt förhör, hvarunder Fingerlisa småningom miste all förmåga af sjelfbeherskning och slutligen öfverföll rätten med de gröfsta tillmälen, vardt äfven hon öfverbevisad om att hafva vitnat falskt. Barnen återtogo nu, det ena efter det andra, sina vittnesmål, under gråt och bönfallan hos rätten, att han måtte skona dem från straff, och innan dagen var till ände, var Elsa frikänd.

Hon inkallades nu. Under djupt beklagande öfver hennes oskyldiga lidande, gaf rätten henne friheten och skulle hennes frisägelse högt förkunnas från alla predikstolar i hufvudstaden, samt ett strängt straff lofvas eho det vara månde, som af ovilje eller lättsinne understod sig att ofreda henne. —

Grijs hade fåfängt väntat att varda inkallad för rätten. Matts Skrifvare måste hafva glömt bort honom, tänkte han, under det att han vandrade åter och fram i förstugan, men han lofvade sig sjelf, att han också skulle glömma bort honom, när några varor nästa gång kommo från Wismar. Han skulle icke skänka honom en skinkbit så stor som en nagel en gång, vore än späcket segt som hampa. Skulle han icke, om han blott finge komma in, bringa klarhet i hela saken! Blodet sjöd i hans ådror, när hela timmen gick till ände, utan att något enda vitne inkallades. Hela rätten måtte vara förtrollad, tänkte han. Så mycket mer förvånad vardt han derför, när dörrarna ändtligen öppnades på vid gafvel och en af profosserna uppläste rättens frikännelse för Elsa Larsdotter. Hela hans hämdplan mot Haasenkampf var nu om intet gjord.

Men det skulle snart visa sig, att detta icke var till åldermannens skada, ty när trolleri icke längre ingick såsom faktor vid murgenombrytningen, måste denne tillskrifvas andra, naturligare orsaker, och förhållanden

kommo nu i dagen, som läto den samma helt enkelt hänföras till vanliga inbrottsförsök. Icke blott Haasenkampf utan ock mäster Grijs vordo skäligen misstänkte. Båda förstodo emellertid att i tid sätta sig i säkerhet genom en hastig resa till Norge, eljes torde det varit ovisst, hvar de fått sluta på gamle dagar.

Trolleriransakningarna upphörde nu så småningom. Det hjelpte ej, att den gamle Anders Stiernhök insände vidlyftiga relationer om åttioåriga trollpackor, hvilka frivilligt bekände och derför måste dö på bålet. Denna slags vidskepelse hade, så att säga, mist sitt laga försvar, och om än djefvulen, i sällskap med skogsrået och tomtarne, ännu i århundraden kom att spöka i lättrogna hjernor, samt presterna derför bland sina böner på mången god dag icke ville uteglömma bönen mot trolldomssynden, hade han likväl icke längre makt att föra oskyldiga menniskor till bålet.

I stället för att öfvertyga och till döden döma, vardt det derför kommissarialrättens förnämsta göromål att frikänna de oskyldigt fängslade samt att straffa deras anklagare och falska vitnen. Fingerlisa fick med döden umgälla sitt brott, andra vitnen piskades med ris "af beställte gubbar på de fyra förnämsta torgen i hufvudstaden, som voro Norrmalms-, Södermalms-, Ladugårdslandstorg och Hötorget", eller ock fingo de undergå kyrkodisciplin och insattes under vissa år på tukthuset.

Presterna voro likväl mindre till freds med den flit, man nu lade i dagen att straffa, utan affärdade hemligen till konungen egne sändemän, för att utverka en ny trolldomskommission. De understöddes äfven härvid af månge hederlige borgersmän. Dess utom motsatte de sig nästan öppet den verldsliga maktens beslut i många stycken. När sålunda en af de qvinnor, som vitnat falskt, blifvit afrättad, fick hennes moder tillå-

telse af slottsfogden att föra hem liket och jorda det efter råd och lägenhet. Men icke nöjd härmed lät hon utföra det till grafven med krans på hufvudet och perlkrona på kistan. Kaplanen, som förrättade jordfästningen, yttrade i liktalet, att den aflidna gått oskyldig till den försmädlige döden, och klockaren sade i "personalierna" öfver henne, att hon mycken plåga af satans raseri måst lida.

Men den höge rätten fann sig häraf förolämpad. Kaplanen fick vid slutet af nästa aftonsångspredikan återtaga sina ord, och klockaren straffades med att under en tid bortåt icke få författa några vidare personalier. Vidskepelsen fanns dock icke dess mindre qvar hos mången, och först hundra år senare borttogs paragrafen om trolldom ur svenska lagboken af Gustaf III.

XXVII.

Lars ville knappt tro sina ögon, då mor Greta inträdde i stugan. Och äfven Elsa och Anders voro med. Så välkomnade som nu hade de aldrig förr blifvit af honom.

— Men säg då mor, hvad ha'n i gjort hela denna långa tid? — frågade han.

— Åh, det är inte stort att tala om — svarade hon undvikande och såg tankfullt framför sig.

Hennes tankar ilade till baka till vida, stiglösa snöfält. Långt bort i fjerran låg den gamle biskopsstaden Lund med tornspiror och husgaflar. Månen hade nyss gått ned och den mörka natthimmeln upplystes då och då af hastigt uppflammande eldsken. Hon mindes hur

djup snön varit samt att kläderna fallit i trasor. Men liksom dragen af en osynlig makt hade hon raglat framåt, alltjemt stirrande mot de mörka murarne i fjerran. En gång, på andra sidan stadsmuren, hade hon tänkt, skulle hon frälsa sitt barn från allt ondt. Men snön hade blifvit djupare ju närmare hon kom staden, vinden isigare och skaren hvassare. Fötterna hade till sluts domnat bort, andedrägten liksom vändt åter i halsen för att qväfva henne. Och när morgonsolen stänkte sitt första glitter öfver snön, hade hon legat utmattad och hjelplös i en djup snödrifva.

— Men tala då mor — utbrast Elsa — mån I inte väl efter I tigen så?

— Det är så underligt, tycker jag, att jag undkommit så mycket ondt, — men I minnes väl, kan jag tänka, hvad Fingerlisa berättade om presten, som bodde der nere i Skåne?

— Kors så långt I varit! — utbrusto alla på en gång.

— Åh nej! Jag stannade Gudnås', gammal och skröplig som jag var, i en snödrifva, fast jag inte hade längre fram än härifrån till Tyska plan. Och der låg jag som en vingskjuten kråka. Men bäst jag låg der och bad för dig Elsa, fick jag höra ett förskräckligt dån från norr, och der kommo farandes som ett rytande nordanväder en myckenhet krigsfolk i två långa led. Det ena hade banéret i blått och gult och gick mot solen, ned i dalsänkan, det andra förde röda standar och höll sig alltjemt åt venster på kullarne. När de så kommit nära inpå mig, började de skjuta och smattra med musköterna och rida skarpt mot hvarandra, tills snön vardt mörk af blod. Då kom der en flock ryttare sättandes öfver fältet. I spetsen för dem red en ung, mäkta grann herre, och när han kom in till mig, skyg-

gade hästen åt sidan. Han svor till och fortsatte sin väg, men i det samma kommo några arge knektar och skreko åt mig, att jag var en gemen hexa, hvarpå de bundo mig fast vid sina piskkaft och släpade mig, som jag varit en hund, öfver grafvar och diken, bort emot stadsmuren, der de hade sine eldar.

En vild skäggig en skrek allra värst och ville att de skulle steka mig på spett, — en annan ville fylla krut i munnen på mig och sedan tända eld derpå, på det att satan skulle få en säck hackepölsa, sade han. Jag bad dem så vackert, att de skulle låta mig gå med fred, men när intet mera hjelpte, så tog jag vår Herre i hågen och tänkte på dig Elsa. Och så bad jag högt, att min pino måtte räknas äfven dig till godo. Men då kom den förnäme herren och röt åt dem att de skulle släppa mig. — Är det så I firen vår stora victoria? — skrek han barskt åt dem, och körde bort dem med några torra slängar, och derpå fick en gråskäggig ryttare omtala det som händt. I skullen sett hur han nu darrade på målet, ty den förnäme herr'n var ingen ann' än sjelfve kongl. majestät. Jag var en trollpacka, sade knekten, förstås, ty både han och flere hade sett, när jag skrämt nådig kungens häst och kommit som i ett flygande emot dem från stadsmuren. Men det var ingen mer som trodde derpå, utan fick han i stället en stark förmaning — och så vände sig nådig kungen till mig.

— Säg mor, — sade han så orimligt vänligt, — hvarför ha'n I väl vågat Er in bland dessa vilde sällar? — Och då talade jag för dig Elsa, och sade att jag sökte en prest der inne i staden som kunde hjelpa dig, och då skrattade nådig kungen så godt. I ären en rask gumma, sa' han, som gått så lång väg, men jag ska' sjelf tala vid presterna, det kunnen I lita på. Och då

tackade jag honom med goda tacker, ty det skulle allt ta' bättre, sa' jag, än om jag sjelf gjorde det. Och så gick jag hit till baka, och det andra veten I.

— Nej se hur katten smeker dig mor, — sade Lars, då hon slutade. — Du har bestämt fört tomtarne med dig hem igen —

Och med dessa ord, kan man säga, började åter det alldagliga lifvet i Lars Skeppares stuga. Mor Greta vardt snart lika noggrann som någonsin, att Elsa skulle hålla golfvet sopadt och granrisströdt, samt att kokkärlen skulle vara nyskurade och blanka. Men liksom tappre krigare, hvilka, när faran är öfvervunnen, ofta känna krafterna svika, fick Elsa för hvarje dag ett sjukligare utseende. Sinnet var icke på långt när så glädtigt som fordom. Matt och liknöjd gick hon i sina sysslor.

— Tacka vet jag barnen i min ungdom, — sade mor Greta en dag brummande, då Elsa maktlös dignade ned vid dörren — annat till tåga var det i dem, än i sådana stackare, som du.

Men Elsa rörde sig icke. Hennes kraft var ute.

— Gud nåde oss, barn, tror jag inte att du är sjuk, — ropade Greta förskräckt och skyndade att med Anders' hjelp bära henne in i stugan.

Der höll sjukdomen henne sedan fast både nästa dag och många följande.

Det vardt midsommartid. Utan för i den lilla trädgårdstäppan hade syrénbuskarne slagit ut och vajade susande åter och fram för de nyckfulla vindkasten, medan fåglarne qvittrade i det gamla päronträdet ofvan för.

Anders hade nyss kommit från staden och satt länge tankfull vid fönstret jemte mor Greta. Men hon hade något att syssla med uti stugan, sade hon, och då flyt-

tade han sig till stolen vid sängen, der Elsa låg i lätt sömn.

Han lyssnade en stund oroligt till hennes tunga andedrägt, då ett buller utan för på gatan kom henne att plötsligt slå upp ögonen.

— Du är ännu hos mig? — sade hon mildt och klappade honom på armen. — Du har icke som de andre fått afsky för den elaka hexan?

— Så du talar, Elsa, — svarade Anders godmodigt. — Tror du att Anders Barberare skulle vara en så'n skinnkarpus?

— Du är en bra gosse, Anders, och vår Herre skall en gång löna dig derför!

Han lutade sig ned öfver henne och såg henne ifrigt i ögonen.

— Säg mig Elsa, — frågade han oroligt, — har du tänkt på, hvad du lofvade mig för ett år sedan?

— Ja, ja, många gånger!

— Och du svarar mig nu? — Hans röst darrade.

— Så hjertligt jag håller af dig Anders! — men endast som en kär barndomsvän. Du är för god för mig, Anders. Hexan, som alla peka finger åt, är ingen hustru för en ung mästare sådan som du, som vill gå i de förnämes hus. Tro mig, Anders, du glömmer nog snart mig för andra, som äro vida skönare och godare, som hafva mindre fel än jag.

— Aldrig Elsa! Under hela detta år har jag endast tänkt på dig.

Hon såg så innerligt varmt på honom. Hennes hand smekte håret ur hans panna, och hon log, i det hon sakta hviskade:

— Du blåöga!

Mera talades de icke vid. Men när hans blick nästa gång föll på syrénhäcken, tyckte han att den var

vackrare än några af de utländska växter han sett i slottsträdgården. Och det omålade bordet med dessa söndriga stenstop och simpla blomsterkrukor, den hvitmenade spiseln, granriset på golfvet, allt skimrade för hans ögon i de klaraste, vänligaste färger, ja, sjelfve Mäster Hvittlock, hvilken raglande kom upp för backen, hade någonting godmodigt i sin uppsyn, tyckte han, som han förr icke lagt märke till.

